

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	

[4701]-2001

S.Y. BA. EXAMINATION, 2015

ENGLISH

(Compulsory)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

Text Prescribed : *Literary Landscapes*

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *one* from (A) and *one* from (B) of the following in about **150** words each : [16]

(A) (i) Comment on the title of the story 'The Homecoming'.

(ii) Explain Gandhiji's efforts to become an English gentleman.

(B) (i) Describe Hazlitt's attitude towards prejudices and pre-conceived judgments.

(ii) What problems of journalists does Shashi Tharoor mention in 'Freedom of the Press' ?

P.T.O.

2. Attempt any *one* from (A) and *one* from (B) of the following in about **150** words each : [16]

(A) (i) What power of mercy does the poet express in his poem 'The Quality of Mercy' ?

(ii) Write a note on the theme of the poem 'The Village Schoolmaster'.

(B) (i) How does William Wordsworth describe the solitary reaper ?

(ii) Discuss 'O Captain ! My Captain !' as an elegy.

3. Attempt any *one* from (A) and *one* from (B) of the following in about **150** words each : [16]

(A) (i) Attempt a character sketch of Rosemary Fell as depicted in 'A Cup of Tea'.

(ii) How does Behrman save the life of Johnsy in the story 'The Last Leaf' ?

(B) (i) Write a note on Kalpana Chawla as a student.

(ii) Comment on the use of humour and irony in 'My Lost Dollar'.

4. Attempt any *one* from (A) and *one* from (B) of the following in about **150** words each : [16]

(A) (i) Why, according to Masefield, should human beings laugh and be merry ?

(ii) Explain how the poem 'Still I Rise' celebrates the spirit and endurance of the Blacks.

(B) (i) Discuss 'Another Woman' as an expression of inhuman treatment given to women by the male dominated society.

(ii) Explain the theme of the poem 'My Grandmother's House'.

5. (A) Attempt any *six* of the following : [6]

(i) Vijaya drives well.

(Change into a negative sentence)

(ii) Give him your book.

(Change into a negative sentence)

(iii) The minister spoke well at the conference.

(Rewrite the sentence adding a question tag)

(iv) The water is getting cold, does it ?

(Correct the sentence)

(v) The boy can rest at home. The boy can go to school.

(Combine the sentences using 'either or')

(vi) On hearing about his father's arrival, Kamal rushed home.

(Identify whether it is simple, compound
or complex sentence)

(vii) Although the curry was far too salty, Amit did not complain.

(Change into a simple sentence)

(viii) The nurses decorated the ward with flowers and balloons
to make it look bright and cheerful.

(Change into a complex sentence)

(B) Attempt any *two* of the following : [10]

(i) Write a paragraph on 'Advantages and disadvantages of
Mobile Phone'.

(ii) Write a brief report on the 'NSS Special Winter Camp'
organized by your college.

(iii) You want to buy the textbooks of the new syllabus. Write
a letter to the Publisher, Orient Blackswan Pvt. Ltd.,
Himayatnagar, Hyderabad-5000029, to place an order for
the books.

Total No. of Questions—5+4]

[Total No. of Printed Pages—7

Seat No.	

[4701]-2002

S.Y. BA. EXAMINATION, 2015

मराठी (MARATHI)

(G-2 : आधुनिक मराठी साहित्य आणि उपयोजित मराठी)

(2013 PATTERN)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. (अ) खालील उताऱ्याचे सारांश लेखन करा : [8]

बोर्लीमुळे प्रमाण भाषा समृद्ध होत असते. त्यामुळे बोली नष्ट होता कामा नये असे भाषेच्या हितचिंतकांना वाटत असते. शेतीमध्ये यावर्षीच्या पिकांमधून पुढच्या वर्षात पेरण्यासाठी बीबियाणे निघू नयेत अशी बियाणी आलेली आहेत. परंपरेने चालत आलेली उत्कृष्ट बियाणी त्यामुळे नष्ट झालेली आहेत. बोली अशाच नष्ट झाल्या तर आपली प्रमाणभाषा निःसत्व होईल. शिक्षण क्षेत्रात भाषा तीन प्रकारे येते. भाषेचे शिक्षण, साहित्याचे शिक्षण आणि विषयांचे माध्यम. विषयाचे माध्यम म्हणून एखाद्या भाषेचा स्वीकार करताना मुख्य अडचण पारिभाषिक संज्ञाची असते. आधुनिक काळात सर्वच विषयांतील ज्ञानाचा स्रोत युरोप

P.T.O.

व अमेरिका येथील ज्ञानाचा साठा हा आहे. युरोपमध्ये वेगवेगळ्या भाषा आहेत. त्यातले ज्ञान इंग्रजी भाषेत येत असते. आपल्यासाठी इंग्रजी हाच खरा स्रोत आहे. इंग्रजी विद्या म्हणजे इंग्रजी भाषेतील विद्या. इंग्रजी भाषा आणि साहित्य हा वेगळा ज्ञानविषय आहे.

(ब) खालीलपैकी कोणत्याही सत इंग्रजी शब्दांच्या पारिभाषिक संज्ञा लिहा : [7]

- (1) Advertisement
- (2) Calendar
- (3) Editor
- (4) Golden Jubilee
- (5) Headquarter
- (6) Inward
- (7) Magazine
- (8) Note
- (9) Original
- (10) Passport
- (11) Qualification
- (12) Recommendation
- (13) Summary
- (14) Translation.

2. खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 20 शब्दांपर्यंत लिहा : [10]

- (1) डॉ. यू.म. पठाण आपल्या वडिलांना कोणत्या नावाने संबोधत असे ?
- (2) 'माझी जडणघडण' या पुस्तकामध्ये रा.ग. जाधव यांचा कोणता लेख समाविष्ट केला आहे ?
- (3) गिरिजा कीर यांनी स्त्रीच्या घुसमटीची समस्या कोणत्या कादंबऱ्यांमधून मांडली आहे ?
- (4) मधु मंगेश कर्णिक यांच्यावर कोणत्या लेखकाच्या लेखनाचा आणि सहवासाचा परिणाम झाला ?
- (5) पहिले मराठी विश्वसाहित्य संमेलन कोणत्या ठिकाणी झाले ?
- (6) माझी जडणघडण या पुस्तकातील डॉ. नागनाथ कोत्तापल्ले यांच्या लेखाचे नाव लिहा.
- (7) विश्वास पाटील यांच्या कादंबऱ्यांची नावे सांगा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 50 शब्दांपर्यंत लिहा : [15]

- (1) आत्मचरित्राचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (2) आत्मचरित्रलेखनातील दोष लिहा.
- (3) आत्मचरित्र लेखनाच्या विविध प्रेरणा सांगा.
- (4) आत्मचरित्र-आत्मकथन यातील भेद स्पष्ट करा.
- (5) आत्मचरित्रकाराने कोणती पथ्ये आत्मचरित्राचे लेखन करतांना पाळवी ?

4. खालीलपैकी प्रत्येक गटातील **एक** प्रश्नाचे उत्तर **150** शब्दांपर्यंत लिहा : [16]

(अ) (1) विचारवंत राजा ही सयाजीराव गायकवाड यांची ओळख सार्थ आहे. कसे ते सोदाहरण सांगा.

(2) महर्षी कर्वे यांच्या कार्याचा परिचय करून द्या.

(ब) (1) साहित्यनिर्मितीमुळे अनेक बहुमान मिळू शकतात. हे मधु मंगेश कर्णिक यांच्या लेखातून कशाप्रकारे स्पष्ट होते ?

(2) 'विस्तारणारे क्षितिज' या लेखाच्या आधारे डॉ. तारा भवाळकर यांनी तत्कालीन कृषी संस्कृतीचे सम्यक दर्शन कशाप्रकारे घडविले आहे ?

5. खालीलपैकी प्रत्येक गटातील **एक** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांपर्यंत लिहा : [24]

(अ) (1) प्रबोधनकार ठाकरे यांच्यावर त्यांच्या आईने कोणते संस्कार केले ते वेगवेगळ्या प्रसंगांच्या निमित्ताने सविस्तर स्पष्ट करा.

(2) आनंदीबाई शिर्के यांच्या सांजवात मधून तत्कालीन समाजाचे चित्रण होते. ते लेखाच्या आधारे स्पष्ट करा.

(ब) (1) रा.रं. बोराडे यांची वाङ्मयीन जडणघडण कशी झाली ते विशद करा.

(2) प्रतिभाताई पाटील यांच्यावर सर्वधर्मसमभावाचे संस्कार कसे झाले ? ते स्पष्ट करा.

[4701]-2002

G-2 : व्यावहारिक व उपयोजित मराठी
(पर्यायी अभ्यासक्रम)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 20 शब्दांपर्यंत लिहा : [20]
- (1) टिप्पणीचे प्रकार लिहा.
 - (2) घोषणापत्रक म्हणजे काय ?
 - (3) कोणत्या प्रकारच्या ग्रंथांना समीक्षाग्रंथ म्हणता येईल ?
 - (4) कार्यालयीन कागदपत्रांचे वर्गीकरण कसे केले जाते ?
 - (5) कार्यवाहीची टिप्पणी म्हणजे काय ?
 - (6) माहितीपत्रकाची व्याख्या लिहा.
 - (7) स्मरणिकेचे हेतू स्पष्ट करा.
 - (8) धारिकांचे (फाईल) व्यवस्थापन कसे करावे ?
 - (9) कार्यालयीन टिप्पणीचे दोन उद्देश लिहा.
 - (10) वार्षिक अहवालात कोणकोणत्या गोष्टींचा समावेश केला जातो ?
 - (11) संपादनाची दोन प्रयोजने लिहा.

- (12) कोणत्या प्रकारची टिप्पणी फाईल रेकॉर्ड म्हणून ठेवण्याची गरज नसते ?
- (13) निविदा म्हणजे काय ? ते सांगा.
- (14) पत्रलेखनाचे दोन प्रकार लिहा.

2. खालीलपैकी प्रत्येक गटातील कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 50 शब्दांपर्यंत लिहा : [10]

- (अ) (1) व्यवहार भाषा व कार्यालयीन भाषा यातील साम्यभेद स्पष्ट करा.
- (2) कार्यालयीन पत्रव्यवहाराचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (ब) (1) स्मरणिकेची रचना कशी असावी ते लिहा.
- (2) माहितीपत्रकाचे महत्व विशद करा.

3. खालीलपैकी प्रत्येक गटातील कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 150 शब्दांपर्यंत लिहा : [20]

- (अ) (1) टिप्पणीची व्याख्या सांगून तिचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (2) निविदालेखनाचे स्वरूप व महत्व विशद करा.
- (ब) (1) संपादनाचे प्रयोजन व भूमिका स्पष्ट करा.
- (2) कार्यालयीन कागदपत्रांचे स्वरूप व वर्गीकरणाची माहिती द्या.

4. खालीलपैकी प्रत्येक गटातील कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांपर्यंत लिहा : [30]

- (अ) (1) गारपीटग्रस्तांसाठी मदतनिधी जमविण्याबाबत महाराष्ट्र कृतीसमितीने आयोजित केलेल्या विशेष सभेचे इतिवृत्त तयार करा.
- (2) जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेमध्ये मॅनेजर पदासाठी अर्ज करा.

- (ब) (1) कृषी विभाग, पुणे येथील कार्यालयातील श्री गणेश रेगे या कृषी अधिकाऱ्याने आपल्या भविष्य निर्वाह निधीतून तीन लाख रुपये अग्रिम (उचल) रक्कम मिळावी यासाठी अर्ज केला आहे. त्यांच्या अर्जावर टिप्पणी लिहा.
- (2) पुणे महानगरपालिकेच्यावतीने एक किमी. अंतराचा उड्डानपूल तयार करण्यासाठी सीलबंद निविदा मागविण्यात आल्या आहेत, त्यासंबंधीचा मसुदा तयार करा.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[4701]-2003

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

MARATHI (मराठी)

विशेषस्तर अभ्यासपत्रिका क्र. 1

(मराठी साहित्यातील विविध साहित्यप्रकार)

(2013 PATTERN)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

- पाठ्यपुस्तके :— (i) नाटक व कादंबरीची तात्विक मीमांसा
(ii) नट सम्राट - वि. वा. शिरवाडकर
(iii) फकिरा - अण्णाभाऊ साठे.

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा : [15]

- (1) कादंबरी म्हणजे काय ते सांगून कादंबरीची संकल्पना स्पष्ट करा.
- (2) कादंबरीतील पात्र-चित्रण या घटकाची माहिती लिहा.

P.T.O.

- (3) कादंबरी वाङ्मय प्रकाराची वाटचाल विशद करा.
- (4) वातावरण निर्मिती या घटकाचे कादंबरीतील महत्त्व स्पष्ट करा.
- (5) कादंबरीचे प्रकार कोणते ? ते थोडक्यात लिहा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **पच** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **20** शब्दांपर्यंत लिहा : [10]

- (1) काळगावची जोगणी शिगावात कोणी आणली ?
- (2) विष्णुपंत कुलकर्णी फकिराला गाव सोडून जाण्यास सांगतो ?
- (3) फकिरा कोणाचे धान्य लुटतो ?
- (4) फकिरा कादंबरीतील परिसर कोणता आहे ?
- (5) सत्तूची सुटका करण्यासाठी फकिरा का जातो ?
- (6) भैरू रामोश्याने खोताचा ऊस का जाकला ?
- (7) 'फकिरा' कादंबरीतील पुरुषपात्रांची नावे लिहा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तरे **50** शब्दांपर्यंत लिहा : [5]

- (1) बापू खोत आणि फकिरा यांच्यातील संघर्षाची कारणे सांगा.
- (2) शंकर पाटील या व्यक्तिरेखेचा परिचय करून द्या.

4. खालील प्रत्येक गटातील कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 150 शब्दापर्यंत लिहा : [20]

(अ) (1) अप्पा साहेब बेलवलकरांच्या शोकांतिकेची कारणे लिहा.

(2) 'नटसम्राट' या नाटकातील नलूचे व्यक्तिचित्रण रेखाटा.

(ब) (1) 'फकिरा' कादंबरीची वैशिष्ट्ये लिहा.

(2) 'फकिरा' कादंबरीतील जोगणी प्रकरणाची चर्चा करा.

5. खालीलपैकी प्रत्येक गटातील कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दापर्यंत लिहा : [30]

(अ) (1) 'नटसम्राट' या नाटकांतून वृद्धांच्या समस्येचे चित्रण कशाप्रकारे आले आहे ?
ते स्पष्ट करा.

(2) 'नटसम्राट' या नाटकांतील स्त्रीपात्रांचा परिचय करून द्या.

(ब) (1) 'फकिरा' या कादंबरीत अण्णाभाऊनी 'संघर्ष आणि भिती' या दोन तंत्राचा कथानक निर्मितीसाठी कलात्मकतेने वापर केला आहे. कसे ते स्पष्ट करा.

(2) फकिरा कादंबरीचे कथानक थोडक्यात लिहा.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[4701]-2004

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

MARATHI (मराठी)

विशेषस्तर अभ्यासपत्रिका क्र.-2

[अर्वाचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (इ.स. 1818 ते 1960)]

(2013 PATTERN)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 20 शब्दांपर्यंत लिहा : [10]

- (1) 1920 नंतरच्या लघुनिबंधाची कोणतीही दोन वैशिष्ट्ये सांगा.
- (2) रविकिरण मंडळाची स्थापना कोणी व केव्हा करण्यात आली ?
- (3) पु.ल. देशपांडे यांच्या कोणत्याही दोन नाटकांची नावे सांगा.
- (4) 'अंगणातील पोपट' या लघुकथेचे लेखक कोण आहेत ?
- (5) वा.म. जोशी यांच्या कोणत्याही दोन कादंबऱ्यांची नावे लिहा.
- (6) 'झेंडूची फुले' या विडंबनपर काव्यसंग्रहाचे कवी कोण आहेत ?
- (7) 'माझी जन्मठेप' हे आत्मनिवेदन कोणी लिहिले आहे ?

P.T.O.

2. पुढीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 50 शब्दापर्यंत लिहा : [10]

- (1) 1920 ते 1945 या कालखंडातील कवितेची वाटचाल थोडक्यात सांगा.
- (2) श्री.व्यं. केतकर यांच्या कादंबरी निर्मिती मागील प्रेरणांचा परामर्श घ्या.
- (3) भा.वि. वरेकरांच्या नाट्य निर्मिती मागील प्रेरणा सांगा.
- (4) 1920 ते 1945 या कालखंडातील प्रवासवर्णन निर्मिती मागील प्रेरणा सांगा.

3. पुढीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 50 शब्दापर्यंत लिहा : [10]

- (1) 1920 ते 1945 या कालखंडातील मराठी लघुकथेची वैशिष्ट्ये थोडक्यात सांगा.
- (2) र.वा. दिघे यांच्या कादंबरी लेखनाची वैशिष्ट्ये सांगा.
- (3) भा.रा. तांबे यांच्या कवितेचे स्वरूप थोडक्यात सांगा.
- (4) 1920 ते 1945 या कालखंडातील चरित्र वाङ्मय प्रकाराचे स्वरूप स्पष्ट करा.

4. पुढीलपैकी प्रत्येक गटातील एका प्रश्नाचे उत्तर 150 शब्दापर्यंत लिहा : [20]

‘अ’ गट

- (1) 1818 ते 1874 या कालखंडातील नियतकालिकांनी मराठी साहित्यात केलेल्या कामगिरीचे मूल्यमापन करा.
- (2) 1874 ते 1920 या कालखंडातील साहित्यनिर्मिती मागील सांस्कृतिक पार्श्वभूमी स्पष्ट करा.

‘ब’ गट

- (1) 1920 ते 1945 या कालखंडास ‘फडके-खांडेकर’ युग म्हणतात. सोदाहरण स्पष्ट करा.
- (2) 1945 ते 1960 या कालखंडातील काव्यनिर्मितीचा परिचय करून द्या.

5. पुढीलपैकी प्रत्येक गटातील एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दापर्यंत लिहा : [30]

‘अ’ गट

- (1) “1818 ते 1874 या कालखंडास ‘भाषांतर युग’ असे म्हणतात.” सोदाहरण स्पष्ट करा.
- (2) 1874 ते 1920 या कालावधीतील नाटक या वाङ्मय प्रकाराची वाटचाल विशद करा.

‘ब’ गट

- (1) 1920 ते 1945 या कालखंडातील मराठी कादंबरीचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये सांगा.
- (2) “1945 ते 1960 या कालखंडात मराठी कविता अनेक दिशांनी बहरली.” हे विधान स्पष्ट करा.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4701]-2005

Seat No.	

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

FRENCH

General Paper II

(Language Skills)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

Q1A) Traduisez en anglais

[10]

Entre le mercredi 7 janvier et le vendredi 9 janvier, trois terroristes ont tué 17 personnes à Paris. C'était une attaque contre *Charlie hebdo*, un journal d'actualité français. Ce journal est un hebdomadaire qui existe depuis 46 ans: il paraît tous les mercredis. Il traite des sujets d'actualité au travers d'articles et de nombreux dessins de presse (political cartoons) C'est un journal satirique qui se moque des personnalités politiques ou des religions.

Cela ne plaît pas à tout le monde. Ses journalistes ont déjà été menacés et leurs bureaux incendiés (burnt). Pourtant, en France, la liberté d'expression est un droit reconnu. Les policiers savaient que les deux assassins ont échappé dans une voiture noire.

Ils ont la retrouvée abandonnée, le mercredi soir. Les terroristes ont même laissé une carte d'identité à l'intérieur ! Grâce à cette carte d'identité, les policiers ont compris qu'un des deux terroristes est Saïd Kouachi et pensent que l'autre est son petit frère Chérif.

B) Traduisez en français.

[10]

What do French people do when they have free time?—during weekends, holidays or vacations? France has a reputation of being a paradise for travellers who, apparently work there, lesser than in other countries. They also have the reputation of not liking their work and only thinking of vacations all the time. These judgements are severe and probably unjust, it is preferable to say that most of the French are strongly attached to their private life and that in France, work timings are strictly respected:

35 hours of work per week, 5 weeks of paid leave per year, 11 bank holidays, maternity leave for women (16 weeks) as well as paternity leave for men (2 weeks)

P.T.O.

Q2) Répondez aux questions (3 au choix)

[15]

- 1) Quelles sont vos types de vacances préférées? En famille? seule? à la mer? Actives ou paresseuses? indépendantes ou organisées? Justifiez avec les exemples.
- 2) Rédigez une critique d'un film que vous avez vu récemment.
- 3) Les fêtes -c'est une occasion de réunir les parents et les amis. Qu'en pensez-vous? De nos jours ,les fêtes ont perdu leur signification. Commentez.
- 4) La télé réalité: mensonge ou la vérité. Expliquez avec des exemples.

Q3) a) Ecrivez une lettre à votre ami/e lui décrivant un sport que vous jouez . Parlez des qualités requises pour la pratique, la catégorie, l' équipement ,l'entraînement, les champions de ce sport etc.)

[10]

b) Ecrivez un fait divers pour décrire un événement récent dans votre voisinage

[5]

Q4) Grammaire:

a) Mettez les verbes au passé simple.

[3]

- 1) Après un moment qui leur (sembler) une éternité, elles (arriver) soudain à un endroit où ne (apparaître) aucune végétation.

b) Complétez avec le subjonctif ou l'indicatif

[3]

- 1) Je pense que ce film (avoir) un grand succès.
- 2) Vous devez appuyer sur le bouton jusqu'à ce que la lumière (s'éteindre)
- 3) De peur que le chat ne (sortir) la maison, la bonne ferme la porte.

c) Reliez les actions en utilisant après avoir/après être/avant de.

[3]

- 1) se lever/aller à l'école
- 2) partir pour les vacances/faire une réservation
- 3) s'habiller /être prêt pour le mariage

d) Mettez les verbes au conditionnel présent ou au passé.

[2]

- 1) Je suis parti sans faire attention, je (devoir) éteindre la lumière.
- 2) Si les automobilistes pratiquaient le covoiturage, il y (avoir) moins de problèmes.

e) La jeune mariée envisage ce qu'elle fera dans les cinq prochaines années . Imaginez trois actions et exprimez-les au futur et au futur antérieur.(utilisez 6 verbes différents)

[6]

f) Expliquez votre préférence de sortie en utilisant les connecteurs de cause et de conséquence(au moins 4)

[4]

- g) Mettez a la voix passive. [3]
- 1) Elle a vendu la maison, il y a 5 ans.
 - 2) Le technicien réparera l'ordinateur.
 - 3) On sert le fromage après le dessert.

- h) Reliez les phrases avec les pronoms relatifs composés [2]
- 1) Nous avons assisté à une pièce de théâtre hier. Cette pièce nous a beaucoup plu.
 - 2) Donne -moi le stylo s'il te plait. Il y a un nom sur ce stylo.

- i) Formez les noms: boire, préférer, monter, protéger. [4]

Total No. of Questions—3]

[Total No. of Printed Pages—2

Seat No.	

[4701]-2006

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

FRENCH

Special Paper I

[La France dans le Monde (France in the World)]

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

Q1A) Donnez les dates qui correspondent aux événements suivants:(6 au choix) [6]

- 1) La Déclaration des Droits de l'Homme et des Citoyens a été rédigée en _____
- 2) En _____ Napoléon est sacré L'Empereur de France.
- 3) Christophe Colombe a découvert l'Amérique en _____
- 4) _____ c'est le Jour de la Francophonie.
- 5) L'Euro est mis en circulation le _____
- 6) La Journée de l'EU est fêtée le _____

B) Complétez [4]

- 1) L'hymne européen de l'Union Européenne est la 9ieme symphonie de _____
- 2) _____ a découvert l'imprimerie en 1450.
- 3) La nouvelle secrétaire de la Francophonie s'appelle _____
- 4) _____ est le dernier roi de la France.

C) Dites vrai ou faux [4]

- 1) Xénophobie veut dire la peur des étrangers.
- 2) Environ 71% de la population de la France travaillent dans le secteur tertiaire.
- 3) Les clandestins ont les papiers nécessaires pour résider dans un pays.
- 4) TV5 n'est pas un opérateur de la Francophonie.

P.T.O.

- D) Expliquez en français simple (5 au choix) [10]
- 1) Que veut dire le terme " Français de souche"?
 - 2) Dans la société, qui sont selon vous, les plus touchés par le chômage ?
 - 3) Expliquez le drapeau de l'Union Européenne et sa signification.
 - 4) Expliquez les termes "Immigration ; et "Emigration"
 - 5) Que veut dire le terme "La pauvreté"
 - 6) Expliquez les causes du chômage.
- Q2) Expliquez en bref (3 au choix) [30]
- 1) La France et son économie.
 - 2) La Révolution Française- Un grand événement dans l'histoire de la France. Élaborez.
 - 3) Le Racisme, l'Immigration et l'Intégration dans la société ---les problèmes et les possibles solutions.
 - 4) Qu'est ce que l' OIF et à quoi sert -elle? Quelle est sa mission?
- Q3) Répondez en détail. (2 au choix) [26]
- 1) la 2ieme guerre mondiale.
 - 2) L'Union Européenne.
 - 3) Le système politique de la France et celui de l'Inde--- les similarités et les différences.

Total No. of Questions—6]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[4701]-2007

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

FRENCH

Special Paper II

(Business French)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

Q1) A) Traduisez en anglais.

[10]

Le 10 février 2015, c'est Safer Internet day. Le Safer Internet Day est un événement mondial organisé par la Commission européenne, chaque année, le second mardi de février. L'objectif est de promouvoir un meilleur Internet pour les jeunes. Célébré dans plus de 70 pays, le Safer Internet Day a rapidement dépassé les frontières de l'Europe pour devenir un rendez-vous incontournable(unavoidable) en matière d'éducation numérique et de e-sécurité. Pour cette édition 2015 du Safer Internet Day, l'accent est mis cette année sur la lutte contre le cyber-harcèlement et la mise en avant de contenus de qualité pour les enfants. Et s'il y a un point sur lequel nous avons une influence sur Internet, c'est avant tout sur nos comportements : laisser un commentaire déplaisant, se moquer, lancer une rumeur, publier des photos humiliantes, créer une page ou un groupe à l'encontre(against) d'un camarade de classe, participer en diffusant ces messages... Toutes ces actions peuvent blesser et avoir de terribles conséquences pour la personne qui en est victime.

B) Traduisez en français.

[10]

I wanted to tell you Adrian, that I will take charge of our reservation for our trip to Nantes. I know a hotel located centrally and which is to the side of a tramway station. The rooms are bright and comfortable and are fairly large. The hotel proposes a continental breakfast included in the room tariff. There is a swimming pool and a private parking for clients, there is also a reliable taxi service. Their service is excellent and there is also Wi-Fi connectivity in the lobby. Do you want an Internet connection in the room? there are extra charges for that.

P.T.O.

Q2)

[10]

Véronique,
Téléphonez à M . Lambert, chef de la banque HSBC. Reportez notre réunion à jeudi. Je dois partir d'urgence pour Londres. Je lui appellerai dès mon retour. Veuillez présenter mes excuses.

M Zidane.

M Zidane a laissé la note à sa secrétaire Véronique. Vous êtes la secrétaire de M Zidane . Vous lisez la note et vous appelez M Lambert. écrivez la conversation téléphonique entre vous et M Lambert.

Q3)

Vous recevez une délégation dans votre entreprise .Vous présentez l'entreprise. Vous leur expliquez l'organigramme -le fonctionnement des sections de votre entreprise, leurs rôles, les services/les produits, le chiffre d'affaires, l'effectif, les codes et les règlements de l'entreprise etc.

[15]

Q4) Rédigez un exposé sur la littérature du siècle d'or -le 17e siècle, en vous basant sur les célèbres écrivains classiques de ce siècle.

OU

Donnez 5 avantages que vous préférez l'entreprise vous offre au moment d'être embauché. Justifiez votre choix.

ou

Quelles sont selon vous les 5 qualités nécessaires pour être un bon gérant. Citez- les dans l'ordre de votre préférence(en ordre descendant de plus important à moins important). Donnez les raisons.

[10]

Q5)

[20]

Nous sommes une société spécialisée dans la vente de produits haut de gamme dans le domaine de la haute couture et nous recrutons

un responsable commercial export H/F en CDI

Votre mission: développer notre chiffre d'affaires, négocier les contrats et animer une équipe de commerciaux.

Le poste est basé à Reims , siège de notre entreprise.

Le salaire(fixe=prime)+téléphone portable

Contact: egarnier @commerce.fr

- a) Vous recherchez un emploi dans cette entreprise française. Rédigez votre CV. Vous habitez à Marseille. Vous avez une formation commerciale supérieure et vous êtes aussi expérimenté dans la vente et vous avez participé dans l'organisation des défilés de mode. Vous êtes disponible pour les déplacements à Reims ou à l'étranger. Vous parlez plusieurs langues. Vous avez les compétences informatiques.
- b) Ecrivez une lettre de motivation afin de répondre à cette annonce.

Q6) Associez les expressions de chaque colonne pour retrouver les missions. (5 au choix)

1. Accueillir	a. le chiffre d'affaires	[5]
2. Développer	b. les visiteurs	
3. Négocier	c. des comptes rendus pour la réunion	
4. Rédiger.	d. une équipe de commerciaux	
5. Organiser	e. des contrats de ventes	
6. Animer	f. l'agenda du PDG	

Total No. of Frages—4]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	

[4701]-2008

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

GERMAN

General Paper II

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

Note :— All questions are compulsory.

10 marks are for listening comprehension and 10 marks for oral exam.

Use of a bilingual dictionary is allowed.

Frage I. A. Übersetzen Sie ins Englische.

(05)

Im Bayerischen Wald machte eine Familie mit drei Kindern Urlaub. Bei einer Wanderung fanden sie viele Pilze und sammelten eine ganze Plastiktüte voll. In der Ferienwohnung gab es dann Reis mit Pilzsoße. Das Essen schmeckte auch den Kindern gut. Doch dann bekam die kleine Tamara Bauchweh. Wenig später fühlten sich die Geschwister nicht wohl und schließlich hatten die Eltern Bauchschmerzen. Die Mutter rief den Notdienst an. Man brachte die ganze Familie mit Pilzvergiftung ins Krankenhaus. Aber sie hatten Glück!

Frage I. B. Übersetzen Sie ins Deutsche.

(05)

Earlier one used to live in big families, that is , with the grandfather and the grandmother. Nowadays there are nuclear families, only the married couple and the kids. The mother is usually employed and the children are in school till noon. In the afternoons they are alone at home. Earlier the grandparents took care of the kids. Today many women have to either leave their jobs or they have to keep their children in a creche, even if they cannot afford it. A babysitter is also an expensive option sometimes.

Frage II: Beantworten Sie FÜNF der folgenden Fragen.

(10)

1. Beschreiben Sie eine Reise, die Sie neulich gemacht haben.
2. Was sind Ihre Zukunftspläne?
3. Was wünschen Sie sich für Ihren Beruf?
4. Welche Farben tragen Sie gerne? Was tragen Sie in der Freizeit?
5. Was würden Sie machen, wenn Sie Millionär/in wären?
6. Schreiben Sie die Merkmale der konkreten Poesie.
7. Beschreiben Sie eine Sehenswürdigkeit in Ihrem Land.

P.T.O.

Frage III: Grammatik und Wortschatz

(30)

A. Bilden Sie Nebensätze. (Nur 3)

(03)

(weil, wenn, dass, um...zu, zu + Infinitiv, damit)

1. Möchten Sie telefonieren? Dann sollen Sie zuerst eine Null wählen.
2. Die Vögel fliegen auf den Baum. Sie sieht es am morgen.
3. Er nimmt einen Tag Urlaub. Er möchte ihr beim Umzug helfen.
4. Sie liest den Kindern eine Geschichte vor. Sie sollen einschlafen.
5. Er geht nicht ans Telefon. Er kocht in der Küche eine Suppe.

B. Ergänzen Sie die Komparativ- und Superlativformen. (Nur 3)

(03)

(groß, viel, scharf, gut, kurz)

1. Im Nordsee schmeckt der Fisch _____.
2. Sonntags esse ich _____ als sonst.
3. Die Portionen in einem Gasthaus sind _____ als im Restaurant.
4. Das Messer ist jetzt _____ als vorher.

C. Welche Präposition passt? (Nur 4)

(04)

1. Eine Kundin hat sich _____ die falsche Lieferung beschwert.
2. Ich möchte mich ganz herzlich _____ die Einladung bedanken.
3. Der Student bereitet sich _____ den Test vor.
4. Sein Vater hat sich _____ seine Entscheidung geärgert.
5. Die Frau erkundigt sich _____ der Bestellung.

D. Schreiben Sie die Sätze im Präteritum. (Nur 4)

(04)

1. Zum Glück gelingt es dem Ehepaar, das Haus rechtzeitig zu verlassen.
2. Sie gehen weiter und sehen 100 Euro auf der Straße.
3. Herr Ertl bemerkt die kaputte Stromleitung und ruft einen Elektriker an.
4. Während sie fernsieht, füttert er die Katze.
5. Er muss lange auf das Essen warten.

E. Bilden Sie Relativsätze. (Nur 4)

(04)

1. Das nette Mädchen heißt Susanne. Es hat mir das Stadttor gezeigt.
2. Die Kühe leben in Norddeutschland. Ihre Farbe ist schwarz-weiß.
3. Sie zeigt ihm die Torte. Sie hat sie in Wien gegessen.
4. Die Zugspitze ist eine bekannte Sehenswürdigkeit. Von der hat man eine herrliche Aussicht.
5. Ich suche ein Hotel. Dort kann ich meinen Hund mitnehmen.

F. Bilden Sie Konjunktiv II. (Nur 4)

(04)

1. Der Käse schmeckt sehr schlecht. (Wunschsatz)
2. Kommen Sie gegen 5 Uhr noch mal vorbei? (Höfliche Bitte)

3. Mein Onkel ist nicht reich. Er kann mir nicht helfen. (Bedingungssatz)
4. Ich habe kein eigenes Zimmer. (Wunschsatz)
5. Er läuft so schnell wie ein Pferd. (Vergleichssatz)

Wortschatz

A. Ergänzen Sie das richtige Wort. (Nur 4) (04)

1. Man benutzt sie, um auf einen Baum oder auf ein Dach zu steigen: _____.
2. Er bezahlt und die Kellnerin gibt ihm eine _____.
3. Man sucht sie, wenn man Arbeit sucht : _____.
4. Wir hatten eine _____ auf der Autobahn, weil ein Reifen geplatzt ist.
5. Als die beiden Jungen die Bombe entdeckten, riefen sie um _____.

B. Was passt nicht? (Nur 4) (04)

1. schweigen: der Anwalt – die Schlagzeile – der Richter – der Zeuge
2. kochen: Gulaschsuppe – Würste – Kuchen – Knödel
3. die Zahl : der Zimmer – der Bäder – der Psychologie – der Aufträge
4. abschließen: eine Tür – die Schule – das Studium – das Licht
5. rufen: die Feuerwehr – einen Arzt – die Polizei – das Glück

Frage IV. Lesen Sie den folgenden Text und beantworten Sie die Fragen. (10)

Warum ist Ihre Frau zu Hause?

Günther A., 38, Beamter, zwei Kinder

Erstens würde meine Frau in ihrem Beruf als Verkäuferin nur wenig Geld verdienen. Zweitens hat sie mit Kindern Hund, Haus und Garten genug zu tun. Natürlich ist das manchmal langweilig, aber das ist die Berufsarbeit auch. Und es ist auch für die Kinder wichtig, dass die Mutter zu Hause ist. Und wenn ich abends nach Hause komme, möchte ich nicht auch bei der Hausarbeit helfen.

Peter F, 24, Taxifahrer, keine Kinder

Meine Frau hat keine Berufsausbildung. Sie hat mal hier und mal da gearbeitet. Spaß hat ihr das nicht gemacht. Wir finden beide, dass es genug ist, wenn einer jeden Tag acht Stunden arbeitet. Sie hat jetzt das erste Mal in ihrem Leben die Chance, zu tun, was ihr Spaß macht. Es ist für sie überhaupt nicht langweilig, weil sie viele Leute kennt und sich für viele Dinge interessiert. Der Haushalt ist nicht so wichtig. Ich habe nicht geheiratet, weil ich ein Dienstmädchen brauche. Ich kann auch zu Hause bleiben und meine Frau zur Arbeit gehen. Dann hätte ich mal eine schöne Zeit.

A. Beantworten Sie. (06)

1. Warum ist Frau Günther zu Hause? Nennen Sie zwei Gründe. (02)
2. Beschreiben das Leben von Peters Frau.
3. Was halten Sie von den Meinungen von den beiden Männern?
4. Würden Sie auch mal keinen Beruf haben und gern zu Hause bleiben? Warum? (02)

B. Richtig oder falsch?

(03)

1. Frau Günther würde in ihrem Beruf als Verkäuferin nicht viel verdienen.
2. Die Arbeit hat Peters Frau keine Freude gebracht.
3. Peter will es überhaupt nicht, dass seine Frau arbeitet.
4. Peter bleibt zu Hause und hat schöne Zeit.

C. Geben Sie ein anderes Wort.

(01)

1. die Hausarbeit-

Total No. of Frages—4]

[Total No. of Printed Pages—2

Seat No.	

[4701]-2009

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

GERMAN

Special Paper I

(History and Literature in 20th Century)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

All questions are compulsory.

Frage I: A) Ergänzen Sie! (Nur 10)

(10)

1. Am 8. Mai 1945 unterzeichneten die Oberbefehlshaber der sowjetischen Truppen und der Westalliierten die _____.
2. _____, _____ und _____ waren die Großen Drei bei der Potsdamer Konferenz.
3. Die einzige Partei in der DDR war _____.
4. SBZ steht für die _____.
5. _____ war der erste Bundespräsident von der BRD.
6. Checkpoint Charlie war ein _____.
7. Die DDR bezeichnete sich als ein Staat der _____ und _____.
8. Unter dem _____ bekam die BRD große finanzielle Hilfe.
9. Mit _____ meint die provisorische Verfassung der BRD.
10. Die Parole lautete jetzt nicht mehr , Wie sind das Volk' sondern _____.

B) Ordne zusammen!

(06)

A

B

SED
17. Juni 1953
Wiedervereinigung
Erster Bundespräsident der BRD
Mauerfall
MfS

Shabowski
Theodor Heuss
Geheimdienst
Arbeiteraufstand
Walter Ulbricht
1990

P.T.O.

Frage II: Beantworten Sie VIER der folgenden Fragen!

(16)

1. Welche ideologischen Unterschiede gab es zwischen den Westmächten und der Sowjetunion? Wie kam es zu einem Konflikt zwischen den Westmächten und der Sowjetunion?
2. Wie wurde die wirtschaftliche Entwicklung in der westlichen Teil Deutschlands beschleunigt?
3. Was bedeutet die Berliner Blockade?
4. Welche Probleme gab es in der Erziehungssystem nach der Wende?
5. Wie war das Leben der Ostdeutschen nach der Wende?
6. Warum spricht man von der Mauer in den Köpfen?
7. Welche politischen Ereignisse gab es in den 60er Jahren?
8. Warum wurde eine Mauer zwischen Ost- und Westberlin gebaut?
9. Warum war die Nacht des 9. Novembers 1989 wie ein spontanes Volksfest?

Frage III: A) Beantworten Sie VIER der folgenden Fragen!

(16)

1. Welche drei Dichtungsgattungen gibt es? Wie unterscheiden sie sich?
2. Wie lässt sich die Gattung Epik unterteilen? In welchen Genres kann die Gattungen Epik unterteilt werden?
3. Warum ist die Ringparabel ein Beispiel von einer Parabel?
4. Was sind die Merkmale eines Romans?
5. Was bedeutet ein Lyrisches Ich? Was für eine Rolle spielt das Lyrische Ich in einem Gedicht?
6. Welche epische, lyrische und dramatische Merkmale hat eine Ballade?
7. Was bedeutet Verfremdungseffekt? Wie unterscheidet sich das epische Theater von einem klassischen Theater?
8. Erläutern Sie kurz die Merkmale eines Dramas!

B) Erläutern Sie die Merkmale der Lyrik oder Fabel oder Märchen

(08)

ODER

Fassen Sie den Inhalt von einem der folgenden Texte zusammen

- a) Sterntaler b) Die Sperlinge c) Die junge Schwalbe

Frage IV: Beantworten Sie SECHS der folgenden Fragen!

(24)

1. Worüber spricht das Gedicht *Ein Wiesenstück* von Bernd Jentzsch?
2. In wie fern passt der Titel ‚Geteilte Liebe‘ zu der Kurzgeschichte von Karlheinz Dähn?
3. Wie schildert die Kurzgeschichte ‚Der Tod meiner Tante‘ das Leben in der geteilten Land? Welche Probleme der einfachen DDR Bürger kommen hier vor?
4. Erläutern Sie den Titel ‚Verfehlt‘.
5. Warum begeht die Tante Selbstmord?
6. Warum heißt das Gedicht *Markierung einer Wende*?
7. Was meint der Ich-Erzähler mit Paradies in ‚Küchenuhr‘?
8. Interpretieren Sie Borchert's „Das Brot“ als eine Nachkriegsgeschichte.

Total No. of Frages—3]

[Total No. of Printed Pages—2

Seat No.	

[4701]-2010

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015
GERMAN
Special Paper II
(Study of Culture and Literary Works)
(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

All questions are compulsory.

Frage 1. A) Beantworten Sie zwei der folgenden Fragen!

(16)

1. Wie unterscheidet sich die Erziehung bei Max und Milli von der bei Peter?
2. Erläutern Sie das Konzept des Gripstheaters. Nehmen Sie Bezug auf das Stück 'Max und Milli'.
3. Charakterisieren Sie Peter.
4. Fassen Sie den Inhalt von 'Max und Milli' zusammen. Kommentieren Sie über das Stück.

B) Beantworten Sie vier der folgenden Fragen!

(16)

1. Warum möchte Max Peter helfen, wenn sein Geld in den Gulli fällt?
2. Wie kommt es zu einem Gespräch zwischen Max, Milli und Peter auf dem Spielplatz?
3. Welche Rolle spielen die Kuschtiere in das Leben von Max und Milli?
4. " Oh oh oh Mattscheiben –Milli, benutz mal deinen Kopf – und den Abschaltknopf" Erläutern Sie die Zeile.
5. Wie kommt es zu einem Tausch zwischen Max und Peter? Wie reagieren ihre Eltern darauf?
6. Wovor hat Max am Anfang des Stückes Angst ? Wie reagiert die Mutter darauf?

Frage 2. A) Ergänzen Sie ! (nur 8)

(08)

1. Der Loreley Felsen ist am _____.
2. KiBa oder BaKi ist ein Mixgetränk aus _____ und _____, kalt, aus Deutschland.
3. _____ sind Tafeln in den Bürgersteigen in Berlin mit Namen und Daten von Menschen, die von den Nationalsozialisten ermordert worden sind.
4. In Deutschland am Wochenende gibt es in vielen Familien so gegen 16 Uhr nachmittags _____.

P.T.O.

5. Der Bodensee liegt im _____.
6. _____ ist eine weitere Zwischenmahlzeit gegen 16 Uhr in der Schweiz.
7. Die Kinder in DACH kommen ungefähr mit _____ Jahren in die Schule und müssen ab dann mindestens _____ lang die Schule besuchen.
8. Es gibt _____, die die Täter suchen, die den Müll nicht richtig trennen.
9. Der _____ ist eine der schönsten Kathedralen der Welt und das Wahrzeichen Wiens.

B) Ordnen Sie zusammen!

(08)

A	B
Die Koalition	das beliebteste Urlaubsziel
Azubi	ein beliebtes Verkehrsmittel
Bodensee	Bundespräsident
Der Fiaker	Der Auszubildende
Wackernagel und Rees	national geregelt
Museum für Verkehr und Technik	Ökologischer Fußabdruck
Staatsoberhaupt	Verbindung von mehreren Parteien
Bildungssystem in Österreich	Berlin

Frage 3. A) Beantworten Sie die Fragen (nur 4)

(16)

1. Fassen Sie das Lied 'Poor Old Germany' von Reinhard Mey zusammen.
2. 'gastarbeiterdoitsche sprache, schwere sprache' Erläutern Sie die Zeile.
3. Wie kommt der Sommer in dem Gedicht 'Sommer' von Ilse Kleberger vor?
4. Was wird in dem Gedicht 'Autos überall' kritisiert?
5. Wie wird die Beziehung zwischen dem Opa und Oliver geschildert?
6. Was wird in dem Gedicht 'Schnellimbiss' thematisiert?
7. Was meint Ludwig Fels mit "...ohne euch sag ich würde es so bleiben" in dem Gedicht 'Natur'?

B) Schreiben Sie kurz über folgende Themen! (nur 4)

(16)

1. Das Bildungssystem in Deutschland
2. Mülltrennung in Deutschland
3. Bodensee; ein beliebtes Urlaubziel
4. Das politische System in Deutschland
5. Erneuerbare Energien
6. Ökologischer Fußabdruck
7. Sehenswürdigkeiten in Wien

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	

[4701]-2013

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

URDU

General Paper II

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :—(1) Attempt All questions.

(2) Figures to the left indicate full marks.

[۱۲] ۱۔ نظیر اکبر آبادی کی حیات اور شخصیت پر تبصرہ کیجئے۔

یا

نظیر اکبر آبادی کی شاعری کا جائزہ پیش کیجئے۔

[۱۲] ۲۔ سلیمان خطیب دکنی اُردو کا عوامی شاعر ہے۔ واضح کیجئے۔

یا

سلیمان خطیب کی شاعری کے موضوعات پر اظہار خیال کیجئے۔

[۱۴] ۳۔ نظم نگاری کے معنی و مفہوم بیان کرتے ہوئے نظم کے فن پر روشنی ڈالئے۔

یا

اُردو ادب میں طنز و مزاح کا جائزہ پیش کیجئے۔

P.T.O.

۴۔ (الف) ذیل میں سے کسی ایک نظم کا فنی جائزہ کیجئے : [۶]

(۱) آدمی نامہ

(۲) بخارہ نامہ

(۳) ہولی

[۶] (ب) ذیل میں سے کسی ایک نظم کا تنقیدی جائزہ پیش کیجئے :

(۱) پہلی تاریخ

(۲) لکھنوی شاعر کی دکنی بیوی

(۳) روٹی

۵۔ (الف) درج ذیل میں سے کوئی پانچ اشعار کی تشریح کیجئے : [۱۵]

(۱) جب آنکھ سے سورج کی ڈھلار ات کا کجرا

جایا ر سے مل کر یہ کہا، اے مرے رجرا

(۲) سننے میں یہاں تک نہیں اب ننگ زمیں پر

ہولی نے مچایا ہے عجب رنگ زمیں پر

(۳) مفلس کی کچھ نظر نہیں رہتی ہے آن پر

دیتا ہے اپنی جان وہ ایک ایک نان پر

- (۴) یاں تک تو لوگ مرتے ہیں کوڑی کے واسطے
 جو جان دے گذرتے ہیں کوڑی کے واسطے
- (۵) کپڑے کسی کے لال ہیں روٹی کے واسطے
 لمبے کسی کے بال ہیں روٹی کے واسطے
- (۶) یاں آدمی ہی صید ہے اور آدمی ہی جال
 سچا بھی آدمی ہی نکلتا ہے میرے لال
- (۷) مغرور نہ ہو تلواروں پر مت پھول بھروسے ڈھالوں کے
 سب پتتا توڑ کے بھاگیں گے، منہ دیکھو اجل کے بھالوں کے

(ب) ذیل میں سے کوئی پانچ اشعار کی تشریح کیجئے : [۱۵]

- (۱) اس کی آواز پو اٹھ جاتے ہیں گھنگھرو کے قدم
 اس کی آواز پو ڈھل جاتی ہے آنکھوں کی شرم
- (۲) روک لو گر غلط چلے کوئی
 بخش دو گر خطا کرے کوئی
- (۳) چڑھ گیا آپ کا کس بات پہ پارہ بیگم
 اماں کچھ جرم بتاونا ہمارا بیگم!
- (۴) پوچھا گیا کہ تونے یہ کس کے لئے کیا؟
 انسانیت کے نام پہ ڈھبہ لگا دیا

- (۵) میں کنواری چھوریاں کی ایک لمبی سانس ہوں
دو دلاں میں چھبنے والی ایک بنگی پھانس ہوں
- (۶) یاد بولے تو انکھیاں جھکے کا نام
ایک نقشہ بنا کو مٹانے کا نام
- (۷) کالے راتاں کے بھوتاں ڈرانے لگے
تھے تاراں بھی دیدے دکھانے لگے

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—2

Seat No.	

[4701]-2014

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

URDU

Special Paper I

[History of Urdu Literature (Poetry & Prose)]

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the left indicate full marks.

[۱۶] ۱۔ اردو غزل کے ارتقاء پر روشنی ڈالئے۔

یا

اردو ادب میں خاکہ نگاری کی اہمیت و افادیت پر روشنی ڈالئے۔

[۱۶] ۲۔ مولانا پطرس بخاری کے حالاتِ زندگی کو قلمبند کرتے ہوئے ان کی شخصیت پر روشنی ڈالئے۔

یا

شبلی نعمانی کی کوئی دو تصانیف کا اجمالی جائزہ لیجئے۔

[۱۶] ۳۔ اصغر گونڈوی کی غزل گوئی پر سیر حاصل گفتگو کیجئے۔

یا

اصغر گونڈوی کی حیات اور ان کی شخصیت پر روشنی ڈالئے۔

P.T.O.

[۱۶]

۴۔ علی سردار جعفری کی شاعری پر سیر حاصل گفتگو کیجئے۔

یا

اسرار الحق مجاز کی غزل گوئی پر نقد تبصرہ کیجئے۔

[۱۶]

۵۔ درج ذیل میں سے کوئی دو پر مختصر نوٹ کیجئے:

(۱) مولوی عبدالحق کے حالاتِ زندگی

(۲) فنِ سوانح نگاری

(۳) علی سردار جعفری کی تصانیف

(۴) خاکہ نگاری کا فن

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[4701]-2015

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

URDU

Special Paper II

(Prose and Poetry Texts)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (1) Attempt All questions.

(2) Figures to the left indicate full marks.

ہدایت : تمام سوالات لازمی ہیں۔

[۱۶]

۱۔ بحیثیت طنز و مزاح نگار یوسف ناظم کے فن کا جائزہ لیجئے۔

یا
یوسف ناظم کی حیات و شخصیت پر روشنی ڈالئے۔

[۱۵]

۲۔ کسی ایک انشائیے کا تنقیدی جائزہ لیجئے :

(۱) دیواریے

(۲) زیرغور

(۳) کیف و کم

[۱۵]

۳۔ بحیثیت غزل گو شاعر یاس رگانہ چنگیزی کا جائزہ لیجئے۔

یا
یاس رگانہ چنگیزی کی سیرت و شخصیت کا احاطہ کیجئے۔

P.T.O.

۴۔ ذیل میں سے کوئی دو پر مختصر نوٹ لکھئے : [۱۶]

(۱) یاسِ یگانہ کا اندازِ بیان

(۲) یوسف ناظم کی انشائیہ نگاری

(۳) یاسِ یگانہ کی شاعری میں تراکیب و تشبیہات

(۴) یوسف ناظم کا فن

۵۔ درج ذیل میں سے کوئی چھ اشعار کی تشریح بہ حوالہء متن کیجئے : [۱۸]

(۱) رنگ بدلا پھر ہوا کا، مے کشوں کے دن پھرے

پھر چلی بادِ صبا پھر مے کدے کا در کھلا

(۲) نیم جاں چھوڑا تری تلوار نے اچھا کیا

ایڑیاں بسل نے رگڑی، صبر کا جو ہر کھلا

(۳) میں قفس میں بھی کسی روز نہ خاموش رہا

کشمکش میں بھی طبیعت کا وہی جوش رہا

(۴) تصویر نزع دیکھنا چاہو تو دیکھ لو

رہ رہ کے جھلملانا چراغ مزار کا

(۵) کچھ دل کی لگی اور بھڑک جاتی ہے ساقی

ملتا بھی ہے اک جام تو بھر کر نہیں ملتا

(۶) روشن تمام کعبہ و بت خانہ ہو گیا

گھر گھر جمالِ یار کا افسانہ ہو گیا

(۷) بہت تڑپی بہت شرمائی روح اس وقت اے قاتل !

لہو اپنا ترے دامن سے جب دست و گریباں تھا

(۸) اڑتے ہیں ہوش گردشِ لیل و نہار دیکھ کر

آج وہی قفس سے پھر سیرِ بہار دیکھ کر

Total No. of Questions—5+5]

[Total No. of Printed Pages—8+1

Seat No.	

[4701]-2018

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

हिंदी : सामान्य-2

(HINDI : GEN-2)

(कहानी, काव्य एवं लेखन)

(2013 PATTERN)

समय : तीन घंटे

पूर्णांक : 80

पाठ्यपुस्तकें :— (i) कथा धारा : संपा. डॉ. अनिता नेरे

डॉ. अशोक धुलधुले

(ii) काव्यायन : संपा. डॉ. सुरेश साळुंके

डॉ. सुभाष तळेकर

सूचनाएँ :—(i) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।

(ii) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्नों के पूर्णांक हैं ।

1. निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए : [16]

(1) 'उसने कहा था' कहानी के आधार पर लहनासिंह का चरित्र-चित्रण कीजिए ।

(2) 'कर्मफल' कहानी की कथावस्तु लिखिए ।

(3) 'घूस एक चिकनाई है' के माध्यम से लेखक ने कौनसी नई व्यवस्था का जिक्र किया है ?

P.T.O.

- (4) 'सिलिया' कहानी की कथावस्तु संक्षेप में लिखिए ।
- (5) 'झूठी है तेतरी दादी' कहानी के आधार पर तेतरी का चरित्र-चित्रण कीजिए ।

2. निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए : [16]

- (1) 'माँझी' कविता का भावार्थ लिखिए ।
- (2) 'बाबा ने कहा था' कविता के माध्यम से कवि युवकों को क्या संदेश देते हैं ?
- (3) 'अतीत नहीं होती नदी' ऐसा कवि क्यों कहते हैं ?
- (4) 'चुनौती' कविता में पति-पत्नी के भावों को किस प्रकार अभिव्यक्त किया है ?
- (5) 'गाँव पर माँ' कविता में कवि ने माँ की पीड़ा का वर्णन किस प्रकार किया है ?

3. (अ) निम्नलिखित अवतरणों में से किसी एक की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए : [8]

- (1) 'तुम सब लोगों ने माँ जी को दुश्मन बनाया है । मुझे तो डर लगता है कि अगर मैं बूढ़ा और बीमार हो गया तो इस घर में मेरे साथ क्या किया जायेगा । मैं अभी से बता दूँ कि मेरे पास नहीं है कोई धन । अपना खून बेच कर तुम सबको पाल रहा हूँ । मुझ पर रहम करना ।'

(2) “हाँ ! वही तो जरूरी था न । आपको उन स्टुपिड लोगों के बीच छोड़ना नहीं था न ? तमाशा करके रखा था न आपका । कोई उठा नहीं रहा था ।”

(आ) निम्नलिखित अवतरणों में से किसी एक की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए : [8]

(1) “जगह ? जगह क्या होती है ?

यह, वैसे, जान लिया था हमने

अपनी पहली कक्षा में ही !

याद था हमें एक-एक अक्षर

आरंभिक पाठों का—”

(2) “और इस लड़ाई में

जितने घाव बनते हैं

हाथियों के उन्मत्त शरीरों पर

उससे कहीं ज्यादा

गहरे घाव

बनते हैं जंगल और समय

की छाती पर ।”

4. (अ) निम्नलिखित में से किसी एक पर टिप्पणी लिखिए : [8]

(1) ‘नमक का दरोगा’ कहानी का ‘वंशीधर’

(2) ‘मीरा नाची’ कहानी की लड़की

(3) ‘छप्पन तोले का करधन’ कहानी में चित्रित ग्रामीण परिवेश ।

(आ) निम्नलिखित में से किसी **एक** पर टिप्पणी लिखिए : [8]

- (1) 'जूही की कली' कविता में वर्णित प्रेमभाव ।
- (2) 'बेजगह' कविता में नारी ।
- (3) 'इस रूट की सभी लाइनें व्यस्त हैं' कविता में आधुनिक बोध ।

5. (अ) निम्न में से किन्हीं **चार** शब्द-युग्मों का अर्थ बताकर वाक्य में प्रयोग कीजिए : [8]

- (1) अलि—अली
- (2) कुल—कूल
- (3) किला—कीला
- (4) चिर—चीर
- (5) बलि—बली
- (6) हरि—हरी ।

(आ) निम्नलिखित में से किसी **एक** विषय पर साक्षात्कार का नमूना तैयार कीजिए : [8]

- (1) 'भ्रष्टाचार' के संदर्भ में आण्णा हजारे जी से साक्षात्कार ।
- (2) महाराष्ट्र सरकार से 'आदर्श गांव पुरस्कार' प्राप्त गांव के सरपंच से साक्षात्कार ।

[4701]-2018

प्रयोजनमूलक हिंदी

समय : तीन घंटे

पूर्णांक : 80

सूचना :— (i) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।

(ii) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्नों के पूर्णांक हैं ।

1. निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं छह के संक्षिप्त उत्तर लिखिए : [12]

- (1) प्रयोजनमूलक हिंदी की संकल्पना स्पष्ट कीजिए ।
- (2) हिंदी की प्रमुख प्रयुक्तियाँ लिखिए ।
- (3) कार्यालयीन हिंदी लेखन का महत्व लिखिए ।
- (4) आलेखन के गुण लिखिए ।
- (5) समाचार लेखन के सिद्धांत लिखिए ।
- (6) दूरदर्शन कार्यक्रम निर्माण प्रक्रिया का सामान्य परिचय दीजिए ।
- (7) जनसंचार माध्यमों की भाषा का परिचय दीजिए ।
- (8) विज्ञापन के उद्देश्य लिखिए ।

2. (अ) निम्नलिखित में से किन्हीं चार की प्रशासनिक प्रयुक्तियाँ लिखिए : [8]

- (1) As per details below

- (2) Kindly acknowledge
- (3) Issue reminder urgently
- (4) Consider it again
- (5) I have to thank you
- (6) With regard to.

(आ) निम्नलिखित अंग्रेजी मुहावरों में से किन्हीं चार के हिंदी पर्याय लिखिए : [8]

- (1) Apple of ones eye
- (2) Hold your mouth
- (3) To play with fire
- (4) Face turned flue
- (5) To have cold feet
- (6) To back out of.

(इ) निम्नलिखित शब्द युग्मों में से किन्हीं चार के अर्थ बताकर वाक्य में प्रयोग कीजिए : [8]

- (1) अन्न—अन्य
- (2) किला—कीला
- (3) रंग—रंक
- (4) शशधर—शशिधर
- (5) शील—सील
- (6) इत्र—इतर ।

3. (अ) निम्नलिखित में से किसी **एक** पत्र का नमूना तैयार कीजिए : [5]

सरस्वती पेपर मार्ट, लातूर के व्यवस्थापक श्री सचिन जमदाडे ने विकास पेपर मिल्स लि., सोलापुर के नाम एजेन्सी के लिए माँग की है । एजेन्सी माँग-पत्र का नमूना तैयार कीजिए ।

अथवा

लोकभारती स्टोअर्स, अहमदनगर के व्यवस्थापक सदानंद माने 'साहित्यायन पुस्तक विक्रेता' इलाहाबाद के नाम पुस्तक की 10% प्रतियाँ कम भेजने तथा छूट 15% कम दी है । इस हेतु शिकायती-पत्र लिखिए ।

(आ) निम्नलिखित में से किसी **एक** पत्र का नमूना तैयार कीजिए : [5]

'अपना भंडार' के व्यवस्थापक नंदलाल बनवारी, स्टेट बैंक, गांधी मार्ग, अहमदाबाद की शाखा में चालू खाता खोलने के लिए आवेदन-पत्र लिखता है ।

अथवा

विकास जोशी के नाम, खाते नं. 2132 से दो हजार रुपए का चेक खो गया है । अतः व्यवस्थापक, स्टेट बैंक ऑफ हैदराबाद को चेक भुगतान रोकने के लिए आवेदन-पत्र लिखिए ।

(इ) निम्नलिखित परिच्छेद का हिंदी में अनुवाद कीजिए : [6]

Ashoka said that the king's first duty was to protect the people and to do justice, and he commanded all his officers to treat people justly and kindly, and so put right many wrongs that

were done. Kindness was to be shown to animals too. He built many hospitals throughout India, both for men and for animals, and made rules for the care of the aged and the poor. So that his laws should be known everywhere, Ashok had them carved upon rocks and pillars in simple language which everyone could understand.

अथवा

अबू बेन अँडम हा आपल्या बांधवावर प्रेम करणारा सेवावृत्तीचा गृहस्थ एका रात्री गाढ झोपेतून जागा झाला. त्याच्या खोलीतील चंद्रप्रकाश एक देवदूत आपल्या सोनेरी पुस्तकात काहीतरी लिहीत असल्याचे त्याला दिसले. अबू बेन अँडमने धाडस करून त्या देवदूताला तो काय लिहीत होता, असे विचारले. स्नेहपूर्ण भावाने देवदूताने सांगितले की, तो देवावर प्रेम करणाऱ्यांची नावे लिहीत होता. “माझे नाव त्यात आहे का ?” अबूने विचारले देवदूताने त्याचे नाव त्यात नसल्याचे त्याला सांगितले. तेंव्हा अबूने त्या देवदूताला ‘आपल्या बांधवावर प्रेम करणारा’ म्हणून आपले नाव त्या यादीत लिहिण्याची विनंती केली. देवदूताने ते लिहिले व तो अदृश्य झाला.

4. निम्नलिखित में से किन्हीं चार लघूत्तरीय प्रश्नों के उत्तर लिखिए : [16]

- (1) प्रयोजनमूलक हिंदी का स्वरूप लिखिए ।
- (2) हिंदी भाषा की प्रमुख प्रयुक्तियाँ लिखिए ।

- (3) जनसंचार माध्यमों में भाषा का महत्व बताइए ।
- (4) रेडियो लेखन का परिचय दीजिए ।
- (5) रेलवे के क्षेत्र में हिंदी प्रयोग के स्वरूप को स्पष्ट कीजिए ।
- (6) आलेखन के गुण लिखिए ।

5. निम्नलिखित विषयों में से किन्हीं **तीन** पर टिप्पणियाँ लिखिए : [12]

- (1) आलेखन की भाषा
- (2) मुद्रित माध्यमों की भाषा
- (3) कहानी लेखन
- (4) कम्प्यूटर एनीमेशन
- (5) विज्ञापन की आवश्यकता ।

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[4701]-2019

S.Y. BA. EXAMINATION, 2015

हिंदी : विशेष—I

(Hindi Special—I)

(हिंदी भाषा का विकास)

(2013 PATTERN)

समय : तीन घंटे

पूर्णांक : 80

सूचना :— (i) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।

(ii) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं ।

1. (अ) निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं छः प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिए : [6]

- (1) हिंदी की किन्हीं दो बोलियों के नाम लिखिए ।
- (2) राजभाषा किसे कहते हैं ?
- (3) हिंदी में प्रयुक्त होने वाले दो विदेशी शब्दों के उदाहरण लिखिए ।
- (4) नागरी लिपि का विकास किस प्राचीन लिपि से हुआ है ?
- (5) भाषा की लघुतम इकाई कौनसी है ?
- (6) वाक्य की परिभाषा दीजिए ।
- (7) पद की परिभाषा लिखिए ।
- (8) व्यंजन किसे कहते हैं ?

P.T.O.

(आ) निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए : [10]

- (1) बोली से भाषा बनने के दो कारण लिखिए ।
- (2) परिनिष्ठित भाषा किसे कहते हैं ?
- (3) तत्सम शब्दों से क्या तात्पर्य है ?
- (4) भाषाविज्ञान के अंगों का उल्लेख कीजिए ।
- (5) संबंध तत्व किसे कहते हैं ?
- (6) ओष्ठ्य ध्वनियों के उदाहरण लिखिए ।
- (7) अर्थविस्तार का कोई एक उदाहरण देकर स्पष्ट कीजिए ।

2. निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए : [10]

- (1) स्वर और व्यंजन का अंतर
- (2) शब्द और पद
- (3) राजभाषा अधिनियम, 1963 ।

3. निम्नलिखित में से किन्हीं तीन प्रश्नों के उत्तर लिखिए : [18]

- (1) 'अवधी' बोली का संक्षेप में परिचय दीजिए ।
- (2) भाषा की किन्हीं दो विशेषताओं पर प्रकाश डालिए ।
- (3) शून्य संबंध तत्व का उदाहरण परिचय दीजिए ।
- (4) स्थान के आधार पर व्यंजन वर्गीकरण प्रस्तुत कीजिए ।
- (5) रचना के आधार पर वाक्य के भेद लिखिए ।

4. निम्नलिखित में से किसी **एक** प्रश्न का उत्तर विस्तार से लिखिए : [12]

- (1) भाषा के विविध रूपों का परिचय दीजिए ।
- (2) हिंदी के शब्द भंडार पर विस्तार से विवेचन कीजिए ।

5. निम्नलिखित में से किन्हीं **दो** प्रश्नों के उत्तर विस्तार से लिखिए : [24]

- (1) अर्थपरिवर्तन की दिशाएँ सोदाहरण स्पष्ट कीजिए ।
- (2) वाक्य की आवश्यकताओं पर प्रकाश डालिए ।
- (3) राष्ट्रभाषा हिंदी का प्रसार करने वाली संस्थाओं का परिचय दीजिए ।
- (4) वर्णनात्मक, ऐतिहासिक और तुलनात्मक भाषाविज्ञान का परिचय दीजिए ।

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	

[4701]-2020

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

HINDI (Special II)

(हिंदी) (विशेष-2)

(उपन्यास, नाटक तथा मध्ययुगीन हिंदी काव्य)

(2013 PATTERN)

समय : तीन घंटे

पूर्णांक : 80

पाठ्य-पुस्तकें :— (i) समुद्र में खोया हुआ आदमी - कमलेश्वर
(ii) युगे युगे क्रान्ति - विष्णु प्रभाकर
(iii) मध्ययुगीन हिंदी काव्य - संपा. डॉ राजेंद्र खैरनार
डॉ. विठ्ठल सिंह ठाकरे

सूचनाएँ :—(i) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।

(ii) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्नों के पूर्णांक हैं ।

1. (अ) निम्नलिखित में से किन्हीं छः प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिए : [6]

(1) क्रान्ति की तलाश में कौन है ?

(2) कल्याण सिंह को अपनी पत्नी का मुख देखने के बाद क्या सजा मिली?

P.T.O.

- (3) बीरन के माता-पिता का नाम लिखिए ।
- (4) तारा कहाँ नौकरी करने लगी ?
- (5) कबीर की भक्ति साधना कौनसे प्रकार की थी ?
- (6) सूरदास की किसी **एक** रचना का नाम लिखिए ।
- (7) रहीम कौनसी काव्यधारा के कवि थे ?
- (8) बिहारी के काव्य में कौनसा रस प्रधान है ?

(आ) निम्नलिखित में से किन्हीं **पाँच** प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए : [10]

- (1) शारदा को पुलिस क्यों पकड़कर ले जाती है ?
- (2) विमल किससे शादी करना चाहता है ? क्यों ?
- (3) बीरन के बक्से से क्या-क्या निकला ?
- (4) नौकरी जाने के बाद श्यामलाल ने कौनसा व्यवसाय शुरू किया ?
- (5) 'सद्गुरु की महिमा अनंत है', ऐसा कबीर क्यों कहते हैं ?
- (6) कृष्ण अपने दाऊ की शिकायत यशोदा से क्यों करता है ?
- (7) रहीम मूल को सींचने की सलाह क्यों देते हैं ?
- (8) बिहारी ने राजा जयसिंह को कौनसा दोहा लिखकर भेजा था ?

2. (अ) निम्नलिखित अवतरणों में से किसी एक की ससंदर्भ व्याख्या कीजिये : [5]

(1) “अनुभव और क्रान्ति की सदा अनबन रहती है । दोनों एक-दूसरे को फूटी आँखों से नहीं सुहाते । अनुभव स्थापित सत्यों की रक्षा करता है लेकिन क्रान्ति नये सत्यों की खोज करती है ।”

(2) “मनुष्य मनुष्य है । धर्म, मत और जाति बदल जाने से वह नहीं बदल जाता ।”

(आ) निम्नलिखित अवतरणों में से किसी एक की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए : [5]

(1) “कनक कनक ते सौगुनी मादकता अधिकाइ ।
उहिं खाये बौराइ जग, इहि पाएँ बौराइ ॥”

(2) “बिगरी बात बने नहीं, लाख करै किन कोय ।
रहिमन फाटे दूध को, मथे न माखन होय ॥”

3. निम्नलिखित में से किन्हीं तीन प्रश्नों के उत्तर आठ-दस पंक्तियों में लिखिए : [18]

(1) ‘युगे युगे क्रान्ति’ नाटक की शारदा का परिचय दीजिए ।

(2) ‘समुद्र में खोया हुआ आदमी’ शीर्षक की सार्थकता स्पष्ट कीजिए ।

(3) कबीर के गुरु विषयक विचार लिखिए ।

(4) गोपियों की शिकायत के बाद कृष्ण यशोदा से अपनी सफाई कैसे देते हैं?

(5) बिगड़ी बात को सँवारना कठिन है, ऐसा रहीम क्यों कहते हैं ?

(6) पठित दोहों के आधार पर बिहारी की भक्ति-भावना स्पष्ट कीजिये ।

4. निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर विस्तार से लिखिए : [12]

- (1) 'समुद्र में खोया हुआ आदमी' उपन्यास में चित्रित समस्याओं को स्पष्ट कीजिए।
- (2) बीरन की मृत्यु के बाद श्यामलाल के परिवार को कौनसी समस्याओं का सामना करना पड़ा ?

5. निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर विस्तार से लिखिए : [24]

- (1) नाटक के तत्वों के आधार पर 'युगे युगे क्रान्ति' नाटक की समीक्षा कीजिए।
- (2) 'युगे युगे क्रान्ति' नाटक के प्रमुख स्त्री पात्रों का चरित्र-चित्रण कीजिए ।
- (3) पठित दोहों के आधार पर रहीम के नीतिविषयक विचार स्पष्ट कीजिये ।
- (4) बिहारी का शृंगार वर्णन पठित दोहों के आधार पर स्पष्ट कीजिये ।

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[4701]-2021

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

PERSIAN

General Paper II

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :—(1) All questions are compulsory.

(2) Figures to the right indicate full marks.

1. Explain the peculiarities of 'Rubais' of Umar Khaiyyam. [15]

Or

Explain the life and literary contribution of Umar Khaiyyam.

2. Reproduce in your own Persian the views of Umar Khaiyyam (any three) : [15]

(۱) خوش باشی

(۲) خرابات

(۳) کوزه نامه

(۴) فلسفهء جبر و قدر

(۵) ناپائیداری حیات

P.T.O.

3. Draw the life sketch of Hafiz Shirazi adding a note to his literary works. [20]

Or

Narrate the salient features of 'Ghazals of Hafiz Shirazi'.

4. Reproduce in your own Persian the views of Hafiz Shirazi (any three): [15]

(۱) عظمتِ انسانی

(۲) شیراز

(۳) بے ثباتی جہاں

(۴) رندی و سرمستی

(۵) قناعت

5. Explain in Persian or translate and explain the couplets in English or Urdu or Marathi (any five): [15]

(۱) دخترانِ راہمہ جنگ است و جدل با مادر

پسراں راہمہ بدخواہ پدر می بینم

(۲) آنکہ پامالِ جفا کرده چو خاکِ راہم

خاک می بوسم و عذرِ کومش می خواہم

- (۳) عهد کردی که بسوزی ز غم خویش مرا
 هیچ غم نیست تو میسوز که من میسازم
- (۴) رموز عشق و سرمستی ز من بشنونه از حافظ
 که با جام و قدح هر شب حریف ماه و پروینم
- (۵) در پس آئینه طوطی صفتم داشته اند
 آنچه استاد ازل گفت هماغه می گویم
- (۶) بر سر شمع قدرت شعله صفت می لرزم
 گر چه دانم که هوای تو کشد ناگاهم
- (۷) سخندان و خوشخوانی نمی ورزند در شیراز
 بیا حافظ که ما خود را بملک دیگر اندازیم

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	

[4701]-2022

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

SANSKRIT

General Paper II

(Samskr̥tārṇavaḥ)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

1. Translate any *two* each from 'A' and 'B' sections, into Marathi or English :

‘अ’ आणि ‘ब’ विभागांतून प्रत्येकी दोहोंचे मराठीत किंवा इंग्रजीत भाषांतर करा :

SECTION A

[10]

(विभाग ‘अ’)

- (i) वेदमनूच्याचार्योऽन्तेवासिनमनुशास्ति ॥ सत्यं वद ॥ धर्मं चर ॥ स्वाध्यायान्मा प्रमदः ॥
आचार्याय प्रियं धनमाहृत्य प्रजातन्तुं मा व्यवच्छेत्सीः ॥ सत्यान् प्रमदितव्यम् ॥ धर्मान्
प्रमदितव्यम् ॥ कुशलान् प्रमदितव्यम् ॥ भूत्यै न प्रमदितव्यम् ॥ स्वाध्यायप्रवचनाभ्यां
न प्रमदितव्यम् ॥

P.T.O.

(ii) अथ अफजलखाने—“तत् किं शिव एष एवं गुण-गण विशिष्टोऽस्ति ? एवं वा वीरवरोऽस्ति ?” इति सचकितं सभयं सतर्कं सरोमोद्गमं च कथयति, किञ्चित् विचार्येव नीतिकौशलपुरःसरं गौरः पुनरवादीत्—भगवन् ! सामान्य-राजभृत्यस्य पुत्रशिववीरो यदि नाम नाऽभविष्यत् स्वयमीदृशो उर्जस्वलः, तत् कथं स्वर्णदेव सदृशसहचरं प्राप्स्यत् ?

(iii) घटोत्कचः — भवानिदानीं खल्वसि मध्यमः। मध्यम। इतः इतः।
 वृद्धः — (भीमसेनमुपगम्य) भो मध्यम, परित्रायस्व ब्राह्मणकुलम्।
 भीमः — न भेतव्यम्। न भेतव्यम्। मध्यमोऽहमभिवादये।
 वृद्धः — वायुरिव दीर्घायुर्भव।
 भीमः — अनुगृहीतोऽस्मि। कुतो भयमार्यस्य।

SECTION B

(विभाग 'ब')

[10]

(i) अयममृतनिधानं नायकोऽप्योषधीनां
 शतभिषगनुयातः शम्भुमूर्धावतंसः।
 विरहयति न चैनं राजयक्ष्मा शशाङ्कं
 हतविधिपरिपाकः केन वा लङ्घनीयः॥

(ii) निर्मानमोहा जितसङ्गदोषा
 अध्यात्मनित्या विनिवृत्तकामाः।
 द्वन्द्वैर्विमुक्ताः सुखदुःखसञ्ज्ञै
 र्गच्छन्त्यमूढाः पदमव्ययं तत्॥

(iii) सौराष्ट्रदेशे विशदेऽतिरम्ये, ज्योतिर्मयं चन्द्रकलावतंसम्।
 भक्तिप्रदानाय कृपावतीर्णं, तं सोमनाथं शरणं प्रपद्ये॥

2. Explain with reference to the context any *one* from Sections A and B each :

‘अ’ आणि ‘ब’ विभागांतून प्रत्येकी एकाचे ससंदर्भ स्पष्टीकरण करा :

SECTION A [5]

(विभाग ‘अ’)

- (i) सत्येनैव धृता पृथिवी सत्ये सर्वं प्रतिष्ठितम्।
(ii) तदाप्रभृति नरहरिः विठ्ठलस्य परमभक्तः अभवत्।

SECTION B [5]

(विभाग ‘ब’)

- (i) नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः।
(ii) प्रायो गच्छति यत्र दैवहतकः तत्रैव यान्त्यापदः।

3. Write an essay type answer to any *one* : [15]

कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर द्या :

- (i) Explain a moral of the lesson ‘कङ्कणस्य तु लोभेन’.
‘कङ्कणस्य तु लोभेन’ या पाठाचे तात्पर्य स्पष्ट करा.
(ii) Appreciate the lesson ‘आतिथ्यं जीवितप्रदानेन’
‘आतिथ्यं जीवितप्रदानेन’ या पाठाचे रसग्रहण करा.

4. Write an essay type answer to any *one* : [15]

कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर द्या :

- (i) Explain opinions of वराहमिहिर regarding search of ground water.
भूगर्भातील पाणी कसे शोधतात याविषयी वराहमिहिरांची मते स्पष्ट करा.
(ii) Explain पुरुषोत्तमयोग.
पुरुषोत्तमयोग स्पष्ट करा.

5. (A) Write critical notes (any two) : [10]

विवेचक परिच्छेद लिहा (कोणतेही दोन) :

(i) ब्रह्मचर्यस्वरूपम्।

(ii) भर्तृहरिः।

(iii) Qualities of शिवराय.

शिवरायांचे गुण।

(B) Write answers in संस्कृत language (any five) : [10]

संस्कृतभाषेमध्ये उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

(i) अनुशासनमित्येषः पाठः कस्यामुपनिषदि वर्तते ?

(ii) का योगव्याख्या पतञ्जलिना कृता ?

Match the following :

उचितं युग्मं विचिनुत :

(iii) श्रीशैलशृङ्गम्	—	उज्जयिनी।
(iv) महाकालम्	—	सुताम्रपर्णीजलराशियोगम्।
(v) त्र्यम्बकम्	—	मल्लिकार्जुनम्।
(vi) रामेश्वरम्	—	हिमालयम्।
(vii) केदारम्	—	गोदावरीतीरम्।

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[4701]-2023

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

SANSKRIT

Special Paper-I

Kāvyaśāstravimarsa, Vṛttavicāra and

Kauṭīliya Arthasāstra (adhikaraṇa 1st and 6th)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

1. Give reference to context any *two* of the following : [10]

खालीपलैकी कोणत्याही दोहोंचे ससंदर्भ स्पष्टीकरण करा :

(i) तादृशी ब्रह्मणो 'निर्मितः' निर्माणम्।

(ii) इहाभिधेयं सप्रयोजनमित्याह।

(iii) हेतुः, न तु हेतवः।

2. (A) Define any *one* अलंकार along with examples : [5]

कोणत्याही एका अलंकाराचे लक्षण सोदाहरण स्पष्ट करा :

(i) रसनोपमा।

(ii) उत्प्रेक्षा।

P.T.O.

(B) Define any *one* वृत्त along with examples : [5]

कोणत्याही एका वृत्ताचे लक्षण सोदाहरण स्पष्ट करा :

(i) गीतिः।

(ii) वंशस्थम्।

(C) Fill in the blanks (any *Five*) : [10]

रिकाम्या जागा भरा (कोणत्याही पाच) :

(i) श्रीहृषदिर्धावकादीनामिव.....।

(ii)कवित्वबीजरूपः संस्कारविशेषः।

(iii)इति गुणालङ्कारयुक्तम्।

(iv) साक्षात्संकेतितमर्थं योऽर्थमभिधत्ते सः।

(v)तु यत्रोक्तौ विषयी विषयस्तथा।

(vi) दृष्टान्तस्तु सधर्मस्य वस्तुनः.....।

(vii)चतुर्भिर्यकारैः।

3. Write an essay type answer of any *one* of the following : [10]

खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे सविस्तर उत्तर लिहा :

(i) Explain आर्थीव्यञ्जना in detail.

आर्थीव्यञ्जना पूर्णपणे स्पष्ट करा.

(ii) Explain शब्दार्थत्रैविध्यम्।

शब्दार्थत्रैविध्यम् सविस्तर स्पष्ट करा.

4. (A) Write reference to the context (any *two*) : [10]

संदर्भासहित स्पष्टीकरण द्या (कोणतेही दोन) :

- (i) सांख्य योगो लोकायतं चेत्यान्वीक्षिकी।
- (ii) सर्वेषामहिसा सत्यं शौचमनसूयानृशंस्यं क्षमा च।
- (iii) अनन्यां पृथिवीं भुङ्क्ते सर्वभूतहिते रतः।

(B) Match the following (any *five*) : [10]

जोड्या जुळवा (कोणत्याही पाच) :

- (i) विनयः – कृषिः।
- (ii) वाग्मिद्वं – परोक्षम्।
- (iii) विद्यासमुद्देशः – उदास्थितः।
- (iv) वार्ता – कथायोगेषु।
- (v) परोपदिष्टं – त्रयी।
- (vi) प्रब्रज्याप्रत्यवसितः – रसदः।
- (vii) क्रूरा अलसाश्च – स्वाभाविकः।

5. Write critical notes on any *two* of the following : [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर विवेचक परिच्छेद लिहा :

- (i) अमात्योत्पत्तिः।
- (ii) इन्द्रियजयः तत्र अरिषड्वर्गत्यागः।
- (iii) विद्यासमुद्देशः।

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[4701]-2024

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

SANSKRIT

Special Paper-II

(Vedasaurabha)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

1. Translate any *two* of the following with an explanation/notes : [10]

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे सटीप भाषांतर करा :

(i) प्र तव्यसीं नव्यसीं धीतिमन्ये वाचे मति सहसः सुनवे भरे।

अपां नपादयो वसुभिः सह प्रियो होता पृथिव्यां न्यसीददृत्वियः॥

(ii) प्र पर्वतानामुशति उपस्थादश्वेइव विषिते हासमाने।

गक्वे शुभ्रे मातरा रिहाणे विपाट्छुतुद्री पयसा जवेते॥

(iii) ये त्रिषप्ताः परियन्ति विश्वा रूपाणि बिभ्रतः।

वाचस्पतिर्बला तेषां तन्वे अद्य दधातु मे॥

2. Write a long answer to any *one* of the following : [20]

खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे सविस्तर उत्तर लिहा :

(i) Appreciate a hymn to पर्जन्य (Rv 5.83)

पर्जन्यसूक्ताचे (ऋ. 5.83) रसग्रहण करा.

P.T.O.

(ii) Explain content of सामनस्यसूक्त (Av. 3.30) appearing in the Atharvaveda.

अथर्ववेदातील सामनस्य सूक्ताचा (अथ. 3.30) आशय स्पष्ट करा.

3. Write reference to context to any *two* of the following : [10]

कोणत्याही दोहोंचे ससंदर्भ स्पष्टीकरण करा :

(i) यशो वै सोमो राजा।

(ii) अन्नं बहु कुर्वीत॥ तद्ब्रतम्।

(iii) योऽयं वरो गूढमनुप्रविष्टो नान्यं तस्मान्चिकेता वृणीते।

4. Explain a story of जानश्रुतिपौत्रायण. [20]

जानश्रुतिपौत्रायण कथा स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain content of a story about सरमा and पणि.

सरमापणिकथेचा आशय स्पष्ट करा.

5. Write answers in the संस्कृत language (any *ten*) : [20]

संस्कृतभाषेत उत्तरे लिहा (कोणतेही दहा) :

(i) वेदस्य व्याख्यां लिखत।

(ii) ऋग्वेदे कति मण्डलानि सन्ति ?

- (iii) छन्दः नाम किम् ?
- (iv) व्याकरणमहाभाष्ये अथर्ववेदस्य कति संहिताः प्रोक्ताः ?
- (v) ब्रह्मवेदः इत्येतद् कस्य वेदस्य नामधेयम् ?
- (vi) मेधाजननसूक्तस्य ऋषिः कः ?
- (vii) ऐतरेयब्राह्मणं कस्य वेदस्य ब्राह्मणम् ?
- (viii) अथर्ववेदस्य ब्राह्मणं किम् ?
- (ix) गाः शोधार्थं इन्द्रेण का प्रेषिता ?
- (x) 'न कर्म लिप्यते नरे' इत्येतद् वाक्यं कस्यां उपनिषदि वर्तते ?
- (xi) तैत्तिरीयोपनिषदि आगताः तिस्रः वल्लयः काः ?
- (xii) 'मन्त्रोपनिषद्' नाम्ना का उपनिषद् विख्याता ?

Total No. of Questions—4+4]

[Total No. of Printed Pages—4+1

Seat No.	

[4701]-2026

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

Pāli

(General Paper II)

(Pāli Kusumanjali (Pāṭha 9 -14 and 18 - 23)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

Part A

भाग 'अ'

1. Translate into English *or* Marathi (any two) : [12]

इंग्रजीत अथवा मराठीत भाषांतर करा (कोणतेही दोन) :

(1) अथ खो आयस्मा पुणो मन्ताणिपुत्तो सेनासनं संसामेत्वा पत्तचीवर आदाय येन सावत्थि तेन चारिकं पक्कामि। अनुपुब्बेन चारिकं चरमानो येन सावित्थ जेतवनं अनाथपिण्डिकस्स आरामो येन भगवा तेन उपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा भवगन्तं अभिवादेत्वा एकमन्तं निसीदि। एकमन्तं निसिन्नं खो आयस्मन्तं पुण्णं मन्ताणिपुत्तं भगवा धम्मिया कथाय सन्दस्सेसि समादपेसि समुत्तेजेसि सम्पहंसेसि। अथ खो आयस्मा पुण्णो मन्ताणिपुत्तो भगवता धम्मिया कथाय सन्दस्सितो समादपितो समुत्तेजितो सम्पहंसितो भगवतो भासितं अभिनन्दित्वा अनुमोदित्वा उट्टयासना भगवन्तं अभिवादेत्वा पदक्खिणं कत्वा येन अन्धवनं तेनुपसङ्गमि दिवाविहाराय।

P.T.O.

- (2) एवं मे सुतं। एकं समयं भगवा नादिके विहरति गिञ्जकावसथे। तेन खो पन समयेन आयस्मा च अनुरुद्धो आयस्मा च नन्दियो आयस्मा च किम्बिलो गोसिङ्गसालवनदाये विहरन्ति। अथ खो भगवा सायन्हसमयं पटिसल्लाना वुट्टितो येन गासिङ्गसालवनदायो तेनुपसङ्गमि। अद्दसा खो दायपालो भगवन्तं दूरतो व आगच्छन्तं। दिस्वान भगवन्तं एतदवोच- “मा, समण, एतं दायं पाविसि। सन्तेत्थ तयो कुलपुत्ता अत्तकामरूपा विहरन्ति। मा तेसं अफासुमकासी” ति। अस्सोसि खो आयस्मा अनुरुद्धो दायपालस्स भगवता सद्धिं मन्तयमानस्स। सुत्वान दायपालं एतदवोच-मा, आवुसो दायपाल, भगवन्तं वारेसि। सत्था नो भगवा अनुप्पत्तो” ति।
- (3) अथ खो वासेट्टुभारद्वाजा माणवा येन भगवा तेनुपसङ्गमिसु; उपसङ्गमित्वा भगवता सद्धिं सम्मोदिसु। सम्मोदनीयं कथं सारणीयं वीतिसारेत्वा एकमन्तं निसीदिसु। एकमन्तं निसिन्नो खो वासेट्टो माणवो भगवन्तं एतदवोच-“इध, भो गोतम, अम्हाकं जङ्घविहारं अनुचङ्गमन्तानं अनुविचरन्तानं मग्गामग्गे कथा उदपादि। अहं एवं वदामि।-‘अयमेव उजुमग्गो, अयमञ्जसायनो निय्यानिको निय्याति तक्करस्स ब्रह्मसहब्यताय, ख्वायं अक्खातो ब्राह्मणेन पोक्खरसातिना’ ति। भारद्वाजो माणवो एवमाह- ‘अयमेव उजुमग्गो अयमञ्जसायनो निय्यानिको निय्याति तक्करस्स ब्रह्मसहब्यताय, ख्वायं अक्खातो ब्राह्मणेन तारुक्खेना’ ति। एत्थ, भो गोतम, अत्थेव विग्गहो, अत्थि विवादो, अत्थि नानावादो” ति।

2. Explain with reference to the context (any *two*) : [10]

संदर्भासह स्पष्टीकरण करा (कोणतेही दोन) :

- (1) “भगवति नो, आवुसो, ब्रह्मचरियं वुस्सती” ति।

- (2) “साधु साधु, अनुरुद्धा! कच्चि पन वो अनुरुद्ध, अप्पमत्ता आतापिनो पहितत्ता विहरथा”
ति ?
- (3) “त्वं वा पन मं एवं अवच—’अहं, भन्ते, भगवति ब्रह्मचरियं चरिस्सामि, भगवा मे
ब्याकरिस्सति’……।”

3. Write short notes on any *two* of the following : [8]

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर थोडक्यात टीपा लिहा :

- (1) ब्रह्मचरियं.
(2) समाधिच्या पायऱ्या.
(3) चक्खुविज्जाण.

4. Answer any *one* of the following : [10]

खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

तेविज्जसुत्तं या पाठाचे चिकित्सक रसग्रहण करा.

किंवा

चूळमालुङ्क्यसुत्तं या पाठाचे चिकित्सक रसग्रहण करा.

Part B

भाग ‘ब’

1. Translate into English *or* Marathi (any *two*) : [12]

इंग्रजीत अथवा मराठीत भाषांतर करा (कोणतेही दोन) :

- (1) “वासितोव सुरभी करण्डको, पुप्फपूर मत उत्तमङ्गजो।
तं जरायथ सलोमगन्धिकं, सच्चवादिवचनं अनञ्जथा ॥
“काननंव सहितं सुरोपितं, कोच्छसूचिविचितगगसोभितं।
तं जराय विरलं तहिं तहिं, सच्चवादिवचनं अनञ्जथा ॥

“कण्हखन्धकसुवण्णमण्डितं, सोभते सुवेणीहिलङ्कृतं।
तं जराय खलितं सिरं कतं, सच्चवादिवचनं अनञ्जथा ॥

- (2) असोको पितरा दिन्नं रज्जं उज्जेनियं हि सो।
हित्वाऽगतो पुप्फपुरं बिन्दुसारे गिलानिके ॥
कत्वा पुरं सकायत्तं मते पितरि भातरं।
घातेत्वा जेट्टकं रज्जं अग्गहेसि पुरे वरे ॥
सुमनस्स कुमारस्स देवी तन्नामिका ततो।
गब्भिनी निक्खमित्त्वान पाचीनद्वारतो (पतीचिद्वारतो) बहि ॥
- (3) हृदयं ददेय्यं चक्खुं मंसं पि रुधिरं पि च।
ददेय्यं कायं सावेत्वा यदि कोचि याचये ममं ॥
सभावं चिन्तयन्तस्स अकम्पितमसण्ठितं।
अकम्पि तत्थ पथवी सिनेरुवनवटंसका ॥
अन्वद्धमासे पन्नरसे पुण्णमासे उपोसथे।
पच्चयं नागमारुह्य दानं दातुं उपागमिं ॥

2. Explain with reference to the context (any two) :

[10]

संदर्भासहित स्पष्टीकरण करा (कोणतेही दोन) :

- (1) ‘एत्तो चेव चतुब्भागं यथा भाससि तं चापे।
तयि रत्तस्स पोसस्स उळारं वत तं सिया’ ॥
- (2) ‘कङ्कणं व सुकतं सुनिट्ठितं।
सोभरे सु मम कण्णपाळियो पुरे’ ॥
- (3) ‘यज्जत्थं वा धनत्थं वा ये हनाम मयं पुरे।
अवसेसं भयं होति वेधन्ति विलपन्ति च’ ॥

3. Write short notes on any *two* of the following : [8]

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर थोडक्यात टीपा लिहा :

- (1) अनित्यता
- (2) थेरगाथा
- (3) चरियापिटक.

4. Answer any *one* of the following : [10]

खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

चापाथेरी य कवितेचे चिकित्सक रसग्रहण करा.

किंवा

निग्रोधसामणेरदस्सनं या कवितेचे चिकित्सक रसग्रहण करा.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	

[4701]-2027

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

ARABIC

General Paper II

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

1. Translate into English or Urdu or Marathi any two of the following passages : [16]

(الف) أَلْسَنَةَ اِثْنَا عَشَرَ شَهْرًا - الشَّهْرُ ثَلَاثُونَ يَوْمًا أَوْ أَرْبَعَةَ أَسَابِيعَ - الْأَسْبُوعُ سَبْعَةُ أَيَّامٍ - الْيَوْمُ أَرْبَعٌ وَعَشْرُونَ سَاعَةً - السَّاعَةُ سِتُونَ دَقِيقَةً - الدَّقِيقَةُ سِتُونَ ثَانِيَةً - أَيَّامُ الْأَسْبُوعِ : الْجُمُعَةُ - يَوْمُ السَّبْتِ - يَوْمُ الْاِحْدِ - يَوْمُ الْاِثْنَيْنِ - يَوْمُ الثَّلَاثَاءِ - يَوْمُ الْارْبَعَاءِ - يَوْمُ الْخَمِيسِ -

(ب) أَسْمَاءُ الشُّهُورِ الْعَرَبِيَّةِ : مُحَرَّمٌ - صَفَرٌ - رَبِيعُ الْأَوَّلِ - رَبِيعُ الثَّانِي - جُمَادَى الْأُولَى جُمَادَى الْآخِرَى - رَجَبٌ - شَعْبَانُ رَمَضَانُ - شَوَّالٌ - ذُو الْقَعْدَةِ - ذُو الْحِجَّةِ - فِي السَّنَةِ أَرْبَعَةٌ فَضُولٌ - الشِّتَاءُ - الرَّبِيعُ الصَّيْفُ - الْخَرِيفُ - فِي السَّاعَةِ عَقْرَبَانٌ - عَقْرَبٌ كَبِيرٌ - وَعَقْرَبٌ صَغِيرٌ - الْعَقْرَبُ الصَّغِيرُ لِلْسَّاعَاتِ - وَالْعَقْرَبُ الْكَبِيرُ لِلدَّقَائِقِ -

P.T.O.

(ج) فِيهِ كُلُّ نَوْعٍ مِنَ النِّوَاعِ الْمَأْكُولَاتِ - كُلُّ الْمَأْكُولَاتِ جَيِّدَةٌ
 وَنَظِيفَةٌ - أَسْعَارُ رُالِشْيَاءٍ مُنَاسِبَةٌ - يُبَاعُ كُلُّ شَيْءٍ بِسَعِيرٍ مُحَدَّدٍ - فِي
 دُكَّانِ الْبِقَالِ هُوَ أَرْزٌ - دَقِيقٌ - عَدَسٌ - صَابُونٌ - شَائِي كُلِّ نَوْعٍ فِي -
 صَنْدُوقٍ أَوْ عَلِي رَفٍّ - الْقِنَادِيقُ مُنْضَدَةٌ وَالرُّقُوفُ عَلَي الْحَائِطِ -
 الْبِقَالُ رُجُلٌ أَمِينٌ - وَعَامِلُ الدُّكَّانِ نَشِيطٌ وَمُوَادَّبٌ -

2. Translate and explain any two of the following Surahs : [16]

(١) سُورَةُ الْقَدْرِ

(٢) سُورَةُ التِّينِ

(٣) سُورَةُ الْفِيلِ

3. (A) Translate and explain with the reference to the context any

four of the following verses : [8]

(١) أَعْيَنِي جُودًا وَلَا تَجْمُدَا

أَلَا تَبْكِيَانِ لِصَخْرِ النَّدَى؟

(٢) أَلَا تَبْكِيَانِ الْجَوَادِ الْجَمِيلِ؟

أَلَا تَبْكِيَانِ الْفَتَى السَّدَا؟

(٣) طَوِيلُ النَّجَادِ رَفِيعُ الْعِمَادِ

سَادَ عَشِيرَتُهُ أَمْرَدَا

(٤) إِذَا الْقَوْمُ مَدُّوا أَيَْادِيهِمْ

إِلَى الْمَجْدِ ثُمَّ مَضَى مُصْعِدًا

(٥) يُحْمَلُهُ الْقَوْمُ مَا عَا لَهُمْ

وَإِنْ كَانَ أَصْغَرَهُمْ مَوْلِدًا

(٦) فَنَالَ لِدِّي مَوْقَ أَيْدِيهِمْ

مِنَ الْمَجْدِ ثُمَّ مَضَى مُصْعِدًا

(٧) وَإِنْ ذَكَرَ الْمَجْدُ الْقَيْتَةَ

تَنَزَّرَ بِالْعَجْدِ ثُمَّ أَرْتَدَى

(B) Summarize any two of the following :

[8]

(١) الزَّمنُ

(٢) الْمَسْرَةُ

(٣) الْمَطْعَمُ

4. Define and illustrate any two of the following :

[16]

(١) الظَّرْفُ (زمان و مكان)

(٢) أَدَاوَةُ الْإِسْتِفْهَامِ

(٣) فِعْلُ الْإِمْرِ وَالنَّهْيِ

(٤) فِعْلُ مَاضِي

5. (A) Translate the following passage into English : [8]

تَجَلِسُ عَائِشَةُ عَلَى الْكُرْسِيِّ وَتَقْرَأُ الدَّرْسَ الْجَدِيدَ - هَلْ تَسْكُنُ فِي ذَلِكَ
الْبَيْتِ الْكَبِيرِ؟ هَلْ تَقْرَأُ وَتَكْتُبُ الْعَرَبِيَّةَ فِي فَصْلِكَ - لَا لَيْسَكُنْ مَا جِدُّ فِي
هَذَا الْبَيْتِ - يَا مَاجِدُ اجْلِسْ عَلَى مَكْتَبِكَ وَاقْرَأِ الدَّرْسَ الْجَدِيدَ - يَا سَامِيَّةُ لَا
تَجْلِسِي عَلَى ذَلِكَ الْكُرْسِيِّ -

(B) Translate into Arabic the following sentences : [8]

- (1) Do not open the door.
- (2) The teacher has written the lesson on the blackboard.
- (3) Samia, do not sit on that chair.
- (4) Go to the your room and read your book.
- (5) Majid, sit on your desk and read the new lesson.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	

[4701]-2028

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

ECONOMICS

(G-2 : Modern Banking)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer the following questions in **100** words each (any *four*) : [20]

(i) Explain the overdraft concept.

(ii) State the limitations of multiple credit creation process.

(iii) State the types of cheque.

(iv) What is the importance of Tele-Banking ?

(v) Explain the need of Reserve Bank.

(vi) State the objectives of Primary Agricultural Credit Societies.

P.T.O.

2. Answer the following questions in **200** words each (any *two*) : [20]
- (i) State the procedure for opening of Deposit Account of Current and Saving Account.
 - (ii) State the Negotiable Instruments by Trade Custom.
 - (iii) Explain the measures of Money Stock by Reserve Bank of India.
 - (iv) Explain the objectives and functions of NABARD.
3. Answer the following questions in **400** words (any *one*) : [20]
- (i) Explain the primary and secondary functions of Commercial Bank.
 - (ii) Explain the Instrument of Credit Control of Quantitative and Qualitative.
4. Write short notes on (any *four*) : [20]
- (i) Structure of Indian Banking System.
 - (ii) Types of Commercial Bank Deposit.
 - (iii) Promissory Note.
 - (iv) Objectives of Monetary Policy.
 - (v) Urban Co-operative Bank.
 - (vi) A.T.M.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

- सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा (कोणतेही चार) : [20]

- (i) अधिकर्ष सवलत ही संकल्पना स्पष्ट करा.
(ii) बहुविध पतनिर्मितीच्या मर्यादा सांगा.
(iii) धनादेशाचे प्रकार सांगा.
(iv) टेलि-बँकिंगचे महत्त्व काय आहे ?
(v) मध्यवर्ती बँकेची आवश्यकता स्पष्ट करा.
(vi) प्राथमिक शेती सहकारी पतसंस्थेची उद्दीष्टे सांगा.

2. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 200 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (i) चालू व बचत खाते उघडण्याची कार्यप्रणाली स्पष्ट करा.
(ii) व्यापारी रूढीने अस्तित्वात येणारे चलनक्षम दस्तऐवज सांगा.
(iii) रिझर्व बँकेच्या पैशाच्या पुरवठ्याची मापने स्पष्ट करा.
(iv) नाबार्डची उद्दीष्टे व कार्ये स्पष्ट करा.

3. खालील प्रश्नांची 400 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणताही एक) : [20]

- (i) व्यापारी बँकांची प्राथमिक आणि दुय्यम कार्ये स्पष्ट करा.
- (ii) पतनियंत्रणाची संख्यात्मक आणि गुणात्मक साधने स्पष्ट करा.

4. संक्षिप्त टिपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]

- (i) भारतीय बँक प्रणालीची रचना.
- (ii) व्यापारी बँकेच्या ठेवींचे प्रकार.
- (iii) वचनचिट्ठी.
- (iv) चलनविषयक धोरणाची उद्दीष्ट्ये.
- (v) नागरी सहकारी बँका.
- (vi) स्वयंचलित गणक यंत्र (ए.टी.एम्.).

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	

[4701]-2029

S.Y. BA. EXAMINATION, 2015

ECONOMICS

Special Paper I

(Micro-Economics)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Draw neat diagrams if necessary.

1. Answer the following questions in **100** words each (any *four*) : [20]

(1) State the importance of micro-economics.

(2) Explain income elasticity.

(3) Describe the concept of production function.

(4) Explain the characteristics of Duopoly.

(5) Explain the supply curve of labour.

(6) Explain the Innovation theory of Profit.

P.T.O.

2. Answer the following questions in **200** words each (any *two*) : [20]

- (1) Explain the tools of economic analysis.
- (2) State the Law of Variable Proportion.
- (3) Keynesian Liquidity preference theory of Interest.
- (4) Describe the short-run equilibrium in Monopolistic Competition.

3. Answer the following questions in **400** words each (any *one*) : [20]

- (1) Explain the types of Demand Elasticity.
- (2) Describe the Ricardian theory of Rent.

4. Write short notes on any *four* : [20]

- (1) Basic economic problems
- (2) Law of supply
- (3) Law of return of scale
- (4) Characteristics of Perfect Competition
- (5) Modern theory of Wages
- (6) Definition and meaning of welfare economics.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

(iv) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा (कोणतेही चार) : [20]

- (1) अंशलक्षी अर्थशास्त्राचे महत्व सांगा.
- (2) उत्पन्न लवचिकता स्पष्ट करा.
- (3) उत्पादन फलनाची संकल्पना विशद करा.
- (4) द्वि-विक्रेताधिकाराची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (5) श्रमाचा पुरवठा वक्र स्पष्ट करा.
- (6) नफ्याचा नव-प्रवर्तन सिद्धांत स्पष्ट करा.

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (1) आर्थिक विश्लेषणाची साधने स्पष्ट करा.
- (2) बदलत्या प्रमाणाचा नियम सांगा.
- (3) केन्सचा व्याजाचा रोखता पसंती सिद्धांत.
- (4) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धेतील अल्पकालीन समतोल विशद करा.

3. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 400 शब्दांत लिहा (कोणताही एक) : [20]

(1) मागणी लवचिकतेची प्रकार स्पष्ट करा.

(2) रिकार्डोंचा खंडसिद्धांत विशद करा.

4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]

(1) मुलभूत आर्थिक प्रश्न

(2) पुरवठ्याचा नियम

(3) प्रतिफलाचा नियम

(4) पूर्णस्पर्धेची वैशिष्ट्ये

(5) वेतनाचा आधुनिक सिद्धांत

(6) कल्याणकारी अर्थशास्त्राची व्याख्या आणि अर्थ.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	

[4701]-2030

S.Y. BA. EXAMINATION, 2015

ECONOMICS

Special Paper II

(Macro-economics)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Draw neat diagrams wherever necessary.

1. Answer the following questions in **100** words each (any *four*) : [20]

(1) Explain the importance of macro-economics.

(2) Explain the production method of measuring National Income.

(3) State the Keynesian psychological law of consumption.

(4) Explain the average propensity to consume and marginal propensity to consume.

(5) State the characteristics of Trade cycle.

(6) State the objectives of Macro-economic Policies.

P.T.O.

2. Answer the following questions in **200** words each (any *two*) : [20]

- (1) State the scope and limitations of Macro-economics.
- (2) Explain the two sector model of circular flow of National Income.
- (3) Explain the phases of Business Cycles.
- (4) Describe the instruments of monetary policy.

3. Answer any *one* of the following questions in **400** words : [20]

- (1) Define the money. Explain the functions of money.
- (2) Explain in detail Say's law of market.

4. Write short notes on (any *four*) : [20]

- (1) Difference between Micro and Macro-economics
- (2) Gross National Product
- (3) Principle of Acceleration
- (4) Marshall's equation of value of money
- (5) Cost Push Inflation
- (6) Fiscal policy of control of Trade cycle.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

(iv) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : [20]

- (1) स्थूल अर्थशास्त्राचे महत्व स्पष्ट करा.
- (2) राष्ट्रीय उत्पन्न मापनाची उत्पादन पद्धत स्पष्ट करा.
- (3) केन्सचा उपभोगासंबंधीचा मानसशास्त्रीय नियम सांगा.
- (4) सरासरी उपभोग प्रवृत्ती व सीमांत उपभोग प्रवृत्ती स्पष्ट करा.
- (5) व्यापार चक्राची वैशिष्ट्ये सांगा.
- (6) समग्रलक्षी आर्थिक धोरणांची उद्दिष्ट्ये सांगा.

2. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 200 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (1) स्थूल अर्थशास्त्राची व्याप्ती व मर्यादा सांगा.
- (2) उत्पन्नाच्या चक्राकार प्रवाहाचे द्विक्षेत्रीय प्रतिमान स्पष्ट करा.
- (3) व्यापार चक्राच्या अवस्था स्पष्ट करा.
- (4) चलनविषयक धोरणाची साधने विशद करा.

3. खालीलपैकी कोणताही एका प्रश्नांचे 400 शब्दांत उत्तर लिहा : [20]

- (1) पैशाची व्याख्या द्या. पैशाची कार्ये स्पष्ट करा.
- (2) 'से'चा बाजारविषयक नियम सविस्तर स्पष्ट करा.

4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]

- (1) सूक्ष्म व स्थूल अर्थशास्त्र फरक
- (2) स्थूल राष्ट्रीय उत्पादन
- (3) प्रवेग तत्व
- (4) पैशाच्या मूल्याबाबतचे मार्शलचे समीकरण
- (5) खर्चदाब निर्मित चलनवाढ
- (6) व्यापारचक्र नियंत्रणाचे राजकोषीय धोरण.

Total No. of Questions—4+4+4+4]

[Total No. of Printed Pages—16

Seat No.	

[4701]-2031

S.Y. BA. EXAMINATION, 2015

POLITICS

General Paper II

(Political Theory and Concepts)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *four* questions (in **100** words each) : [20]

- (1) Explain nature of political theory.
- (2) Explain concept of Justice.
- (3) State the types of Liberty.
- (4) Explain the concept of Direct Democracy.
- (5) State the characteristic of sovereignty.
- (6) What is globalization ?

P.T.O.

2. Attempt any *two* questions (in **200** words each) : [20]

- (1) Explain the kinds of Rights.
- (2) Foucault on power.
- (3) State merits and demerits of democracy.
- (4) Explain the types of equality.

3. Attempt any *one* question in **400** words : [20]

- (1) What is meant by State ? Explain its elements.
- (2) Explain the concept of Globalization. State its impact on India.

4. Write short notes on (any *four*) : [20]

- (1) Liberal concept of state
- (2) Sovereignty as an element of state
- (3) Power as a tool of exploitation
- (4) Economic equality
- (5) Marxist concept of state
- (6) Features of Democracy.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) राजकीय सिद्धांताचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (2) “न्यायाची” संकल्पना स्पष्ट करा.
- (3) स्वातंत्र्याचे प्रकार स्पष्ट करा.
- (4) प्रत्यक्ष लोकशाहीची संकल्पना स्पष्ट करा.
- (5) सार्वभौमत्वाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (6) जागतिकीकरण म्हणजे काय.

2. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 200 शब्दांत) : [20]

- (1) हक्कांचे प्रकार स्पष्ट करा.
- (2) सत्तेविषयी फोर्कॉल्टचे विचार.
- (3) लोकशाहीचे गुण-दोष स्पष्ट करा.
- (4) समतेचे प्रकार स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 400 शब्दांत) : [20]

- (1) राज्य म्हणजे काय ? राज्याचे घटक स्पष्ट करा.
- (2) जागतिकीकरणाची संकल्पना स्पष्ट करून परिणाम सांगा.

4. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]

- (1) राज्याची उदारमतवादी संकल्पना स्पष्ट करा
- (2) 'सार्वभौमत्व' राज्याचा एक घटक
- (3) सत्ता-शोधनाचे साधन
- (4) आर्थिक समता
- (5) मार्क्सची राज्याची संकल्पना
- (6) लोकशाहीची वैशिष्ट्ये.

[4701]-2031

(G-II : Government and Politics of U.K., U.S.A.)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :- (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *four* questions (in **100** words each) : [20]

- (1) Origin and the development of the Constitution of USA.
- (2) Human Rights Movement in U.K.
- (3) Functions of cabinet in Britain.
- (4) Philadelphia Conference of 1787.
- (5) Party system in USA
- (6) Senate the most powerful chamber.

2. Attempt any *two* questions (in **200** words each) : [20]

- (1) Trace the origin and development of the Constitution of U.K.
- (2) Discuss the powers and position of the President of U.S.A.
- (3) Discuss the powers and position of the British King.
- (4) Explain the composition and functions of Supreme Court in U.S.A.

3. Attempt any *one* question in **400** words : [20]

(1) Explain the salient features of the U.S. Constitution.

(2) Write an essay on Party System in U.K.

4. Write short notes on (any *four*) : [20]

(1) Local Government Structure in U.K.

(2) Ethnic Movement in U.S.A.

(3) Women's Movement in U.K.

(4) Role of Interest Groups in U.S.A.

(5) Functions of Interest Groups in U.K.

(6) District Court in U.S.A.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) अमेरीकेच्या राज्यघटनेचा उदय व विकास.
- (2) इंग्लंडमधील मानवी हक्क चळवळ.
- (3) ब्रिटनमधील कॅबिनेटची कार्ये.
- (4) 1787ची फिलाडेल्फिया परिषद.
- (5) अमेरीकेतील पक्षपद्धती.
- (6) सिनेट सर्वश्रेष्ठ सभागृह.

2. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 200 शब्दांत) : [20]

- (1) इंग्लंडच्या राज्यघटनेचा उदय आणि विकासाचा आढावा घ्या.
- (2) अमेरीकेच्या राष्ट्राध्यक्षाचे अधिकार आणि स्थान यांची चर्चा करा.
- (3) ब्रिटिश राजाचे अधिकार आणि स्थान यांची चर्चा करा.
- (4) अमेरीकेच्या सर्वोच्च न्यायालयाची रचना व कार्ये स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (400 शब्दांत) : [20]

- (1) अमेरीकेच्या राज्यघटनेची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (2) ब्रिटनच्या पक्षपद्धतीवर निबंध लिहा.

4. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

[20]

- (1) इंग्लंडमधील स्थानिक शासनाची रचना
- (2) अमेरिकेतील वार्षिक चळवळ
- (3) इंग्लंडमधील स्त्री चळवळ
- (4) अमेरिकेतील हितगटाची भूमिका
- (5) इंग्लंडमधील हितगटाची कार्ये
- (6) अमेरिकेतील डिस्ट्रिक्ट कोर्ट.

[4701]-2031

(Constitution and Political Process in India)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *two* questions (in **50** words each) : [10]

- (1) Right to Equality
- (2) Judicial Review
- (3) National Emergency
- (4) The role of Speaker.

2. Answer any *four* questions (in **100** words each) : [20]

- (1) Power and functions of Election Commission
- (2) Ideology of BJP
- (3) Fundamental Duties
- (4) Function of State Election Commission
- (5) Types of Minister
- (6) Role of Law making process.

3. Answer any *three* questions in **200** to **250** words each : [30]

- (1) Explain the Directive Principles of State Policy.
- (2) Nature and importance of coalition politics.
- (3) Explain the features of federal system in India.
- (4) Explain the role of Governor.
- (5) Write an essay on the one dominant party system in India.

4. Answer any *one* question (in **500** words) : [20]

- (1) Explain the role and functions of Prime Minister of India.
- (2) Explain the salient features of the Indian Constitution.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची **50** शब्दांत उत्तरे लिहा : [10]

- (1) समतेचा हक्क
- (2) न्यायालयीन पुनर्विलोकन
- (3) राष्ट्रीय आणीबाणी
- (4) सभापतीची भूमिका.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **चार** प्रश्नांची **100** शब्दांत उत्तरे लिहा : [20]

- (1) निवडणूक आयोगाची कार्ये व अधिकार
- (2) BJP चे (भा.ज.प.) तत्वज्ञान
- (3) मूलभूत कर्तव्य
- (4) राज्य निवडणूक आयोगाचे कार्ये
- (5) मंत्र्यांचे प्रकार
- (6) विधीनियम निर्मितीची प्रक्रिया.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **तीन** प्रश्नांची **200** ते **250** शब्दांत उत्तरे लिहा : [30]

- (1) राज्याच्या ध्येय धोरणाची मार्गदर्शक तत्वे स्पष्ट करा.
- (2) आघाडी सरकारचे स्वरूप आणि महत्व.
- (3) भारतीय संघराज्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

(4) राज्यपालाची भूमिका स्पष्ट करा.

(5) भारताच्या एकपक्ष पद्धतीवर निबंध लिहा.

4. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

(1) भारताच्या पंतप्रधानाची कार्ये व अधिकार स्पष्ट करा.

(2) भारतीय राज्यघटनेची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

[4701]-2031

(Political and Social Movement in India)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *two* questions (in **50** words each) : [10]

- (1) Narmada Bachao Andolan.
- (2) Explain the term “Upliftment of Women”.
- (3) Renaissance Movement.
- (4) Brahmo Samaj.

2. Attempt any *four* questions (in **100** words each) : [20]

- (1) Peasant movement in Maharashtra.
- (2) Mahatma Phule’s view on religion.
- (3) Lokmanya Tilak thought about “Swadeshi”.
- (4) Discuss the issue and method of the Extremist era.
- (5) Write a note on the Satya Shodhak Samaj.
- (6) Sub-regionalism in India.

3. Attempt any *three* questions (in **200** to **250** words each) : [30]

- (1) Discuss the factors responsible for the rise of “Hindu Politics”.
- (2) Discuss on Samyukta Maharashtra Movement.
- (3) Evaluate the efforts for Women’s Empowerment.
- (4) Describe J. Ranade’s views on Social Reforms.
- (5) Shetkari Sanghatana.

4. Attempt any *one* question in **500** words : [20]

- (1) Explain M. Gandhi’s contribution in Indian Freedom Movement.
- (2) Explain the role of Shetkari Sanghatana.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 50 शब्दांत लिहा : [10]

- (1) नर्मदा बचाव आंदोलन
- (2) महिलांचा उद्धार ही संकल्पना स्पष्ट करा
- (3) प्रबोधन चळवळ
- (4) ब्रह्मो समाज.

2. खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) महाराष्ट्रातील शेतकरी चळवळ
- (2) महात्मा फुले यांचा धर्मविषयक दृष्टीकोन
- (3) लोकमान्य टिळकांची 'स्वदेशी' विषयी विचार
- (4) जहालमतवादी काळातील मुद्दे आणि पद्धतीवर चर्चा करा.
- (5) सत्यशोधक समाजावर टिप लिहा.
- (6) भारतातील उपप्रादेशीकवाद.

3. खालीलपैकी कोणतेही तीन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 ते 250 शब्दांत लिहा : [30]

- (1) भारतीय हिंदू राजकारणाच्या उदयाला जबाबदार असलेल्या घटकांची चर्चा करा.
- (2) संयुक्त महाराष्ट्राच्या चळवळी चर्चा करा.

- (3) महिला सबलीकरणातील प्रयत्नांचे परीक्षण करा.
- (4) न्या. रानडे यांच्या सामाजिक सुधारणाविषयक दृष्टीकोनाचे वर्णन करा.
- (5) शेतकरी संघटना.

4. कोणताही **एक** प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा : [20]

- (1) भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीतील म. गांधीजींचे योगदान स्पष्ट करा.
- (2) शेतकरी संघटनेच्या भूमिकेवर चर्चा करा.

Total No. of Questions—5+4]

[Total No. of Printed Pages—7

Seat No.	

[4701]-2032

S.Y. BA. EXAMINATION, 2015

POLITICAL SCIENCE

Special Paper I

(S-1 : Western Political Thought)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 100

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *one* question of the following : [20]

(a) Explain the Aristotle's views on Revolution.

(b) Explain J.S. Mill's concept of Representative Government.

2. Attempt any *one* question of the following : [20]

(a) Explain Plato's views on Education.

(b) Explain Locke's theory of social contract.

P.T.O.

3. Attempt any *one* question of the following : [20]
- (a) Explain the duties of the king suggested by Machiavelli.
- (b) Explain Hobbes' idea about Sovereignty.
4. Attempt any *one* question of the following : [20]
- (a) Explain Rousseau's theory of social contract.
- (b) Examine Marx's theory of class struggle.
5. Write short notes on any *two* of the following : [20]
- (a) Plato's concept of Philosopher King
- (b) Marx's views on Revolution
- (c) Machiavelli's views on Religion
- (d) J.S. Mill's views on Liberty.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 100

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा : [20]
(अ) अँरिस्टॉटलचे क्रांतीविषयक विचार स्पष्ट करा.
(ब) जे. एस. मिलचे प्रातिनिधीक शासनासंबंधीचे विचार स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा : [20]
(अ) प्लेटोचा शिक्षणविषयक विचार स्पष्ट करा.
(ब) लॉकचा सामाजिक करार सिद्धांत स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा : [20]
(अ) मॅकव्हेलीने सांगितलेली राजाची कर्तव्ये स्पष्ट करा.
(ब) हॉब्जची सार्वभौमत्वाची कल्पना स्पष्ट करा.
4. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा : [20]
(अ) रूसोचा सामाजिक करार सिद्धांत स्पष्ट करा.
(ब) मार्क्सच्या वर्गसंघर्षाच्या सिद्धांताचे परीक्षण करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन**वर थोडक्यात टीपा लिहा : [20]
(अ) प्लेटोची तत्वज्ञ राजाची संकल्पना
(ब) मार्क्सचे क्रांतीविषयक विचार
(क) मॅकव्हेलीचे धर्मविषयक विचार
(ड) जे. एस. मिलचे स्वातंत्र्यविषयक विचार.

[4701]-2032

S-1 : Western and Indian Political Thinkers

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :- (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *two* questions (in **50** words each) : [10]

- (1) J.S. Mill's views on Freedom of Action.
- (2) Liberalism of M.G. Ranade.
- (3) Mahatma Phule's understanding of British Rule.
- (4) John Locke's views on Civil Society.

2. Attempt any *four* questions (in **100** words each) : [20]

- (1) Karl Marx's views on Class Struggle.
- (2) Mahatma Phule's views on Women.
- (3) Aristotle's views on Slavery.
- (4) Dr. Ambedkar's critique of caste system.
- (5) Locke's views on Natural Rights.
- (6) Mahatma Phule's Satyashodhak Samaj.

3. Attempt any *three* questions (in **250** words each) : [30]

- (1) Explain John Locke's theory of Social Contract.
- (2) Explain the thoughts of Dr. Ambedkar on Social Democracy.
- (3) Explain J.S. Mill's concept of representative government.
- (4) Discuss Ranade's views about social reforms.
- (5) Explain Marxian views on Revolution.

4. Attempt any *one* question (in **500** words) : [20]

- (1) Critically examine the Marxian theory of Historical Materialism.
- (2) Explain Mahatma Gandhi's thought about Satyagraha.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी **50** शब्दांत) : [10]

- (1) जे. एस. मिलचे कृती स्वातंत्र्याचे विचार.
- (2) न्या. म. गो. रानडे यांचा उदारमतवाद.
- (3) म. फुले यांची ब्रिटीश शासनाबद्दलची मते.
- (4) जॉन लॉकचा नागरीसमाजासंबंधीचा विचार.

2. खालीलपैकी कोणतेही **चार** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी **100** शब्दांत) : [20]

- (1) कार्ल मार्क्सचा वर्गसंघर्षविषयक विचार.
- (2) महात्मा फुले यांचा स्त्रीविषयक दृष्टीकोन.
- (3) ॲरिस्टॉटलचे गुलामगिरीविषयक विचार.
- (4) डॉ. आंबेडकरांची जाती व्यवस्थेवरील मीमांसा.
- (5) जॉन लॉकचे नैसर्गिक हक्कविषयक विचार.
- (6) महात्मा फुले यांचा सत्यशोधक समाज.

3. खालीलपैकी कोणतेही **तीन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी **250** शब्दांत) : [30]

- (1) जॉन लॉकचा सामाजिक करार सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (2) डॉ. आंबेडकरांचे सामाजिक लोकशाही बाबतचे विचार स्पष्ट करा.

- (3) जे. एस. मिलची प्रातिनिधीक शासनाविषयीची कल्पना स्पष्ट करा.
- (4) न्या. म.गो. रानडे यांच्या सामाजिक सुधारणांची चर्चा करा.
- (5) मार्क्सचे क्रांतीविषयक विचार स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) कार्ल मार्क्सच्या ऐतिहासिक भौतिकवादाचे टीकात्मक परीक्षण करा.
- (2) महात्मा गांधीचे सत्याग्रहविषयक विचार स्पष्ट करा.

Total No. of Questions—4+4]

[Total No. of Printed Pages—8

Seat No.	

[4701]-2033

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

POLITICS

Special Paper II

(Political Sociology)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *four* questions (in **100** words each) : [20]

(i) What is Political Sociology ?

(ii) Types of political culture.

(iii) What is political socialization ?

(iv) What is Political Ideology ?

(v) Nature of legitimacy.

(vi) What is political development ?

P.T.O.

2. Attempt any *two* questions (in **200** words each) : [20]

(i) Contribution of Max Weber in Political Sociology.

(ii) Nature of political influence

(iii) Write the nature of political culture

(iv) Write the agencies of political socialization.

3. Attempt any *one* question (**400** words) : [20]

(i) Write the nature of political ideology.

(ii) Explain the main elements of political recruitment.

4. Write short notes on any *four* : [20]

(i) Political party

(ii) Influence

(iii) Political participation

(iv) Meaning of legitimacy

(v) Political change

(vi) Political development.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

(i) राजकीय समाजशास्त्र म्हणजे काय ?

(ii) राजकीय संस्कृतीचे प्रकार

(iii) राजकीय सामाजीकरण म्हणजे काय ?

(iv) राजकीय विचारप्रणाली म्हणजे काय ?

(v) अधिमान्यतेचे स्वरूप

(vi) राजकीय विकास म्हणजे काय ?

2. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 200 शब्दांत) : [20]

(i) राजकीय समाजशास्त्रात मॅक्स वेबरचे योगदान

(ii) राजकीय प्रभावाचे स्वरूप लिहा

(iii) राजकीय संस्कृतीचे स्वरूप लिहा.

(iv) राजकीय सामाजीकरणाचे घटक लिहा.

3. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (400 शब्दांत) : [20]

(i) राजकीय विचारप्रणालीचे स्वरूप लिहा.

(ii) राजकीय भरतीचे प्रमुख घटक लिहा.

4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]

(i) राजकीय पक्ष

(ii) प्रभाव

(iii) राजकीय सहभाग

(iv) अधिमान्यतेचा अर्थ

(v) राजकीय बदल

(vi) राजकीय विकास.

[4701]-2033

(Modern Political Analysis)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *two* of the following questions (in **50** words each) : [10]

(i) Limitations on traditional political analysis.

(ii) Limitations of behaviourism.

(iii) What is public opinion ?

(iv) What is political culture ?

2. Attempt any *four* of the following questions (in **100** words each) : [20]

(i) Importance of political recruitment.

(ii) Types of political communication.

(iii) What are the causes of political change ?

(iv) Aims of survey method.

(v) Features of behaviourism

(vi) Limitations of field study.

3. Attempt any *three* questions (in **250** words each) : [30]

- (i) Explain the types of political culture.
- (ii) Explain the agencies of political socialization.
- (iii) Discuss the various levels of political participation.
- (iv) Discuss making of the public opinion agencies.
- (v) Explain the concept of modernization.

4. Attempt any *one* of the following (in **500** words) : [20]

- (i) Explain the influencing factors of political culture.
- (ii) Explain recruitment process and agencies.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 50 शब्दांत) : [10]

(i) पारंपारीक राजकीय विश्लेषणावरील मर्यादा स्पष्ट करा.

(ii) वर्तनवादावरील मर्यादा स्पष्ट करा.

(iii) लोकमत म्हणजे काय ?

(iv) राजकीय संस्कृतीचा अर्थ.

2. खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

(i) राजकीय भरतीचे महत्व सांगा.

(ii) राजकीय संसूचनाचे प्रकार लिहा.

(iii) राजकीय बदलाची कारणे कोणती ?

(iv) सर्वेक्षण पद्धतीची उद्दिष्ट्ये.

(v) वर्तनवादाची वैशिष्ट्ये.

(vi) क्षेत्रिय अभ्यासावरील मर्यादाची चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [30]

(i) राजकीय संस्कृतीचे प्रकार स्पष्ट करा.

(ii) राजकीय सामाजिकरणाची साधने स्पष्ट करा.

(iii) राजकीय सहभागाच्या विविध पातळ्याची चर्चा करा.

(iv) लोकमत घडविणाऱ्या साधनांची चर्चा करा.

(v) आधुनिकीकरणाची संकल्पना स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

(i) राजकीय संस्कृतीवर प्रभाव पाडणारे घटक स्पष्ट करा.

(ii) भरतीची प्रक्रीया स्पष्ट करून भरतीची साधने स्पष्ट करा.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	

[4701]-2034

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

HISTORY

General Paper II

[Modern India (1857-1950)]

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer the following questions in **100** words each (any *four*) : [20]

- (1) Explain the concept of Nationalism.
- (2) State the principles of Brahmo Samaj.
- (3) State the causes of the partition of Bengal 1905.
- (4) Write a note on Salt Satyagraha.
- (5) Tell the Recommendations of Strichi Commission about famine.
- (6) State the objectives of the Muslim League.

P.T.O.

2. Answer the following questions in **200** words each (any *two*) : [20]

- (1) Enumerate the factors responsible for the out-break of the rising of 1857.
- (2) Give an account of the Quit India Movement.
- (3) Review briefly the Cripps Proposal.
- (4) Evaluate the role of Sardar Vallabhabhai Patel in the integration of the princely states with the Indian Union.

3. Answer the following question in **400** words (any *one*) : [20]

- (1) Explain the contribution of Revolutionaries in Indian Freedom Movement.
- (2) Write a review on Dalit Movement in India.

4. Write short notes on (any *four*) : [20]

- (1) Explain the concept of Home Rule.
- (2) State the principle of Satyashodhak Samaj.
- (3) Write a note on Dadabhai Naoroji's 'Brain-Drain Theory'.

- (4) Why did Gandhiji suspend the Non-cooperation Movement ?
- (5) Narayan Meghaji Lokhande and workers movement.
- (6) Importance of Vande Mataram Movement in Hyderabad princely state.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे 100 शब्दांत लिहा (कोणतेही चार) : [20]

- (1) राष्ट्रवाद संकल्पना स्पष्ट करा.
- (2) ब्राम्हो समाजाची तत्वे सांगा.
- (3) 1905 च्या बंगालच्या फाळणीचे कारणे सांगा.
- (4) मीठाचा सत्याग्रहाविषयी माहिती लिहा.
- (5) स्ट्रिची आयोगाच्या दुष्काळाबाबत शिफारशी सांगा.
- (6) मुस्लीम-लीगची उद्दीष्टे सांगा.

2. खालील प्रश्नांची 200 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (1) सन 1857च्या उठावाची कारणे स्पष्ट करा.
- (2) छोडो भारत चळवळीचा वृत्तांत द्या.
- (3) क्रिप्स योजनेचा थोडक्यात आढावा घ्या.
- (4) भारतीय संघराज्यात संस्थानाचे विलीनीकरण करण्यासाठी सरदार वल्लभभाई पटेल यांनी दिलेल्या योगदानाचे मुल्यमापन करा.

3. खालील प्रश्नांची 400 शब्दांत उत्तर लिहा (कोणताही एक) : [20]

- (1) भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीतील क्रांतिकारकांचे योगदान स्पष्ट करा.
- (2) भारतातील दलित चळवळीचा वृत्तांत द्या.

4. संक्षिप्त टिपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]

- (1) होमरूल संकल्पना स्पष्ट करा.
- (2) सत्यशोधक समाजाची तत्वे सांगा.
- (3) दादाभाई नौरोजींच्या आर्थिक निस्सारण सिद्धांतावर टिपण लिहा.
- (4) महात्मा गांधीजींनी असहकार चळवळ का मागे घेतली ?
- (5) नारायण मेघाजी लोखंडे आणि कामगार चळवळ
- (6) हैद्राबाद संस्थानातील वंदेमातरम् चळवळीचे महत्त्व.

Total No. of Questions—4+4]

[Total No. of Printed Pages—8

Seat No.	

[4701]-2035

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

HISTORY

Special Paper I

[Ancient India (3000 B.C to 1206 AD)]

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer the following questions in **100** words each (any *four*) : [20]

(1) Explain the importance of 'Foreign Accounts' as a source for study of Ancient Indian History.

(2) Explain the concept of 'Pre-history'.

(3) Explain : 'Stupa, Chaitya and Vihar.'

(4) Discuss causes of decline of the Mauryas.

(5) Explain the importance of art and architecture of the Pallavas.

(6) Review in brief the cultural contribution of the Rashtrakutas.

P.T.O.

2. Answer the following questions in **200** words each (any *two*) : [20]

(1) Explain the scope and features of the Harappan civilization.

(2) Review of administrative system of the Mauryas.

(3) Examine the cultural contribution of the Satavahanas.

(4) Evaluate the achievements of Harshavardhan.

3. Answer any *one* of the following questions in **400** words : [20]

(1) Discuss the Buddhist Philosophy in detail.

(2) Examine socio-religious life during the Imperial Guptas.

4. Write short notes on (any *four*) : [20]

(1) Epigraphical sources

(2) Charvak

(3) Kalinga War

(4) Sangam Age

(5) Pulkeshi-II

(6) Administration of the Cholas.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढील प्रश्नांची उत्तरे 100 शब्दांत लिहा (कोणतेही चार) : [20]

- (1) प्राचीन भारताच्या इतिहासाच्या अभ्यासाचे साधन म्हणून परकीय प्रवास वर्णन यांचे महत्व स्पष्ट करा.
- (2) 'इतिहासपूर्व' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- (3) 'स्तूप, चैत्य आणि विहार'—स्पष्ट करा.
- (4) मौर्यांच्या न्हासाच्या कारणांची चर्चा करा.
- (5) पल्लवांच्या कला व स्थापत्य यांचे महत्व स्पष्ट करा.
- (6) राष्ट्रकूटांच्या सांस्कृतिक योगदानाचा थोडक्यात आढावा घ्या.

2. पुढील प्रश्नांची उत्तरे 200 शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (1) सिंधू संस्कृतिची व्याप्ती आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (2) मौर्यांच्या प्रशासकीय व्यवस्थेचा आढावा घ्या.
- (3) सातवाहनांच्या सांस्कृतिक योगदानाचे परिक्षण करा.
- (4) हर्षवर्धनाच्या कामगिरीचे मूल्यमापन करा.

3. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्नाचे उत्तर 400 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) बौद्ध तत्वज्ञानाची सविस्तर चर्चा करा.
- (2) गुप्तकालीन सामाजिक-धार्मिक जिवाचे परिक्षण करा.

4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]

- (1) आलेख
- (2) चार्वाक
- (3) कलिंगचे युद्ध
- (4) संगम युग
- (5) दूसरा पुलकेशी
- (6) चोल प्रशासन.

[4701]-2035

[Diplomatic History of Marathas (1707 to 1818)]

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer the following questions in **100** words each (any *four*) : [20]

- (1) Explain the concept of 'Baluta'.
- (2) Explain the concept of 'Brahmasabha'.
- (3) Discuss in brief the Maratha-Nizam relations.
- (4) Examine the relations between Peshwa Bajirao-II and Yashwantrao Holkar.
- (5) Explain the importance of the Treaty of Bassain.
- (6) Review Judicial Administration of the Marathas.

2. Answer the following questions in **200** words each (any *two*) : [20]

- (1) Discuss the internal relations between Senapati Dabhade and the Peshwas.

- (2) Evaluate the achievements of Peshwa Madhavrao-I
- (3) Explain the causes of decline of Maratha power.
- (4) Discuss the central administration of Marathas.

3. Answer any *one* of the following questions in **400** words : [20]

- (1) Discuss various sources for study of the history of the Marathas in detail.
- (2) Examine the causes and consequences of the Battle of Panipat.

4. Write short notes on (any *four*) : [20]

- (1) Gotsabha
- (2) Peshwa Bajirao-I
- (3) Barbhai Council
- (4) Mahadji Shinde
- (5) Peshwa Raghunathrao
- (6) Local Administration of the Marathas.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्लिश प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे 100 शब्दांत लिहा (कोणतेही चार) : [20]

- (1) 'बलुता' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- (2) ब्रह्मसभा ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- (3) मराठा-निजाम संबंधाची चर्चा करा.
- (4) पेशवा दुसरा बाजीराव आणि यशवंतराव होळकर यांच्या संबंधाचे परिक्षण करा.
- (5) बसईच्या तहाचे महत्व स्पष्ट करा.
- (6) मराठ्यांच्या न्यायविषयक प्रशासनाचा आढावा घ्या.

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे 200 शब्दांत लिहा (कोणत्याही दोनवर) : [20]

- (1) सेनापती दाभाडे आणि पेशवे यांच्यातील अंतर्गत संबंधाची चर्चा करा.
- (2) पेशवा पहिला माधवराव यांच्या कामगिरीचे मूल्यमापन करा.
- (3) मराठी सत्तेच्या न्हासाची कारणे स्पष्ट करा.
- (4) मराठ्यांच्या केंद्रीय प्रशासनाची चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्नाची उत्तर 400 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) मराठा इतिहासाच्या अभ्यासाच्या विविध साधनाची सविस्तर चर्चा करा.
- (2) पानिपतच्या लढाईची कारणे आणि परिणाम यांचे परिक्षण करा.

4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]

- (1) गोतसभा
- (2) थोरले बाजीराव पेशवे
- (3) बारभाई मंडळ
- (4) महादजी शिंदे
- (5) रघुनाथराव पेशवे
- (6) मराठ्यांचे स्थानिक प्रशासन.

Total No. of Questions—4+4]

[Total No. of Printed Pages—8

Seat No.	

[4701]-2036

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

HISTORY

Special Paper II

[History of Modern Maharashtra (1818 to 1960)]

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer the following questions in **100** words each (any *four*) : [20]

- (1) Explain the concept of 'Drain of Wealth'.
- (2) Discuss economic thoughts of Mahadev Govind Ranade.
- (3) Review in short the contribution of Maharshi Dhondo Keshav Karve to education of women.
- (4) Account for the 'Bhills Uprising' in short.

P.T.O.

- (5) Explain the importance of the 'Non-Brahmin Movement'.
- (6) Explain the view of Dr. Babasaheb Ambedkar on states reorganization on the basis of language.

2. Answer the following questions in **200** words each (any *two*): [20]

- (1) Discuss philosophy of 'Satyashodhak Samaj'.
- (2) Review the contribution of Maharshi Vitthal Ramji Shinde to the socio-religious reform movements.
- (3) Explain the causes of the 'Deccan Riots' in 1875.
- (4) Critically examine the development of Dalit movement in modern Maharashtra.

3. Answer any *one* of the following questions in **400** words : [20]

- (1) Review the contribution of Lokhitwadi to socio-religious reform movements.
- (2) Discuss the contribution of Karmaveer Bhaurao Patil in detail.

4. Write short notes on (any four) : [20]

- (1) Renaissance
- (2) Capitalism
- (3) Balshastree Jambhekar
- (4) Uprising of the Kolis
- (5) Rango Bapuji
- (6) Razakar.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढील प्रश्नांची उत्तरे 100 शब्दांत लिहा (कोणतेही चार) : [20]

- (1) 'आर्थिक निःसारणा'ची संकल्पना स्पष्ट करा.
- (2) महादेव गोविंद रानडे यांच्या आर्थिक विचारांची चर्चा करा.
- (3) महर्षि धोंडो केशव कर्वे यांच्या 'स्त्री' शिक्षणातील योगदानाची चर्चा करा.
- (4) भिल्लांच्या उठावाचा थोडक्यात वृत्तांत द्या.
- (5) ब्राह्मणेतर चळवळीचे महत्व स्पष्ट करा.
- (6) भाषावार प्रांतरचनेविषयी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचा दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे 200 शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (1) 'सत्यशोधक' समाजाच्या तत्वज्ञानाची चर्चा करा.
- (2) सामाजिक-धार्मिक सुधारणा चळवळीतील महर्षि विठ्ठल रामजी शिंदे यांच्या योगदानाचा आढावा घ्या.
- (3) इ.स. 1875च्या दख्खन दंग्यांची कारणे स्पष्ट करा.
- (4) आधुनिक महाराष्ट्रातील दलित चळवळीच्या वाटचाळीचे टिकात्मक परिक्षण करा.

3. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्नाचे उत्तर 400 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) लोकहितवादी यांच्या सामाजिक-धार्मिक सुधारणावादी चळवळीतील योगदानाचा आढावा घ्या.
- (2) कर्मवीर भाऊराव पाटिल यांच्या कार्याची सविस्तर चर्चा करा.

4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]

- (1) पुनरुज्जीवन चळवळ
- (2) भांडवलशाही
- (3) बाळशास्त्री जांभेकर
- (4) कोळ्यांचा उठाव
- (5) रंगो बापूजी
- (6) रझाकार.

[4701]-2036

[Medieval India (1206 to 1707)]

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer the following questions in **100** words each (any *four*) : [20]

- (1) Explain the concept of 'Hundi'.
- (2) Explain the concept of 'Iqta'.
- (3) Discuss in brief the concept of 'Khalifa'.
- (4) Review the water management for the capital city of Vijaynagar.
- (5) Explain the religious policy of Akbar.
- (6) Discuss the relations between Shah Jahan and Shahaji Raje.

2. Answer the following questions in **200** words each (any *two*) : [20]

- (1) Evaluate the impact of Sufism on the socio-religious life during the Delhi Sultanate.
- (2) Discuss the contribution of Mehmud Gawan to the administrative development of the Bahamani kingdom.

- (3) Discuss the land revenue system of the Mughals.
- (4) Evaluate development of trade and industry during the Mughal period.
3. Answer any *one* of the following questions in **400** words : [20]
- (1) Evaluate the various experiments of Mohammad-bin-Tughluq.
- (2) Discuss the Mughal-Rajput relations in detail.
4. Write short notes on (any *four*) : [20]
- (1) Shahana-i-Mandi
- (2) Raziya Sultan
- (3) The First Battle of Panipat
- (4) Reforms of Sher Shah
- (5) Cultural life during the Mughals.
- (6) Relations between the Mughal and Adilshahi.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मुळ इंग्लिश प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे 100 शब्दांत लिहा (कोणतेही चार) : [20]

- (1) 'हुंडी' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- (2) 'इक्ता' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- (3) 'खलिफा' या संकल्पनेची थोडक्यात चर्चा करा.
- (4) विजयनगर या राजधानीच्या शहराच्या जलव्यवस्थापनाचा आढावा घ्या.
- (5) अकबराचे धार्मिक धोरण स्पष्ट करा.
- (6) शहाजहान आणि शाहाजी राजे यांच्यातील संबंधाची चर्चा करा.

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे 200 शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (1) दिल्ली सुलतानकालीन सामाजिक-धार्मिक जिवनावरील सूफीवादाच्या प्रभावाचे मूल्यमापन करा.
- (2) मेहमूद गवानच्या बहामनी साम्राज्याच्या प्रशासकीय विकासातील योगदानाची चर्चा करा.
- (3) मुघलकालीन जमीन महसूल पद्धतीची चर्चा करा.
- (4) मुघलकालीन व्यापार आणि उद्योगातील प्रगतीचे मूल्यमापन करा.

3. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्नाचे उत्तर 400 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) मोहम्मद-बिन-तुघलक यांच्या विविध प्रयोगाचे मूल्यमापन करा.
- (2) मुघल-राजपूत संबंधांची सविस्तर चर्चा करा.

4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :

[20]

- (1) शहना-इ-मंडी
- (2) रज़िया सुलतान
- (3) पानिपतची पहिली लढाई
- (4) शेरशाहा सुधारणा
- (5) मुघलकालीन सांस्कृतिक जिवन
- (6) मुघल आणि आदिलशाही यांच्यातील संबंध.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	

[4701]-2037

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

ANCIENT INDIAN HISTORY, CULTURE AND ARCHAEOLOGY

General Paper II

[Outline of Political, Social and Economic Institutions of

Ancient India (600 B.C. to 1200 A.D.)]

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer the following questions in **100** words each (any *four*) : [20]

(i) Write in brief the 'Saptang Theory' of the State.

(ii) State the theory of kingship of the Mauryas.

(iii) Write in brief the functions of 'Sabha'.

(iv) Describe the Ashrama system in ancient times.

(v) Take a review of the life of women in Vedic period.

(vi) State the importance of ancient Indo-Roman trade.

P.T.O.

2. Answer the following questions in **200** words each (any *two*) : [20]

(i) State the archaeological sources of Ancient Indian Institutions.

(ii) Explain the structure of Ministry described in Shukraniti.

(iii) Discuss the Varna system in ancient times.

(iv) Explain the phases of development in Ancient Indian Coinage.

3. Answer the following questions in **400** words each (any *one*) :

[20]

(i) Discuss the salient features of Ancient Indian Republics.

(ii) What is sacrament ? State the main sacraments in Ancient India.

4. Write short notes on (any *four*) :

[20]

(i) Functions of Samiti

(ii) Types of Ancient Indian Courts

(iii) Agrahāra

(iv) Ancient Agriculture

(v)

(vi) Ancient Weights.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा (कोणतेही चार) : [20]
 - (i) राज्याचा सप्तांग सिद्धांत थोडक्यात लिहा.
 - (ii) मौर्य राजपद सिद्धांत सांगा.
 - (iii) सभेची कार्य थोडक्यात लिहा.
 - (iv) प्राचीन काळातील आश्रमव्यवस्था वर्णन करा.
 - (v) वेदकालीन स्त्रीजीवनाचा आढावा घ्या.
 - (vi) प्राचीन भारत व रोम व्यापाराचे महत्व सांगा.
2. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन) : [20]
 - (i) प्राचीन भारतीय संस्थांच्या अभ्यासाची पुरातत्त्वीय साधने सांगा.
 - (ii) शुक्रनीतित सांगितलेली मंत्रीमंडळाची रचना स्पष्ट करा.
 - (iii) प्राचीन काळातील वर्णव्यवस्थेविषयी चर्चा करा.
 - (iv) प्राचीन भारतातील नाव्यांच्या विकासाचे टप्पे स्पष्ट करा.
3. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 400 शब्दांत लिहा (कोणत्याही एक) : [20]
 - (i) प्राचीन भारतीय गणराज्यांच्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
 - (ii) संस्कार म्हणजे काय ? हे सांगून प्राचीन भारतातील महत्वाचे संस्कार सांगा.

4. संक्षिप्त टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

[20]

- (i) समितीची कार्ये
- (ii) प्राचीन न्यायालयांचे प्रकार
- (iii) अग्रहार
- (iv) प्राचीन शेती
- (v) सार्थवाह
- (vi) प्राचीन वजने.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	

[4701]-2038

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

ANTHROPOLOGY

(G-II : Indian Tribes and Tribal Development)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *four* of the following in **100** words each : [20]

(i) Explain the tribal movements before Independence.

(ii) Explain the causes of tribal movements in India.

(iii) Write about the field work tradition in Anthropology.

(iv) Write the cultural classification of Indian Tribes.

(v) State the concept of 'Tribal Development'.

(vi) What is Ethnography ?

P.T.O.

2. Answer any *two* of the following in **200** words each : [20]

(i) Explain the various types of interviews.

(ii) Explain the functions of Youth Dormitories.

(iii) What are the tribal problems in India ?

(iv) Describe the various approaches of Tribal Development.

3. Answer any *one* of the following in **400** words : [20]

(i) Explain the difference between caste and tribe.

(ii) Evaluate the policy of protective discrimination for scheduled tribes.

4. Write short notes on any *four* of the following : [20]

(i) Integrated Tribal Development Programme.

(ii) Participation of tribes in freedom movement

(iii) Report writing

(iv) Ghotul

(v) Scheduled tribes

(vi) School drop-outs.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

(i) स्वातंत्र्यपूर्व काळातील आदिवासी चळवळी स्पष्ट करा.

(ii) भारतातील आदिवासी चळवळींची कारणे स्पष्ट करा.

(iii) मानवशास्त्रातील क्षेत्र अभ्यासाची परंपरा लिहा.

(iv) भारतीय आदिवासींचे सांस्कृतिक वर्गीकरण लिहा.

(v) आदिवासी विकासाची संकल्पना सांगा.

(vi) लोकसमूह विज्ञान म्हणजे काय ?

2. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांपर्यंत लिहा : [20]

(i) मुलाखतीचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

(ii) युवागृहाची कार्ये विशद करा.

(iii) भारतीय आदिवासींच्या समस्या कोणत्या आहेत ?

(iv) आदिवासी विकासाचे विविध दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 400 शब्दांपर्यंत लिहा : [20]

(i) जात व जमात यातील फरक सांगा.

(ii) अनुसूचित जमातीसाठी असलेले संरक्षणात्मक पक्षपात धोरणाचे मुल्यमापन करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा : [20]

(i) एकात्मिक आदिवासी विकास कार्यक्रम (I.T.D.P.)

(ii) आदिवासींचा स्वातंत्र्य लढ्यातील सहभाग

(iii) अहवाल लेखन

(iv) गोदूल

(v) अनुसूचित जमाती

(vi) शालेय गळती.

Total No. of Questions—4+4]

[Total No. of Printed Pages—8+3

Seat No.	

[4701]-2039

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

GEOGRAPHY-G2

(Gg-210 : Elements of Climatology and Oceanography)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Draw neat diagrams wherever necessary.

(iv) Use of map stencil is allowed.

1. Answer in 20 words each (any ten) : [20]

(1) Define the term climatology in brief.

(2) What is Albedo ?

(3) What is inversion of temperature ?

P.T.O.

- (4) Give *two* names of local winds.
- (5) What is relative humidity ?
- (6) Give *two* effects of ocean current.
- (7) Define cyclones and anticyclones.
- (8) Give *two* causes of global warming.
- (9) What is oceanography ?
- (10) Name any *two* forms of precipitation.
- (11) Give any *two* resources available in the ocean.
- (12) What is Tsunamis ?
- (13) Give *two* factors responsible for ocean salinity.
- (14) Name any *four* gases present in the atmosphere.
- (15) Give any *two* hot currents.

2. Answer in **50** words each (any *two*) :

[10]

- (1) Properties of Troposphere.

- (2) Mountain and Valley winds.
- (3) Importance of continental shelf.
- (4) Density of ocean water.

3. Answer in **150** words each (any *two*) : [20]

- (1) Explain in detail the characteristics of sea waves.
- (2) Describe the heat budget of the earth.
- (3) Explain the concept of El-Nino and La-Nina.
- (4) Give the causes of ocean currents.

4. Answer in **300** words each (any *two*) : [30]

- (1) Give an account of composition and structure of atmosphere.
- (2) Explain in detail the types of clouds with a diagram.
- (3) Describe the general idea of ocean relief and explain the relief of Atlantic ocean.
- (4) Give causes and types of ocean currents.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढाव्यात.

(iv) नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

(v) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे 20 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दहा) : [20]

- (1) हवामानशास्त्राची थोडक्यात व्याख्या द्या.
- (2) भू-धवलता म्हणजे काय ?
- (3) तापमानाची विपरितता म्हणजे काय ?
- (4) स्थानिक वाऱ्यांची **दोन** नावे लिहा.
- (5) सापेक्ष आर्द्रता म्हणजे काय ?
- (6) समुद्रप्रवाहांचे **दोन** परिणाम लिहा.
- (7) आवर्त आणि प्रत्यावर्त म्हणजे काय ?
- (8) जागतिक तापमानवाढीची कोणतीही **दोन** कारणे द्या.
- (9) सागरशास्त्र म्हणजे काय ?
- (10) वृष्टीची कोणतीही **दोन** रूपे सांगा.

- (11) महासागरामध्ये आढळणाऱ्या साधनसंपत्तीची **दोन** नावे लिहा.
- (12) त्सुनामी म्हणजे काय ?
- (13) सागरजलाच्या क्षारतेवर परिणाम करणारे कोणतेही **दोन** घटक सांगा.
- (14) वातावरणात असणाऱ्या कोणत्याही **चार** वायूंची नावे लिहा.
- (15) कोणतेही **दोन** उष्ण समुद्र प्रवाह लिहा.

2. खालीलपैकी प्रत्येकी सुमारे 50 शब्दांत टिपा लिहा (कोणत्याही **दोन**) : [10]

- (1) तपांबराची गुणवैशिष्ट्ये
- (2) डोंगरी व दरीतील वारे
- (3) भूखंडमंचाचे महत्त्व
- (4) सागरजलाची घनता.

3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे 150 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही **दोन**) : [20]

- (1) सागरी लाटांची गुणवैशिष्ट्ये सांगा.
- (2) 'भू-औष्णिक संतुलन' वर्णन करा.
- (3) एल-निनो आणि ला-निना संकल्पना स्पष्ट करा.
- (4) समुद्रप्रवाहांची कारणे सांगा.

4. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 300 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [30]

- (1) वातावरणाची घटना आणि संरचना विशद करा.
- (2) ढगांचे विविध प्रकार आकृतीसह स्पष्ट करा.
- (3) सागर तळरचनेचे वर्णन करून अटलांटिक महासागराची तळरचना स्पष्ट करा.
- (4) सागरी प्रवाहांची व्याख्या देऊन कारणे व प्रकार सविस्तर विशद करा.

[4701]-2039

[Gg-210 : Geography of Disaster Management (G2)]

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Use of map stencils is allowed.

(iv) Draw neat diagrams wherever necessary.

1. Answer in about **20** words each (any *ten*) : [20]

(1) Define the disaster management.

(2) State any *two* objectives of disaster management.

(3) What is Rehabilitation ?

(4) Write *two* effects of flood.

(5) What is cyclone ?

(6) State any *two* measures of flood management.

(7) What is Landslide ?

(8) What is Tsunami ?

- (9) Give any *two* effects of Tsunami.
- (10) Define the forest fire.
- (11) Give any *two* examples of non-exhaustable resources.
- (12) What is depletion of ozone ?
- (13) Give *two* examples of biological disaster.
- (14) In which country Fukushima nuclear disaster occurred ?
- (15) What is drought ?

2. Answer in about **50** words each (any *two*) : [10]

- (1) Relation between geographical condition and disaster.
- (2) Write the role of media in disaster management.
- (3) Effects of acid rain.
- (4) Effects of hail storms on agriculture in Maharashtra.

3. Answer in about **150** words each (any *two*) : [20]

- (1) Describe pre-disaster management
- (2) Explain causes and effects of drought.
- (3) Explain effects of earthquake.
- (4) Elaborate the impacts of global warming.

4. Answer in about **300** words each (any *two*) : [30]

- (1) Define disaster and explain classification of disaster in detail.
- (2) Describe standard operating procedure of disaster management at Government level.
- (3) What is deforestation ? Explain causes and effect of deforestation.
- (4) Write an account of Kedarnath Cloud Burst-2013 in detail.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

(iv) नकाशा स्टॅन्सिल्स वापरण्यास परवानगी आहे.

(v) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. प्रत्येकी सुमारे **20** शब्दांपर्यंत उत्तरे लिहा (कोणतेही **दहा**) : [20]

- (1) आपत्ती व्यवस्थापनाची व्याख्या लिहा.
- (2) आपत्ती व्यवस्थापनाची **दोन** उद्दिष्ट्ये सांगा.

- (3) पुनर्वसन म्हणजे काय ?
- (4) फुाचे दोन परिणाम लिहा.
- (5) आवर्त म्हणजे काय ?
- (6) पूर व्यवस्थापनाचे दोन उपाय सांगा.
- (7) भूमीपात म्हणजे काय ?
- (8) त्सुनामी म्हणजे काय ?
- (9) त्सुनामीचे दोन परिणाम द्या.
- (10) वनआगीची व्याख्या द्या.
- (11) अविनाशी साधनसंपत्तीची कोणतीही दोन उदाहरणे द्या.
- (12) ओझोन क्षय म्हणजे काय ?
- (13) जैविक आपत्तीची दोन उदाहरणे द्या.
- (14) फुकुशिमा आण्विक आपत्ती कोणत्या देशात घडली ?
- (15) आवर्षण म्हणजे काय ?

2. प्रत्येकी 50 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :

[10]

- (1) भौगोलिक परिस्थिती आणि आपत्तीचा संबंध.
- (2) आपत्ती व्यवस्थापनातील प्रसार माध्यमाची भूमिका
- (3) आम्ल पर्जन्याचे परिणाम.
- (4) गारपीटीचा महाराष्ट्रातील शेतीवरील परिणाम.

3. प्रत्येकी 150 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (1) आपत्तीपूर्व व्यवस्थापनाचे वर्णन करा.
- (2) अवर्षणाची कारणे व परिणाम स्पष्ट करा.
- (3) भूकंपाचे परिणाम स्पष्ट करा.
- (4) जागतीक तापमान वाढीचे परिणाम विशद करा.

4. प्रत्येकी 300 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [30]

- (1) आपत्तीची व्याख्या सांगून आपत्तीचे वर्गीकरण सविस्तर स्पष्ट करा.
- (2) शासनस्तरावरील आपत्ती व्यवस्थापनाची प्रमाणित कार्यपद्धतीचे सविस्तर वर्णन करा.
- (3) निर्वनीकरण म्हणजे काय ? निर्वनीकरणाची कारणे व परिणाम स्पष्ट करा.
- (4) केदारनाथ ढगफुटी, 2013 च्या घटनेचा वृत्तांत सविस्तर लिहा.

Total No. of Questions—4+4]

[Total No. of Printed Pages—8+3

Seat No.	

[4701]-2040

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

GEOGRAPHY

[G9-220 : Economic Geography (S-1)]

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Use of map stencils is allowed.

(iv) Draw neat diagrams wherever necessary.

1. Answer in about **20** words each (any *ten*) :

[20]

(1) Define economic activity.

(2) What is meant by metallic minerals ?

(3) Write the secondary economic activities.

(4) What is meant by natural resources ?

P.T.O.

- (5) Write definition of Hydel Power (Hydroelectricity).
- (6) What is meant by wind energy ?
- (7) Write any *two* factors affecting on industrial location.
- (8) Write any *two* factors affecting on agriculture.
- (9) What is meant by shifting agriculture ?
- (10) Write wheat producing region of India.
- (11) What is meant by 'OPEC' ?
- (12) What is meant by Green Revolution ?
- (13) Write any *two* positive effects of globalisation.
- (14) Write the types of coal.
- (15) Write the types of Railway Gauge.

2. Answer in **50** words each (any *two*) : [10]

- (1) Explain the concept of 'liberalisation.'
- (2) Write a note on paper industries.
- (3) Non-conventional energy resources.
- (4) Explain the concept of 'developed countries'.

3. Answer in **150** words each (any *two*) : [20]

- (1) Explain Ricardian theory.
- (2) Write distribution of cotton textile industries in short.
- (3) Write coal distribution in short.
- (4) Explain the importance of natural resources.

4. Answer in **300** words each (any *two*) : [30]

- (1) Explain in detail Iron Ore Distribution in India.
- (2) Write the importance of agriculture and write commercial grain farming in detail.
- (3) Write the impact of economic activities on environment.
- (4) Explain post-independence economic development in detail.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

(iv) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा..

1. प्रत्येकी 20 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दहा) :

[20]

- (1) आर्थिक व्यवसाय व्याख्या सांगा.
- (2) धातूखनिज म्हणजे काय ?
- (3) द्वितीय श्रेणीचे आर्थिक व्यवसाय कोणते ते सांगा.
- (4) नैसर्गिक साधनसंपत्ती म्हणजे काय ?
- (5) जलविद्युत शक्ती—व्याख्या लिहा.
- (6) पवन उर्जा म्हणजे काय ?
- (7) उद्योगधंद्याच्या स्थानिकीकरणावर परिणाम करणारे कोणतेही दोन घटक लिहा.
- (8) शेती व्यवसायावर परिणाम करणारे कोणतेही दोन प्राकृतिक घटक सांगा.
- (9) स्थलंतरित शेती म्हणजे काय ?
- (10) भारतातील गहू उत्पादक प्रदेश सांगा.
- (11) 'OPEC' म्हणजे काय ?
- (12) हरितक्रांती म्हणजे काय ?
- (13) जागतिकीकरणाचे दोन फायदे लिहा.
- (14) कोळशाचे प्रकार लिहा.
- (15) लोहमार्गाचे गेजनुसार प्रकार लिहा.

2. प्रत्येकी 50 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [10]

- (1) 'उदारीकरण' संज्ञा स्पष्ट करा.
- (2) पेपर (कागद) उद्योग टिप लिहा.
- (3) अपुनर्नवीकरणीय उर्जा
- (4) 'विकसनशील देश' संज्ञा स्पष्ट करा.

3. प्रत्येकी 150 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (1) रिकार्डोंचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (2) कापड उद्योगाचे वितरण थोडक्यात लिहा.
- (3) कोळशाचे वितरण थोडक्यात लिहा.
- (4) नैसर्गिक साधनसंपत्तीचे महत्व स्पष्ट करा.

4. प्रत्येकी 300 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [30]

- (1) भारतातील लोहखनिजाचे वितरण सविस्तर स्पष्ट करा.
- (2) शेतीचे महत्व सांगून व्यापारी धान्यशेती सविस्तर लिहा.
- (3) आर्थिक घडामोडीचा पर्यावरणावरील परिणाम सविस्तर स्पष्ट करा.
- (4) भारताचा स्वातंत्र्योत्तर काळातील आर्थिक विकास सविस्तर स्पष्ट करा.

[4701]-2040

[Gg 220 : Tourism Geography]

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Draw neat diagrams and sketches wherever necessary.

(iv) Use of map stencils is allowed.

1. Answer the following questions in about **20** words each (any *ten*) : [20]

(1) Define tourism.

(2) What is interdisciplinary nature of tourism ?

(3) What is meant by Agro-tourism ?

(4) State any *two* landforms affected on tourism.

(5) Sardar Sarovar dam is constructed on which river ?

(6) Write any *two* names of Indian Sanctuaries.

- (7) Write any *two* names of religious centres in India.
- (8) State *four* roles of tourist guide.
- (9) What is Motel ?
- (10) State any *two* social effects of tourism.
- (11) Write long form of ITDC.
- (12) State any *two* impacts of tourism on environment.
- (13) Write any *two* impacts of tourism on health.
- (14) Write any *two* characteristics of Konark Sun Temple.
- (15) State any *two* names of tourist agencies.

2. Write notes on the following in about **50** words each (any *two*) : [10]

- (1) Local tourism
- (2) Warli painting
- (3) Rail Yatri Bhavan
- (4) Diveagar Tourist Centre.

3. Answer the following questions in about **150** words each
(any *two*): [20]

- (1) Explain the importance of tourism.
- (2) Explain the relationship between climate and tourism development.
- (3) State the role of road transportation in tourism development.
- (4) Explain the natural factors in tourism potential assessment.

4. Answer the following questions in about **300** words each
(any *two*) : [30]

- (1) Explain the tourism types as per based on purposes.
- (2) Explain the religious and historical factors in tourism potential assessment.
- (3) Explain extensively types of tourist accommodation.
- (4) Write about Vaishno Devi and Shegaon religious tourist centres.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) आवश्यक तेथे आकृत्या व आराखडे काढा.

(iv) नकाशा स्टेन्सिल वापरणास परवानगी आहे.

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे 20 शब्दांत लिहा (कोणतेही दहा) : [20]

- (1) पर्यटनाची व्याख्या लिहा.
- (2) पर्यटनाचे आंतरविद्याशाखीय स्वरूप म्हणजे काय ?
- (3) कृषी-पर्यटन म्हणजे काय ?
- (4) पर्यटनावर परिणाम करणारी दोन भूरूपे सांगा.
- (5) सरदार सरोवर प्रकल्प कोणत्या नदीवर आहे.
- (6) भारतातील दोन अभयारण्यांची नावे लिहा.
- (7) भारतातील कोणत्याही दोन धार्मिक पर्यटन केंद्राची नावे लिहा.
- (8) मार्गदर्शकाच्या चार भूमिका सांगा.
- (9) मोटेल म्हणजे काय ?

- (10) पर्यटनाचे देन सामाजिक परिणाम सांगा.
- (11) ITDC चे पूर्णरूप लिहा.
- (12) पर्यटनाचे पर्यावरणावरील कोणतेही देन परिणाम सांगा.
- (13) पर्यटनाचे आरोग्यावरील देन परिणाम लिहा.
- (14) कोणार्क सूर्यमंदिराची कोणतीही देन वैशिष्ट्ये लिहा.
- (15) कोणत्याही देन पर्यटक संघटनांची नावे लिहा.

2. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे 50 शब्दांत टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) : [10]

- (1) स्थानिक पर्यटन
- (2) वारळी चित्रकला
- (3) रेल यात्री भवन
- (4) दिवेआगार पर्यटन केंद्र.

3. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे 150 शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (1) पर्यटनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- (2) हवामान व पर्यटन विकास यांचा सहसंबंध स्पष्ट करा.
- (3) पर्यटन विकासातील रस्ते वाहतुकीची भूमिका सांगा.
- (4) पर्यटन क्षमता मूल्यमापनातील नैसर्गिक घटक स्पष्ट करा.

4. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे 300 शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन) : [30]

- (1) पर्यटनाचे उद्देशानुसार प्रकार स्पष्ट करा.
- (2) पर्यटन क्षमता मूल्यमापनातील धार्मिक व ऐतिहासिक घटक स्पष्ट करा.
- (3) पर्यटक निवास प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.
- (4) वैष्णोदेवी व शोगांव या धार्मिक पर्यटन स्थळांविषयी माहिती लिहा.

Total No. of Questions—7+7+7]

[Total No. of Printed Pages—4+2

Seat No.	

[4701]-2041

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

MUSIC

(या संचातील राग संगीत गायन, तबला, सतार या तीनपैकी तुमच्या
अभ्यासक्रमाची प्रश्नपत्रिका सोडवा)

संगीत सामान्यस्तर (जी-2)

(2013 PATTERN)

राग संगीत गायन

वेळ : 1 तास 30 मिनिटे

एकूण गुण : 20

सूचना :— (i) पहिला प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उर्वरित सहापैकी कोणतेही तीन असे एकूण चार प्रश्न सोडवा.

(iii) सर्व प्रश्नांना प्रत्येकी पाच या प्रमाणे समान गुण आहेत.

1. या अभ्यासक्रमातील कोणत्याही एका रागातील बंदिशीचे/छोट्या ख्यालाचे (मध्यलय अथवा द्रुत लय ख्याल) स्वरलेखन करा.
2. या अभ्यासक्रमातील कोणत्याही एका रागाची सविस्तर शास्त्रोक्त माहिती लिहा.
3. त्रिताल, एकताल, चौताल यापैकी कोणत्याही एका तालाचे वैशिष्ट्यांसह मात्रा, खण्ड, टाळी, काल या प्रमाणे लेखन करा.
4. व्याख्या लिहा (कोणत्याही पाच) :
 - (1) ग्राम
 - (2) कण स्वर

P.T.O.

- (3) विवादी स्वर
- (4) ग्रह स्वर
- (5) अंश स्वर
- (6) अल्पत्व
- (7) बहुत्व
- (8) वादी स्वर.

5. टीपा लिहा (कोणतेही दोन) :

- (1) हिंदुस्तानी व कर्नाटक संगीत पद्धती
- (2) धृपद
- (3) धमार
- (4) गान समय सिद्धांत.

6. निबंध लिहा (कोणताही एक) :

- (1) संगीत व आधुनिक वैज्ञानिक उपकरणे
- (2) संगीत साधना
- (3) लोक संगीत.

7. चरित्र लिहा (कोणताही एक) :

- (1) पं. वि. डी. पलुस्कर
- (2) उस्ताद अल्लादिया खां
- (3) बैजू बावरा.

सतार

वेळ : 1 तास 30 मिनिटे

एकूण गुण : 20

सूचना :— (i) पहिला प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उर्वरित सहापैकी कोणतेही तीन असे एकूण चार प्रश्न सोडवा.

(iii) सर्व प्रश्नांना प्रत्येकी पाच या प्रमाणे समान गुण आहेत.

1. या अभ्यासक्रमातील कोणत्याही एका रागातील रजाखानी गत स्वरलिपीबद्ध करा.
2. या अभ्यासक्रमातील कोणत्याही एका रागाची सविस्तर शास्त्रोक्त माहिती लिहा.
3. एकताल, त्रिताल, केरवा यापैकी कोणत्याही एका तालाचे मात्रा, खंड, टाळी, काल या प्रमाणे लेखन करा.
4. व्याख्या लिहा (कोणतेही पाच) :
 - (1) वर्ण
 - (2) न्यास
 - (3) ग्रह
 - (4) अल्पत्व
 - (5) बहुत्व
 - (6) आरोह
 - (7) अवरोह
 - (8) पकड.
5. थोडक्यात लिहा (कोणतेही दोन) :
 - (1) गान/वादन समय सिद्धांत
 - (2) हिंदुस्तानी व कर्नाटकी संगीत पद्धती
 - (3) तानांचे प्रकार
 - (4) सतारची रचना.

6. निबंध लिहा (कोणताही एक) :

- (1) लोक संगीत
- (2) मी ऐकलेली मैफिल
- (3) संगीत सभेचे आयोजन.

7. चरित्र लिहा (कोणताही एक) :

- (1) उस्ताद थिरकवा खां साहेब
- (2) उस्ताद अब्दुल करीम खां साहेब
- (3) आचार्य बाबा अल्लाउद्दिन खां साहेब.

तबला

वेळ : 1 तास 30 मिनिटे

एकूण गुण : 20

सूचना :— (i) पहिला प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उर्वरित सहापैकी कोणतेही तीन असे एकूण चार प्रश्न सोडवा.

(iii) सर्व प्रश्नांना प्रत्येकी 5 या प्रमाणे समान गुण आहेत.

1. एकतालाचे लेखन करा.
2. चौतालाचे लेखन करा.
3. दीपचंदी तालाचे लेखन करा.
4. व्याख्या लिहा (कोणत्याही पाच) :
 - (1) जाती
 - (2) तिगुन
 - (3) चौगुन
 - (4) तुकडा
 - (5) ताल
 - (6) सम
 - (7) लग्गी
 - (8) उठान.
5. टीपा लिहा (कोणताही एक) :
 - (1) त्रितालामध्ये धिरकिटचा कायदा
 - (2) रूपक तालाची दुप्पट
 - (3) त्रितालात समेपासून समेपर्यंत एक तिहाई.

6. थोडक्यात लिहा (कोणताही एक) :

- (1) तबला या वाद्याचा संक्षिप्त इतिहास
- (2) तिरकीट, वडधा या बोलांची निकास पद्धती
- (3) धिर-धिर धिडनग या बोलांची निकास पद्धती.

7. कोणताही एक लिहा :

- (1) पं. भातखंडे लिपीनुसार त्रितालात समेपासून समेपर्यंत एक तिहाई
- (2) एकतालाची दुप्पट
- (3) तुमच्या आवडत्या तबलावादक कलाकाराचे चरित्र लिहा.

Total No. of Questions—7+7+7]

[Total No. of Printed Pages—4+2

Seat No.	

[4701]-2042

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

MUSIC

(या संचातील राग संगीत गायन, तबला, सतार या तीनपैकी तुमच्या

अभ्यासक्रमाची प्रश्नपत्रिका सोडवा)

संगीत विशेषस्तर (एस-1)

(2013 PATTERN)

राग संगीत गायन

वेळ : 1 तास 30 मिनिटे

एकूण गुण : 20

सूचना :— (i) पहिला प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उर्वरित सहापैकी कोणतेही तीन असे एकूण चार प्रश्न सोडवा.

(iii) सर्व प्रश्नांना प्रत्येकी पाच या प्रमाणे समान गुण आहेत.

1. या अभ्यासक्रमातील कोणताही एका रागातील बंदिशीचे/छोट्या ख्यालाचे (मध्यलय अथवा द्रुत लय ख्याल) स्वरलेखन करा.
2. कल्याण, छायानट, शुद्ध सारंग यापैकी कोणताही एका रागाची सविस्तर शास्त्रोक्त माहिती लिहा.
3. विलंबित एकताल, झुमरा, चौताल यापैकी कोणताही एका तालाचे वैशिष्ट्यांसह लेखन करा.

P.T.O.

4. व्याख्या लिहा (कोणतेही पाच) :

- (1) संधिप्रकाश राग
- (2) आंदोलित
- (3) ग्रह
- (4) मिश्र राग
- (5) जोड राग
- (6) चल स्वर
- (7) तीव्र स्वर
- (8) पूर्व राग.

5. टीपा लिहा (कोणतेही दोन) :

- (1) राग वर्गीकरण पद्धती
- (2) गायक, नायक, वाग्ग्येयकार, कलावंत
- (3) चतरंग
- (4) तराना.

6. निबंध लिहा (कोणताही एक) :

- (1) संगीतातील घराणी
- (2) लोक संगीत शैली व प्रादेशिक महत्व
- (3) संगीत-गुरुमुखी विद्या.

7. चरित्र लिहा (कोणताही एक) :

- (1) पं. गजाननराव जोशी
- (2) पं. रवि शंकर
- (3) उस्ताद अमीर खां.

सतार

वेळ : 1 तास 30 मिनिटे

एकूण गुण : 20

सूचना :— (i) पहिला प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

(ii) उर्वरित सहापैकी कोणतेही तीन असे एकूण चार प्रश्न सोडवा.

(iii) सर्व प्रश्नांना प्रत्येकी पाच या प्रमाणे समान गुण आहेत.

1. या अभ्यासक्रमातील कोणताही एका रागातील रजाखानी गत स्वरलिपीबद्ध करा.
2. भैरव, केदार, दुर्गा यापैकी कोणताही एका रागाची सविस्तर शास्त्रोक्त माहिती लिहा.
3. त्रिताल, एकताल, चौताल यापैकी कोणताही एका तालाचे मात्रा, खंड, टाळी, काल याप्रमाणे लेखन करा.
4. व्याख्या लिहा (कोणतेही पाच) :
 - (1) संधिप्रकाश राग
 - (2) पूर्वांगवादी राग
 - (3) उत्तरांगवादी राग
 - (4) विन्यास
 - (5) अंश
 - (6) न्यास
 - (7) आंदोलित
 - (8) अपन्यास.
5. थोडक्यात लिहा (कोणतेही दोन) :
 - (1) राग वर्गीकरण पद्धती
 - (2) गायक, नायक, वाग्ग्येयकार, कलावंत

- (3) चतरंग
- (4) त्रिवट
- (5) तराणा.

6. निबंध लिहा (कोणताही एक) :

- (1) हाताच्या तयारीसाठी करावयाचा रियाज
- (2) सेनीया घराणे
- (3) रियाजाचे महत्व.

7. चरित्र लिहा (कोणताही एक) :

- (1) अमीर खाँ
- (2) पं. गजाननराव जोशी
- (3) पं. व्ही.जी. जोग.

तबला

वेळ : 1 तास 30 मिनिटे

एकूण गुण : 20

सूचना :— (i) पहिला प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

(ii) उर्वरित सहापैकी कोणतेही तीन असे एकूण चार प्रश्न सोडवा.

(iii) सर्व प्रश्नांना प्रत्येकी पाच याप्रमाणे समान गुण आहेत.

1. आडाचौताल लिहा.
2. तिलवाडा ताल लिहा.
3. झुमरा ताल लिहा.
4. थोडक्यात लिहा (कोणताही एक) :
 - (1) धुमाळी तालाची दुप्पट
 - (2) त्रितालात एक त्र्यश्र जातीचा कायदा
 - (3) झपतालात तिरिकिटचा एक कायदा.
5. टीपा लिहा (कोणताही एक) :
 - (1) एकतालात दोन तिहाई
 - (2) आडाचौतालात दोन तिहाई
 - (3) तबला वाद्याच्या निर्मितीविषयक विचार.

6. थोडक्यात लिहा (कोणताही एक) :

- (1) ख्याल/खयाल
- (2) धृपद
- (3) धमार.

7. कोणताही एक लिहा :

- (1) आड व कुआड लय
- (2) दिल्ली बाज
- (3) तुमच्या आवडत्या तबलावादक कलाकाराचे चरित्र लिहा.

Total No. of Questions—7+7+7]

[Total No. of Printed Pages—4+2

Seat No.	

[4701]-2043

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

MUSIC (संगीत)

(या संचातील राग संगीत गायन, तबला, सतार या तीनपैकी तुमच्या

अभ्यासक्रमाची प्रश्नपत्रिका सोडवा)

संगीत विशेषस्तर (एस-2)

(2013 PATTERN)

राग संगीत गायन

वेळ : 1 तास 30 मिनिटे

एकूण गुण : 20

सूचना :— (i) पहिला प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

(ii) उर्वरित सहापैकी कोणतेही तीन असे एकूण चार प्रश्न सोडवा.

(iii) सर्व प्रश्नांना प्रत्येकी पाच या प्रमाणे समान गुण आहेत.

1. या अभ्यासक्रमातील कोणत्याही एका रागातील विलंबित लय ख्यालाचे (बडा ख्याल/खयाल) स्वरलेखन करा.
2. या अभ्यासक्रमातील कोणत्याही एका रागाची स्वर विस्तारासह सविस्तर शास्त्रोक्त माहिती लिहा.
3. सूलताल, धमार, अद्धा धुमाळी यापैकी कोणत्याही एका तालाचे वैशिष्ट्यांसह लेखन करा.

P.T.O.

4. टीपा लिहा (कोणतेही दोन) :

- (1) ठुमरी
- (2) दादरा
- (3) धृपद
- (4) धमार.

5. थोडक्यात लिहा (कोणतेही दोन) :

- (1) शब्दप्रधान संगीत
- (2) सुगम संगीत शैली
- (3) महाराष्ट्राचे लोकसंगीत
- (4) मैफिलीचे रसग्रहण.

6. निबंध लिहा (कोणताही एक) :

- (1) पार्श्व गायन
- (2) पार्श्व संगीत
- (3) संगीत शिक्षणाचे स्वरूप.

7. चरित्र लिहा (कोणताही एक) :

- (1) उ. बडे गुलामअली खां
- (2) पं. व्ही. जी. जोग
- (3) श्रीमती बेगम अख्तर.

सतार

वेळ : 1 तास 30 मिनिटे

एकूण गुण : 20

सूचना :— (i) पहिला प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

(ii) उर्वरित सहापैकी कोणतेही तीन असे एकूण चार प्रश्न सोडवा.

(iii) सर्व प्रश्नांना प्रत्येकी पाच या प्रमाणे समान गुण आहेत.

1. या अभ्यासक्रमातील कोणत्याही एका रागातील मसितखानी गत स्वरलिपिबद्ध करा.
2. या अभ्यासक्रमातील कोणत्याही एका रागाची सविस्तर शास्त्रोक्त माहिती लिहा.
3. त्रिताल, सूलताल, झुमरा यापैकी कोणत्याही एका तालाचे मात्रा, खंड, टाळी, काल या प्रमाणे लेखन करा.
4. टिपा लिहा (कोणतेही दोन) :
 - (1) सतार वादनातील मीडचे महत्व
 - (2) संगीत आणि साहित्य
 - (3) नाटकात संगीताचे महत्व
 - (4) स्वरलेखन पद्धतीची व्याप्ती व मर्यादा.
5. थोडक्यात लिहा (कोणतेही दोन) :
 - (1) सतार वाद्याचा इतिहास
 - (2) सतार वादनातील तबला साथ
 - (3) सतार वादनातील एका घराण्याविषयी लिहा.
 - (4) महाराष्ट्रातील लोक संगीत.

6. निबंध लिहा (कोणताही एक) :

- (1) नभोवाणी द्वारे होणारा संगीताचा प्रचार
- (2) धृपद
- (3) धमार.

7. चरित्र लिहा (कोणताही एक) :

- (1) उस्ताद बिस्मिल्ला खां
- (2) पं. जितेंद्र अभिषेकी
- (3) पं. भीमसेन जोशी.

तबला

वेळ : 1 तास 30 मिनिटे

एकूण गुण : 20

सूचना :— (i) पहिला प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

(ii) उर्वरित सहापैकी कोणतेही तीन असे एकूण चार प्रश्न सोडवा.

(iii) सर्व प्रश्नांना प्रत्येकी पाच या प्रमाणे समान गुण आहेत.

1. धमार ताल लिहा.

2. सूलताल लिहा.

3. खेमटा ताल लिहा.

4. व्याख्या लिहा (कोणत्याही पाच) :

(1) पेशकार

(2) रेल

(3) रौ

(4) गत

(5) परन

(6) आमद

(7) कायदा

(8) ताल.

5. टीपा लिहा (कोणताही एक) :

(1) त्रितालात त्र्यश्र जातीचा एक कायदा

(2) झपतालात धिरकट बोलयुक्त त्र्यश्र जातीचा एक कायदा

(3) एकतालात एक चक्रदार.

6. थोडक्यात लिहा (कोणताही एक) :

- (1) तालनिर्मितीचे सिद्धांत
- (2) सम, टाळी, खाली चे महत्व
- (3) कायदा.

7. कोणताही एक लिहा :

- (1) पं. भातखंडे लिपीनसार झपताल मध्ये चतुरस्र जातीचा कायदा लिहा.
- (2) अजराडा बाजाची विस्तृत माहिती लिहा.
- (3) तुमच्या आवडत्या तबलावादक कलाकाराचे चरित्र लिहा.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	

[4701]-2044

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

PSYCHOLOGY

General Paper II

(Social Psychology)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer the following questions in **100** words each (any *four*) : [20]

- (1) What is self ?
- (2) Which are the three levels of behaviour ?
- (3) Explain the components of attitudes.
- (4) Explain the close relationships.
- (5) Explain the causes of aggression.
- (6) Explain the motives for pro-social behaviour.

P.T.O.

2. Answer the following questions in **200** words each (any *two*): [20]

- (1) State the causes of prejudice.
- (2) Describe the related fields of Social Psychology.
- (3) Explain the levels of aggression.
- (4) What is gender ? Explain the gender role development.

3. Answer the following questions in **400** words each (any *one*) : [20]

- (1) Define Communication. Explain the process and types of communication.
- (2) What is compliance ? Explain the use of compliance techniques.

4. Write short notes in **50** words each (any *four*) : [20]

- (1) Theories in Social Psychology.
- (2) Commitment to socially responsible behaviour.
- (3) Internal determinants of attraction.
- (4) Theories of love
- (5) Attitude and behaviour.
- (6) Child sexual abuse behaviour.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा (कोणतेही चार) : [20]

- (1) स्व म्हणजे काय ?
- (2) वर्तनाच्या तीन पातळ्या कोणत्या ?
- (3) अभिवृत्तीचे घटक स्पष्ट करा.
- (4) घनिष्ठ संबंध स्पष्ट करा.
- (5) आक्रमकतेची कारणे स्पष्ट करा.
- (6) समाजाभिमुख वर्तनाची प्रेरके स्पष्ट करा.

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (1) पूर्वग्रहाची कारणे स्पष्ट करा.
- (2) सामाजिक मानसशास्त्राची संबंधित क्षेत्रे स्पष्ट करा.
- (3) आक्रमकतेच्या पातळ्या स्पष्ट करा.
- (4) लिंग म्हणजे काय ? लिंग भूमिका विकास स्पष्ट करा.

3. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 400 शब्दात लिहा (कोणताही एक) : [20]

- (1) संप्रेषण म्हणजे काय ? संप्रेषण प्रक्रिया व प्रकार स्पष्ट करा.
- (2) अनुपालन म्हणजे काय ? अनुपालनाचा उपयोग व तंत्रे स्पष्ट करा.

4. प्रत्येकी 50 शब्दात थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]

- (1) सामाजिक मानसशास्त्राचे सिद्धांत.
- (2) समाजाभिमुख कृतीसाठी वचनबद्धता.
- (3) आकर्षणाची अंतर्गत नियामके.
- (4) प्रेमाचे सिद्धांत.
- (5) अभिवृत्ती आणि वर्तन
- (6) मुलांशी होणारे लैंगिक दुर्वर्तन.

Total No. of Questions—4+4]

[Total No. of Printed Pages—8

Seat No.	

[4701]-2045

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

PSYCHOLOGY

(S-1 : Abnormal Psychology)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer the following questions in **100** words each (any *four*) : [20]

(i) State the symptoms of Schizophrenia.

(ii) What is depression ?

(iii) What is anxiety disorder ?

(iv) State the types of somatoform disorder.

(v) What is sexual dysfunctions ?

(vi) State the symptoms of narcissistic personality disorder.

P.T.O.

2. Answer the following questions in **200** words each (any *two*) : [20]

- (i) Explain psychotic disorders.
- (ii) Describe trauma and stress related disorders.
- (iii) Explain types of dissociative disorders.
- (iv) Illustrate cluster-A personality disorder.

3. Answer the following questions in **400** words each (any *one*) : [20]

- (i) Define abnormal behaviour. Discuss criteria of abnormal behaviour.
- (ii) What is insomnia disorder ? Illustrate various types of Insomnia disorder.

4. Write short notes on (any *four*) : [20]

- (i) Delusional Disorder;
- (ii) Bipolar Disorder;
- (iii) Panic Disorder;
- (iv) Fictitious Disorders;
- (v) Autism
- (vi) Dependent Personality Disorder.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

- सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : [20]

- (i) छिन्नमनस्कतेची लक्षणे सांगा.
(ii) अवसाद म्हणजे काय ?
(iii) चिंता-विकृती म्हणजे काय ?
(iv) कायिक विकृतीचे प्रकार सांगा.
(v) लैंगिक अपकार्यदोष म्हणजे काय ?
(vi) स्व-मग्न व्यक्तिमत्व विकृतीची लक्षणे सांगा.

2. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 200 शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : [20]

- (i) मनोविक्षिप्ती विकृती स्पष्ट करा.
(ii) आघातजन्य आणि ताणजन्य विकृतींचे वर्णन करा.
(iii) वियोजनात्मक विकृतीचे प्रकार स्पष्ट करा.
(iv) अ-गट व्यक्तिमत्व विकृतींचे प्रकार सोदाहरण सांगा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 400 शब्दात उत्तर लिहा : [20]

- (i) मनोविकृत वर्तनाची व्याख्या द्या. मनोविकृतीच्या निकषांची चर्चा करा.
(ii) निद्रादोष विकृती म्हणजे काय ? निद्रादोष विकृतीचे विविध प्रकार सोदाहरण सांगा.

4. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

[20]

- (i) विभ्रम विकृती;
- (ii) द्विध्रुवीय विकृती;
- (iii) आतंकित विकृती (Panic Disorders);
- (iv) बनावटी/व्याधी ढोंग विकृती;
- (v) आत्मकेंद्रीत व्यक्तिमत्व विकृती;
- (vi) अवलंबन व्यक्तिमत्व विकृती.

(S-1 : Psychology of Adjustment)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer the following questions in **100** words each (any *four*) : [20]

- (i) What is inadequate communication in marital adjustment ?
- (ii) State the problems with male role.
- (iii) What is job stress ?
- (iv) What is paranoid personality disorder ?
- (v) What is health psychology ?
- (vi) State defensive coping.

2. Answer the following questions in **200** words each (any *two*) : [20]

- (i) Discuss the marital adjustment.
- (ii) Illustrate the models of career choice.
- (iii) Discuss the models of health.
- (iv) What is coping ? Explain the types of coping.

3. Answer the following questions in 400 words each (any one) : [20]

(i) What is psychology of adjustment ? Illustrate behaviour perspective for adjustment.

(ii) Define stress. Describe the nature and types of stress.

4. Write short notes on (any four) : [20]

(i) Remaining single

(ii) Gender stereotypes

(iii) Sexual Harassment

(iv) Catatonic Schizophrenia

(v) Mind-body connection

(vi) Blamming Yourself.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा (कोणतेही चार) : [20]

(i) वैवाहिक समायोजनातील विसंवाद म्हणजे काय ?

- (ii) पुरुष भूमिकांबाबतच्या समस्या सांगा.
- (iii) कार्य-ताण म्हणजे काय ?
- (iv) संशयी व्यक्तिमत्व विकृती म्हणजे काय ?
- (v) आरोग्य मानसशास्त्र म्हणजे काय ?
- (vi) संरक्षक प्रतियोजन स्पष्ट करा.

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **200** शब्दात लिहा (कोणतेही **चार**) : [20]

- (i) वैवाहिक समायोजनाची चर्चा करा.
- (ii) व्यवसाय निवडीची प्रारूपे सोदाहरण स्पष्ट करा.
- (iii) आरोग्याच्या प्रारूपांची चर्चा करा.
- (iv) प्रतियोजन म्हणजे काय ? प्रतियोजनांचे प्रकार स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे **400** शब्दात उत्तर लिहा : [20]

- (i) समायोजन मानसशास्त्र म्हणजे काय ? समायोजनासाठी वर्तनवादी दृष्टीकोन सोदाहरण स्पष्ट करा.
- (ii) ताणाची व्याख्या द्या. ताणाचे स्वरूप आणि प्रकारांचे वर्णन करा.

4. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही **चार**) : [20]

- (i) एकाकीपणा;

- (ii) लिंगस्थिरभाव;
- (iii) लैंगिक छळ;
- (iv) ताण-अवरुद्धता छिन्नमनस्कता;
- (v) मन-शरीर संबंध;
- (vi) स्वदोषारोपन.

Total No. of Questions—4+4]

[Total No. of Printed Pages—8

Seat No.	

[4701]-2046

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

PSYCHOLOGY

(S-II : Developmental Psychology)

Special Paper II

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer the following questions in **100** words each (any *four*) : [20]

- (1) Explain the importance of play in early childhood.
- (2) What are the roots of violent behaviour in childhood ?
- (3) State the importance of genes and chromosomes.
- (4) What are the problems of working women ?
- (5) Explain the relationships in middle adulthood.
- (6) Explain the moral development in middle childhood.

P.T.O.

2. Answer the following questions in **200** words each (any *two*) : [20]

- (1) What are the birth complications ?
- (2) Describe the physical development in early childhood.
- (3) What are the stressors in early adulthood ? Describe the coping strategies.
- (4) Explain the daily life of adult.

3. Answer any *one* the following questions in **400** words : [20]

- (1) Explain the roots of language and speech development in infancy.
- (2) What is maturation ? What are the primary and secondary sex characteristics in adolescence ?

4. Write short notes on (any *four*) : [20]

- (1) Post-natal adjustment
- (2) Social development of school going children
- (3) Effective parenting styles
- (4) Career choices in early adulthood
- (5) Intelligence in middle adulthood
- (6) Piaget's pre-operational thinking.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालील प्रश्नांची 100 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : [20]

- (1) पूर्व बाल्यावस्थेतील खेळांचे महत्व सांगा.
- (2) बाल्यावस्थेतील आक्रमक वर्तनाची उमगस्थाने सांगा.
- (3) जन्मपूर्व विकासातील आनुवंशिक देणगीचे महत्व सांगा.
- (4) नोकरी करणाऱ्या स्त्रियांच्या समस्या कोणत्या ?
- (5) मध्य प्रौढावस्थेतील नातेसंबंध विशद करा.
- (6) मध्य बाल्यावस्थेतील नैतिक विकास स्पष्ट करा.

2. खालील प्रश्नांची 200 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (1) जन्माच्या वेळी येणाऱ्या अडचणी कोणत्या ?
- (2) पूर्व बाल्यावस्थेतील शारीरिक विकासाचे वर्णन करा.
- (3) पूर्व प्रौढावस्थेतील ताणके कोणती ? ताण-व्यवस्थापनाच्या पद्धतींचे वर्णन करा.
- (4) वृद्धांची दैनंदिनी स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्नची 400 शब्दांत उत्तरे लिहा : [20]

- (1) शैशवावस्थेतील भाषिक विकासाची मूळे व वाचा विकास स्पष्ट करा.
- (2) परिपक्वन म्हणजे काय ? पौगंडावस्थेतील प्राथमिक व दुय्यम लैंगिक लक्षणे स्पष्ट करा.

4. टिपा लिहा (कोणतेही चार) : [20]

- (1) नवजात अर्भकाची समायोजने
- (2) शालेय मुलांचा सामाजिक विकास स्पष्ट करा.
- (3) यशस्वी पालकत्व शैली
- (4) पूर्व प्रौढावस्थेतील व्यवसाय निवड
- (5) मध्य प्रौढावस्थेतील बुद्धिमत्ता
- (6) पियाजे यांचा क्रिया-पूर्व विचारांचा दृष्टीकोन.

[4701]-2046

(S-2 : Positive Psychology)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer the following questions in **100** words each (any *four*) : [20]

- (1) Explain 'Life above zero'.
- (2) Describe the 'Broaden' and 'Build' theory of positive emotions.
- (3) What is resilience ?
- (4) Explain the negative effects of Trauma.
- (5) Describe, what makes a traits positive ?
- (6) Explain the personality and happiness : 'The Big Five Model'.

2. Answer the following questions in **200** words each (any *two*) : [20]

- (1) Define positive psychology. Explain the assumptions and goals of positive psychology.

- (2) Explain the life satisfaction.
- (3) Explain the measuring personal goals.
- (4) Describe the interconnection of 'Good' and 'Bad'.

3. Answer any *one* the following questions in **400** words : [20]

- (1) What is happiness ? Describe the *two* traditions of happiness.
- (2) Explain in detail the relationship between marriage and happiness.

4. Write short notes on (any *four*) : [20]

- (1) Traditional Psychology
- (2) Successful ageing
- (3) Sources of resilience
- (4) Materialism and its discontent
- (5) What are personal goals ?
- (6) 'Self esteem'.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : [20]

- (1) 'शून्याच्या वरती जीवन' स्पष्ट करा.
- (2) 'ब्रॉडन' अन्ड 'बिल्ड' सकारात्मक भावना उपपत्ती वर्णन करा.
- (3) स्थितीस्थापकत्व म्हणजे काय ?
- (4) आघातजन्य घटनांचे नकारात्मक परिणाम स्पष्ट करा.
- (5) सकारात्मक गुणवैशिष्ट्ये कशी बनतात वर्णन करा.
- (6) 'व्यक्तिमत्व आणि आनंदीवृत्ती' पंचघटक प्रारूप स्पष्ट करा.

2. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 200 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (1) सकारात्मक मानसशास्त्र व्याख्या द्या. सकारात्मक मानसशास्त्राची गृहितके आणि ध्येये स्पष्ट करा.
- (2) 'जीवन समाधान' स्पष्ट करा.
- (3) व्यक्तिगत ध्येय मापन स्पष्ट करा.
- (4) 'चांगले' आणि 'वाईट' यातील आंतरसंबंध वर्णन करा.

3. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्नची 400 शब्दांत उत्तरे लिहा : [20]

- (1) आनंदीवृत्ती म्हणजे काय ? आनंदीवृत्तीच्या दोन परंपरा वर्णन करा.
- (2) विवाह आणि आनंदीवृत्ती यातील संबंध सविस्तर स्पष्ट करा.

4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]

- (1) पारंपारिक मानसशास्त्र
- (2) यशस्वी वृद्धावस्था
- (3) स्थितीस्थापकत्वाची उगमस्थाने
- (4) भौतिकवाद आणि त्यातील असमाधान
- (5) व्यक्तिगत ध्येये कोणती ?
- (6) 'स्व' आदर.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	

[4701]-2047

S.Y. BA. EXAMINATION, 2015

GANDHIAN THOUGHT

(G-2 : Gandhi's Social, Educational, Political and Economic Thoughts)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer the following questions in **100** words each (any *four*) : [20]

- (1) Explain in short the concept of man according to Ruskin.
- (2) Explain in short the concept of Social Change.
- (3) Explain in short the concept of Constructive Programme.
- (4) Explain in short the concept of Ideal State.
- (5) Explain in short the concept of Spiritualization of Politics.
- (6) Explain in short the concept of Democracy.

2. Answer the following questions in **200** words each (any *two*) : [20]

- (1) State Gandhiji's tri-bhasha sutra.

P.T.O.

- (2) State the importance of Gandhiji's concept of 'Dignity of Labour'.
- (3) Explain Gandhiji's concept of 'Rights and Duties'.
- (4) State and evaluate traditional idea of Varna in the context of Gandhiji's Idea of Varna.
- (5) Explain Gandhiji's concept of 'Panchayat Raj'.

3. Answer any *one* of the following questions in **400** words : [20]

- (1) Explain fully Gandhiji's concept of Relation between Man and Society.
- (2) Explain Gandhiji's concept of Swaraj with the help of four dimensions.

4. Write short notes on (any *four*) : [20]

- (1) Trusteeship
- (2) Gandhiji's critique on Communalism
- (3) Gandhiji's views on women education
- (4) Concept of Society : Thoreau
- (5) Sarvodaya
- (6) Gandhiji's views on Ashrama.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा (कोणतेही चार) : [20]

- (1) रस्कीन यांची व्यक्ती संकल्पना थोडक्यात स्पष्ट करा.
- (2) सामाजिक बदलाची संकल्पना थोडक्यात स्पष्ट करा.
- (3) विधायक कार्यक्रम संकल्पना थोडक्यात स्पष्ट करा.
- (4) आदर्शराज्य संकल्पना थोडक्यात स्पष्ट करा.
- (5) राजकारणाचे आध्यात्मिकीकरण संकल्पना थोडक्यात स्पष्ट करा.
- (6) लोकशाही संकल्पना थोडक्यात स्पष्ट करा.

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (1) गांधीजींचे त्रि-भाषा सूत्र सांगा.
- (2) गांधीजींच्या श्रम-प्रतिष्ठा संकल्पनेचे महत्त्व सांगा.
- (3) गांधीजींची 'हक्क आणि कर्तव्य' संकल्पना स्पष्ट करा.
- (4) पारंपारिक वर्ण संकल्पना गांधीजींच्या वर्ण संकल्पनेच्या संदर्भात स्पष्ट करा.
- (5) गांधीजींची 'पंचायतराज' संकल्पना स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्नाचे उत्तर **400** शब्दांत लिहा : [20]

(1) गांधीजींची व्यक्ती आणि समाज यांतील संबंधाची संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.

(2) स्वराजाच्या चार पैलूंंसह गांधीजींची स्वराज संकल्पना स्पष्ट करा.

4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही **चार**) : [20]

(1) विश्वस्तता

(2) गांधीजींचा साम्यवादावरील टीका

(3) गांधीजींची स्त्री-शिक्षण विषयीचे मते

(4) थोरोची समाज संकल्पना

(5) सर्वोदय

(6) गांधीजींची आश्रमाबाबतची मते.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[4701]-2048

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

YOGVIDYA

General Paper II

(2013 PATTERN)

Time : Two Hours

Maximum Marks : 40

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Explain any *one* from the following in **50** words : [5]

(i) Explain the uses of Sutraniti.

(ii) Explain the importance of Dhyan.

2. Write short notes on any *two* of the following : [10]

(i) Karma

(ii) Supta Vajrasana

(iii) Shitali Pranayama

(iv) Sarvangasana.

P.T.O.

3. Answer any *two* questions from the following in **200** to **250** words each : [15]

(i) What are the importance of Niyam in social health ?

(ii) What is Jain Darshana ?

(iii) What are the benefits of Halasana ?

4. Attempt any *one* question in detail : [10]

(i) What is perception ? Explain in detail the importance of Pratyahar and Dhyan Dharana in perception process.

(ii) What is Nastik Darshan ? Explain Bauddha Darshan in detail.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास

एकूण गुण : 40

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे 50 शब्दांत स्पष्टीकरण द्या : [5]

(i) सुत्रनितीचा उपयोग सांगा.

(ii) ध्यानाचे महत्व सांगा.

2. थोडक्यात टिपा द्या (कोणत्याही दोन) : [10]

- (i) कर्म
- (ii) सुप्तवज्रासन
- (iii) शीतली प्राणायाम
- (iv) सर्वांगासन

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांचे 200 ते 250 शब्दांत उत्तरे लिहा : [15]

- (i) सामाजिक आरोग्यात नियमांचे महत्त्व सांगा.
- (ii) जैन दर्शनाविषयी माहिती सांगा.
- (iii) हलासनाचे फायदे सांगा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर द्या : [10]

- (i) संवेदन म्हणजे काय हे सांगून संवेदन प्रक्रियेत प्रत्याहार व ध्यानधारणा यांचे महत्त्व सविस्तर स्पष्ट करा.
- (ii) नास्तिक दर्शन म्हणजे काय हे सांगून बौद्ध दर्शनाविषयी सविस्तर चर्चा करा.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	

[4701]-2050

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

HOME ECONOMICS

(G-2 : Sociology of Indian Family)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer the following questions in **100** words each (any *four*) : [20]

- (1) Explain the importance of Sociology.
- (2) Explain the merits of joint family system.
- (3) Explain the types of family.
- (4) Explain the types of marriages.
- (5) Explain the causes of family disorganisation in India.
- (6) Explain the role of government in family welfare.

P.T.O.

2. Answer the following questions in **200** words each (any *two*) : [20]

- (1) Explain the functions of family.
- (2) Explain the basic development of human race.
- (3) Explain the causes and effects of family disintegration in India.
- (4) Explain the role of government in child welfare.

3. Answer the following questions in **400** words each (any *one*) : [20]

- (1) Explain the merits and demerits of nuclear family.
- (2) Write an essay on social legislation about marriage and family in India.

4. Write short notes (any *four*) : [20]

- (1) Scope of Sociology
- (2) Socialization of child
- (3) Human race
- (4) Evolution of marriage
- (5) Family organization
- (6) Voluntary agencies.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा (कोणतेही चार) : [20]

- (1) समाजशास्त्राचे महत्व स्पष्ट करा.
- (2) संयुक्त कुटूंबपद्धतीचे गुण स्पष्ट करा.
- (3) कुटूंबाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- (4) विवाहाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- (5) भारतातील कुटूंब विस्थापनाची कारणे स्पष्ट करा.
- (6) कुटूंब कल्याणातील शासनाची भूमिका स्पष्ट करा.

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दात लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (1) कुटूंबाची कार्ये स्पष्ट करा.
- (2) मानवी वंशाच्या मुलभूत विकासाचे स्पष्टीकरण करा.
- (3) भारतातील कुटूंब विघटनाची कारणे व परिणाम स्पष्ट करा.
- (4) बाळ कल्याणातील शासनाची भूमिका स्पष्ट करा.

3. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 400 शब्दात लिहा (कोणताही एक) : [20]

- (1) अणुकुटुंबाचे गुण आणि दोष स्पष्ट करा.
- (2) भारतातील विवाह व कुटुंबविषयक विधेयकावर निबंध लिहा.

4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]

- (1) समाजशास्त्राची व्याप्ती
- (2) बाळकाचे सामाजिकीकरण
- (3) मानवी वंश
- (4) विवाहाची उत्क्रांती
- (5) कुटुंब संघटन
- (6) ऐच्छिक संघटना.

Total No. of Questions—4+4+4]

[Total No. of Printed Pages—8+4

Seat No.	

[4701]-2051

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

DEFENCE AND STRATEGIC STUDIES

[D.S. : (G-2) (A) : Military Geography]

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer the following questions in **100** words each (any *four*) : [20]

(i) State the importance of Geostrategy.

(ii) Explain the scope of Military Geography.

(iii) Give the concept of National Power.

(iv) Explain the aims of Grand strategy.

(v) State the concept of strategy.

(vi) Explain the uses of natural gas.

P.T.O.

- 2.** Answer the following questions in **200** words each (any *two*) : [20]
- (i) Explain the Geo-strategic importance of Diego-Garcia.
 - (ii) Describe the principles of Logistics.
 - (iii) Explain the Geo-strategic importance of Jammu and Kashmir.
 - (iv) State the impact of Geography on sea-warfare.
- 3.** Answer the following questions in **400** words each (any *one*) : [20]
- (i) Explain in detail the elements of national power.
 - (ii) Describe the characteristics, arms and logistic problems in desert warfare.
- 4.** Write short notes (any *four*) : [20]
- (a) Oil
 - (b) Characteristics of Jungle warfare
 - (c) Concept of Logistics
 - (d) Scope of Geo-strategy
 - (e) Uses of Military Geography
 - (f) Concept of Geo-strategy.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा (कोणतेही चार) : [20]

- (i) भू-युद्धनीतिचे महत्त्व सांगा.
- (ii) लष्करी भूगोलाची व्याप्ती स्पष्ट करा.
- (iii) राष्ट्रीय सामर्थ्याची संकल्पना सांगा.
- (iv) विशाल युद्धनीतिचे उद्देश्य स्पष्ट करा.
- (v) युद्धनीतिची संकल्पना सांगा.
- (vi) नैसर्गिक गॅसचे उपयोग स्पष्ट करा.

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दात लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (i) दिगो गार्शियाचे भू-सामरिक महत्त्व स्पष्ट करा.
- (ii) पुरवठा व्यवस्थेची तत्त्वे विशद करा.
- (iii) जम्मू-काश्मीरचे भू-सामरिक महत्त्व स्पष्ट करा.
- (iv) सागरी युद्धावर भूगोलाचा पडणारा प्रभाव सांगा.

3. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 400 शब्दात लिहा (कोणताही एक) : [20]

(i) राष्ट्रीय सामर्थ्याचे घटक सविस्तर स्पष्ट करा.

(ii) वाळवंटी युद्धधारणेची वैशिष्ट्ये, शस्त्रास्त्रे आणि पुरवठा समस्या विशद करा.

4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही चार) : [20]

(a) इंधन

(b) जंगल युद्धधारणेची वैशिष्ट्ये

(c) पुरवठा व्यवस्थेची संकल्पना

(d) भू-युद्धनीतिची व्याप्ती

(e) लष्करी भूगोलाचे उपयोग

(f) भू-युद्धनीतिची संकल्पना.

[4701]-2051

[D.S. G-2 (B) : Geopolitics]

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer the following questions in **100** words each (any *four*) : [20]

(i) State the importance of War Time Geopolitics.

(ii) Explain the geopolitical thought of Karl Haushoffer.

(iii) State the importance of Political Geography.

(iv) State the types of natural boundaries.

(v) What are the objectives of territorial water ?

(vi) Explain the problems of Buffer State.

2. Answer the following questions in **200** words each (any *two*) : [20]

(i) Explain the nature of Geopolitics.

(ii) Describe the unified field theory of Prof. S.B. Jones.

- (iii) Explain the basic elements of state.
- (iv) State the scope of Political Geography.
3. Answer the following questions in **400** words (any *one*) : [20]
- (i) What is landlocked state ? State the problems of landlocked states.
- (ii) Describe the geographical factors affecting war.
4. Write short notes (any *four*) : [20]
- (i) Geopolitics
- (ii) Admiral A.T. Mahan
- (iii) Nation
- (iv) Frontiers
- (v) Exclusive economic zone
- (vi) Political Geography.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा (कोणतेही चार) : [20]

- (i) युद्धकालीन भूराजनीतिचे महत्व सांगा.
- (ii) कार्ल हौशौफर यांचे भूराजनीतिक विचार स्पष्ट करा.
- (iii) राजकीय भूगोलचे महत्व सांगा.
- (iv) नैसर्गीक सिमांचे प्रकार सांगा.
- (v) प्रादेशिक जलाशयाची उद्दिष्ट्ये कोणती ?
- (vi) आघातशोषक राष्ट्राच्या समस्या स्पष्ट करा.

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (i) भूराजनीतिचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (ii) प्रा. एस. बी. जोन्स यांचा 'एकरूप क्षेत्र सिद्धांत' विशद करा.
- (iii) राज्याचे मुलभूत घटक स्पष्ट करा.
- (iv) राजकीय भूगोलाची व्याप्ती सांगा.

3. खालील प्रश्नाचे उत्तर 400 शब्दात लिहा (कोणताही एक) : [20]

- (i) भूवेष्टीत देश म्हणजे काय ? भूवेष्टीत देशांच्या समस्या सांगा.
- (ii) युद्धावर परिणाम करणाऱ्या भौगोलिक घटकांचे वर्णन करा.

4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही चार) :

[20]

- (i) भूराजनीति
- (ii) अँडमिरल ए.टी. महान
- (iii) राष्ट्र
- (iv) सीमा प्रदेश/सरहद्द
- (v) आर्थीक निर्बध क्षेत्र
- (vi) राजकीय भूगोल.

[4701]-2051

[D.S. (G-2) (C) : Industrial Security]

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer the following questions in **100** words each (any *four*) : [20]

(i) State the objectives of industrial security.

(ii) What is the right of private defence ?

(iii) How does investigation take place ?

(iv) What are the basic principles of industrial security ?

(v) How do we get warning of firebreak ?

(vi) State the importance of search gate.

2. Answer the following questions in **200** words each (any *two*) : [20]

(i) Explain the scope of industrial security.

(ii) Describe criminal crimes and preventive measures of it.

(iii) Describe industrial espionage.

(iv) What is fire ? Explain the classification of fire.

3. Answer the following question in **400** words (any *one*) : [20]

(i) State the duties of security inspector.

(ii) Explain various types of first aid.

4. Write short notes (any *four*) : [20]

(i) Indian Penal Code

(ii) Security lighting

(iii) Main gate

(iv) First information report

(v) Control room

(vi) Department of security.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा (कोणतेही चार) : [20]

- (i) औद्योगिक सुरक्षेची उद्दिष्ट्ये सांगा.
- (ii) खाजगी बचावाचा हक्क म्हणजे काय ?
- (iii) चौकशी कशी केली जाते ?
- (iv) औद्योगिक सुरक्षेची मुलभूत तत्वे कोणती ?
- (v) आगीची पूर्व सुचना आपणास कशी मिळते ?
- (vi) झडती गेटचे महत्व सांगा.

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (i) औद्योगिक सुरक्षेची व्याप्ती स्पष्ट करा.
- (ii) फौजदारी गुन्हे व ते टाळण्यासाठी केल्या जाणाऱ्या प्रतिबंधात्मक उपायांचे वर्णन करा.
- (iii) औद्योगिक हेरगिरीचे वर्णन करा.
- (iv) आग म्हणजे काय ? आगीचे वर्गीकरण स्पष्ट करा.

3. खालील प्रश्नाचे उत्तर 400 शब्दांत लिहा (कोणताही एक) : [20]

- (i) सुरक्षा निरीक्षकाची कर्तव्ये सांगा.
- (ii) प्रथमोपचाराचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही चार) :

[20]

- (i) भारतीय दंड संहिता
- (ii) सुरक्षा प्रकाश व्यवस्था
- (iii) मुख्य प्रवेशद्वार
- (iv) पहिली खबर
- (v) नियंत्रण कक्ष
- (vi) सुरक्षा विभाग.

Total No. of Questions—4+4]

[Total No. of Printed Pages—8

Seat No.	

[4701]-2052

S.Y. BA. EXAMINATION, 2015

DEFENCE AND STRATEGIC STUDIES

[D.S. (S-1) : (A) : Indian Military System After Independence]

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer the following questions in **100** words each (any *four*) : [20]
- (i) Explain the reforms for Indian Forces.
 - (ii) What is cease fire line ?
 - (iii) Why did Pakistan intervene in Jammu & Kashmir in 1947 ?
 - (iv) What is International Border ?
 - (v) Explain the causes of defeat of India in 1962 war.
 - (vi) Explain the Naval Military Power.

P.T.O.

2. Answer the following questions in **200** words each (any *two*) : [20]

(i) Explain in detail the partition of Armed Forces.

(ii) Describe the development of missile and explain its delivery system.

(iii) Explain the performance of Indian Armed Forces in 1971 war.

(iv) Describe Tashkent Agreement.

3. Answer the following question in **400** words (any *one*) : [20]

(i) Discuss 'Defence Policy of India since 2005'.

(ii) Explain in detail the problem of Tibet.

4. Write short notes (any *four*) : [20]

(a) L.O.C.

(b) Nuclear capability

(c) Effects of Kargil conflict

(d) Problems of Refugee

(e) Rann of Kutchh

(f) British Indian Forces.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा (कोणतेही चार) : [20]

(i) भारतीय सैन्याची पूर्नरचना स्पष्ट करा.

(ii) युद्धबंदी रेषा म्हणजे काय ?

(iii) 1947 मध्ये जम्मू-काश्मीरमध्ये पाकिस्तानने घुसखोरी का केली ?

(iv) आंतरराष्ट्रीय सीमा म्हणजे काय ?

(v) 1962 युद्धातील भारताच्या पराभवाची कारणे स्पष्ट करा.

(vi) नाविक लष्करी सामर्थ्य स्पष्ट करा.

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दात लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

(i) सशस्त्र दलाची विभागणी सविस्तर स्पष्ट करा.

(ii) क्षेपणास्त्रांचा विकास स्पष्ट करा आणि त्यांची उड्डाण पद्धती स्पष्ट करा.

(iii) 1971च्या युद्धातील भारतीय सशस्त्र दलाची क्षमता स्पष्ट करा.

(iv) ताश्कंद करार विशद करा.

3. खालील प्रश्नाचे उत्तर 400 शब्दात लिहा (कोणताही एक) : [20]

(i) '2005 पासूनचे भारतीय संरक्षण धोरण' चर्चा करा.

(ii) तिबेट समस्या सविस्तर स्पष्ट करा.

4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही चार) : [20]

(a) एल. ओ. सी. (प्रत्यक्ष नियंत्रण रेषा)

(b) अण्वस्त्र क्षमता

(c) कारगिल संघर्षाचे परिणाम

(d) निर्वासितांच्या समस्या

(e) कच्छचे रण

(f) ब्रिटीश भारतीय सेना.

[4701]-2052

[D.S. (S -1) : (B) : Maratha Military System]

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to right indicate full marks.

1. Answer the following questions in **100** words each (any *four*) : [20]

(i) Why did Shivaji adopt Guerrilla tactics ?

(ii) State the strategic importance of Karnataka Campaign.

(iii) Describe the Battle of Bhopal.

(iv) Explain the role of Dadoji Kondadev in making Shivaji.

(v) State the military leadership of Sambhaji.

(vi) State the articles of Treaty of Purandar.

2. Answer the following questions in **200** words each (any *two*) : [20]

(i) State the causes of downfall of Maratha power.

(ii) Explain the causes of Shivaji's victory in battle of Pratapgarh.

(iii) Describe the Third Anglo–Maratha war.

(iv) Describe the Maratha Military Organisation under the Shivaji.

3. Answer the the following questions in **400** words each (any *one*): [20]

(i) Explain in detail the geographical, social, economic and political background of Maharashtra before Shivaji.

(ii) Describe the Third Battle of Panipat (1761 A.D.)

4. Write short notes (any *four*): [20]

(i) Military qualities of Bajirao – I

(ii) Raid on Shahistekhan

(iii) Jijabai

(iv) Strategic importance of Battle of Palkhed

(v) Santaji–Dhanaji

(vi) Strategic importance of Jawali.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा (कोणतेही चार) : [20]

- (i) शिवाजी महाराजांनी गनिमी कावांचा वापर का केला ?
- (ii) कर्नाटक मोहिमेचे सामरिक महत्त्व सांगा.
- (iii) भोपाळच्या लढाईचे वर्णन करा.
- (iv) शिवाजी महाराजांच्या जडणघडणीत दादोजी कोंडदेव यांची भूमिका स्पष्ट करा.
- (v) संभाजी महाराजांचे लष्करी नेतृत्व सांगा.
- (vi) पुरंदरच्या तहाची कलमे सांगा.

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (i) मराठी सत्तेच्या पतनाची कारणे सांगा.
- (ii) शिवाजी महाराजांची प्रतापगडच्या लढाईतील विजयाची कारणे स्पष्ट करा.
- (iii) इंग्रज-मराठा तिसऱ्या युद्धाचे वर्णन करा.
- (iv) शिवाजी महाराजांच्या नियंत्रणाखालील मराठ्यांच्या लष्करी संघटनेचे वर्णन करा.

3. खालील प्रश्नाची उत्तर 400 शब्दांत लिहा (कोणताही एक) : [20]

- (i) शिवपूर्वकालीन महाराष्ट्राची भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक आणि राजकीय परिस्थिती सविस्तर स्पष्ट करा.
- (ii) 1761च्या पानिपतच्या तिसऱ्या लढाईचे वर्णन करा.

4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :

[20]

- (i) पहिल्या बाजीरावाचे लष्करी गुण
- (ii) शाहिस्ताखानावरील हल्ला
- (iii) जीजाबाई
- (iv) पालखेडच्या लढाईचे सामरिक महत्त्व
- (v) संताजी-धनाजी
- (vi) जावळीचे सामरिक महत्त्व.

Total No. of Questions—4+4]

[Total No. of Printed Pages—8

Seat No.	

[4701]-2053

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

DEFENCE AND STRATEGIC STUDIES

[D.S. S-2(A) : International Relation]

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer the following questions in **100** words each (any *four*) : [20]

- (1) State the concept of Arms Control.
- (2) Explain the decision making theories.
- (3) Describe the Soviet Union disintegration.
- (4) Explain the concept of Non-alignment.
- (5) What is New Cold War ?
- (6) Explain the Brettenwoods system.

P.T.O.

2. Answer the following questions in **200** words each (any *two*) : [20]

- (1) Describe the nature and scope of Cold War.
- (2) Explain the foundations and consequences of detente.
- (3) Explain the impact of New Cold War on International Relations.
- (4) Describe the details of World Trade Organization.

3. Answer any *one* of the following questions in **400** words : [20]

- (1) Describe the Realism theory to the study of international relations.
- (2) Explain the changes in East Europe in 1989.

4. Write short notes (any *four*) : [20]

- (1) Nature of detente
- (2) Systems approach
- (3) International political economy
- (4) GATT
- (5) New World Order
- (6) Diplomacy.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा (कोणतेही चार) : [20]

- (1) शस्त्र नियंत्रणाची संकल्पना सांगा.
- (2) निर्णयग्राही सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (3) सोव्हिएत युनियनचे विघटन विशद करा.
- (4) अलिप्ततेची संकल्पना स्पष्ट करा.
- (5) नवीन शीत युद्ध म्हणजे काय ?
- (6) ब्रिटनवुड्स व्यवस्था स्पष्ट करा.

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (1) शीतयुद्धाचे स्वरूप व व्याप्ती विशद करा.
- (2) तणावशैथिल्याचे आधार व परिणाम स्पष्ट करा.
- (3) नवीन शीतयुद्धाचा आंतरराष्ट्रीय संबंधावर झालेला परिणाम स्पष्ट करा.
- (4) जागतिक व्यापार संघटना सविस्तर विशद करा.

3. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्नांचे उत्तर 400 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) आंतरराष्ट्रीय संबंधांच्या अभ्यासाबाबत वास्तववाद सिद्धांत विशद करा.
- (2) 1989 मध्ये पूर्व युरोपातील झालेले बदल स्पष्ट करा.

4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]

- (1) देतांतचे स्वरूप
- (2) व्यवस्थात्मक दृष्टीकोन
- (3) आंतरराष्ट्रीय राजकीय अर्थव्यवस्था
- (4) गॅट
- (5) नवीन जागतिक व्यवस्था
- (6) राजनय.

[4701]-2053

[D.S. S-2 (B) : International Security]

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to right indicate full marks.

1. Answer the following questions in **100** words each (any *four*) : [20]

(i) State the concept of International Security.

(ii) Explain the New Cold War.

(iii) Explain the security problems of post-cold war scenario.

(iv) Explain the functions of diplomats

(v) Explain the concept of pollution

(vi) State the concept of Detente.

2. Answer the following questions in **200** words each (any *two*) : [20]

(i) Explain in detail the causes of decline of Cold War.

(ii) Explain the role of non-alignment in maintaining international security.

- (iii) State the nature and effects of terrorism.
- (iv) State the concept and nature of ethnic conflict.
3. Answer the following questions in **400** words each (any *one*) : [20]
- (i) State the concept of Arms Control and Disarmament. Explain the problems of them.
- (ii) Explain the means and types of Balance of Power.
4. Write short notes (any *four*) : [20]
- (i) Global Warming
- (ii) Concept of Diplomacy
- (iii) National Security
- (iv) Non-alignment
- (v) New World order
- (vi) Cyber crimes.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा (कोणतेही चार) : [20]

- (i) आंतरराष्ट्रीय सुरक्षेची संकल्पना सांगा.
- (ii) नवीन शीतयुद्ध स्पष्ट करा.
- (iii) शीतयुद्धोत्तरकाळातील सुरक्षेच्या समस्या स्पष्ट करा.
- (iv) राजनयाची कार्ये स्पष्ट करा.
- (v) प्रदुषणाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- (vi) तणावशैथिल्याची संकल्पना सांगा.

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (i) शीतयुद्धाच्या न्हासाची कारणे सविस्तर स्पष्ट करा.
- (ii) आंतरराष्ट्रीय सुरक्षितता राखण्यात अलिप्ततेची भूमिका स्पष्ट करा.
- (iii) दहशतवादाचे स्वरूप आणि परिणाम सांगा.
- (iv) वांशिक संघर्षाची संकल्पना आणि स्वरूप सांगा.

3. खालील प्रश्नांची उत्तर 400 शब्दांत लिहा (कोणताही एक) : [20]

- (i) शस्त्रनियंत्रण आणि निःशस्त्रीकरणाची संकल्पना सांगा. त्यांच्या समस्या विशद करा.
- (ii) सत्तासमतोलाची साधने आणि प्रकार स्पष्ट करा.

4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :

[20]

(i) जागतिक तापमान वाढ

(ii) राजनयाची संकल्पना

(iii) राष्ट्रीय सुरक्षा

(iv) अलिप्तता

(v) नवीन जागतिक व्यवस्था

(vi) सायबर गुन्हे.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	

[4701]-2055

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

COMMERCE (General-II)

(Business Accounting)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. State the objects, importance and utility of Book-keeping. [16]

Or

Journalise the following transactions : [16]

- (a) Started business with cash Rs. 1,00,000 by Mr. Mohan.
- (b) Purchased machinery on credit Rs. 10,000.
- (c) Sold goods on cash for Rs. 50,000.
- (d) Received commission Rs. 1,000.
- (e) Paid salary Rs. 5,000 to Mr. Aneesh.
- (f) Deposited Rs. 50,000 in Bank of India.
- (g) Paid for advertisement Rs. 1,000.
- (h) Withdrew Rs. 5,000 for personal use.

P.T.O.

2. Describe various subsidiary books with its format. [16]

Or

Prepare Cash book with Cash and Bank column in the Books of Raskia : [16]

Oct. 1 : Cash Balance Rs. 25,000, Bank Rs. 18,000.

Oct. 3 : Paid for printing Rs. 7,400.

Oct. 8 : Cash sales Rs. 23,000.

Oct. 9 : Cash purchases Rs. 9,000.

Oct. 10 : Deposited into banks Rs. 10,000.

Oct. 22 : Paid legal charges by cheques Rs. 2,000.

Oct. 26 : Paid for carriage Rs. 600.

Oct. 30 : Paid telephone bill Rs. 4,000.

3. Describe the objectives and importance of Cost Accounting. [16]

Or

Prepare Store Ledger Account on the basis of LIFO method : [16]

1 Jan. : Opening balance 200 quantity @ Rs. 10.

4 Jan. : Purchased goods 100 quantity @ Rs. 5.

6 Jan. : Issue material 50 quantity.

8 Jan. : Purchased material 200 quantity @ Rs. 6.

10 Jan. : Issued material 100 quantity.

18 Jan. : Purchased material @ 6, 200 quantity.

20 Jan. : Issued material 100 quantity.

30 Jan. : Issued material 200 quantity.

4. Explain purchase procedure in detail. [16]

Or

Prepare Cost sheet from the following : [16]

	Rs.
Direct material	20,000
Productive wages	10,000
Direct expenses	10,000
Advertisement	2,000
Bad debts	1,000
Legal charges	300
Income tax	1,000
Office salary	5,000
Factory lighting	1,000
Motive power	2,000
Printing & Stationery	1,000
Salesman commission	1,000
Depreciation of delivery van	500
Factory heating	1,000
Salesman commission	1,000
Sales	1,00,000

5. Write short notes on (any *four*) :

[16]

- (i) Types of overheads
- (ii) Time-keeping
- (iii) Limitations of Financial Accounting
- (iv) Petty Cash-book
- (v) Trial Balance
- (vi) Balance-sheet.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	

[4701]-2056

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

G-2 : EDUCATION

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer the following questions in **100** words each (any *four*) : [20]

(1) Explain John Dewey's problem solving method.

(2) Explain the importance of Computer Education.

(3) Explain the effect of motivation on learning.

(4) Write the characteristics of emotional development in infancy stage.

(5) Explain the laws of heredity

(6) Describe the educational importance of environment.

2. Answer the following questions in **200** words each (any *two*) : [20]

(1) What do you mean by national integrity ? Explain the role of school in developing national integrity.

P.T.O.

- (2) What is memory ? Describe the stages of memory.
- (3) What is basic education ? Explain the characteristics of basic education.
- (4) What are growth and development ? Describe the differences between growth and development.

3. Answer any *one* of the following questions in **400** words : [20]

- (1) What is secondary education ? What are the problems in secondary education ? Suggest remedies to overcome these problems.
- (2) What is insight learning ? Explain the merits and limitations of insight learning.

4. Write short notes in **50** words each (any *four*) : [20]

- (1) Education in democracy
- (2) Social heredity
- (3) Concept of forgetting
- (4) Emotional development in adolescence stage
- (5) Educational importance of heredity
- (6) Concept of 'Sakharshala'.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा (कोणतेही चार) : [20]

- (1) जॉन ड्युईची समस्या निराकरणाची पद्धती स्पष्ट करा.
- (2) संगणक शिक्षणाचे महत्व स्पष्ट करा.
- (3) प्रेरणेचा अध्ययनावर होणारा परिणाम स्पष्ट करा.
- (4) बाल्यावस्थेतील भावनिक विकासाची वैशिष्ट्ये लिहा.
- (5) अनुवंशाचे नियम स्पष्ट करा.
- (6) परिस्थितीचे शैक्षणिक महत्व स्पष्ट करा.

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (1) राष्ट्रीय एकात्मता म्हणजे काय ? राष्ट्रीय एकात्मता रुजविण्यामध्ये शाळेची भूमिका स्पष्ट करा.
- (2) स्मरण म्हणजे काय ? स्मरणाचे टप्पे स्पष्ट करा.
- (3) मुलदयोगी शिक्षण पद्धती म्हणजे काय ? मुलदयोगी शिक्षण पद्धतीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (4) वाढ व विकास म्हणजे काय ? वाढ व विकासातील फरक स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्नाचे उत्तर 400 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) माध्यमिक शिक्षण म्हणजे काय ? माध्यमिक शिक्षणातील समस्या स्पष्ट करून त्यावर उपाय सूचवा.
- (2) मर्मदृष्टीमुलक अध्ययन म्हणजे काय ? मर्मदृष्टीमुलक अध्ययनपद्धतीचे फायदे व मर्यादा स्पष्ट करा.

4. प्रत्येकी 50 शब्दांत थोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही चार) : [20]

- (1) लोकशाहीतील शिक्षण
- (2) सामाजिक अनुवंश
- (3) विस्मरणाची संकल्पना
- (4) कुमारावस्थेतील भावनिक विकास
- (5) अनुवंशाचे शैक्षणिक महत्व
- (6) साखरशाळा संकल्पना.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—8

Seat No.	

[4701]-2057

S.Y. BA. EXAMINATION, 2015

MATHEMATICS

(FMG-2 : Operations Research & Optimization Techniques)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

- N.B. :—**
- (i) All questions are compulsory.
 - (ii) Figures to the right indicate full marks.
 - (iii) Use of logarithmic table and calculator is allowed.
 - (iv) Graph papers will be supplied on demand.

1. Attempt the following : [16]

(i) Write the standard form of the following L.P.P. :

Min. $Z = 5x_1 - 2x_2 + 4x_3$

Subject to : $x_1 + x_2 + 2x_3 \geq 1$

$$2x_1 + 2x_2 - x_3 = 4$$

$$x_1, x_2, x_3 \geq 0.$$

(ii) How can the concept of duality is useful ? Give any *two* reasons.

(iii) Find the common feasible region of the following L.P.P. :

Max. $Z = 3x_1 + 4x_2$

Subject to : $x_1 + 2x_2 \leq 40$

$$3x_1 + x_2 \geq 30$$

$$4x_1 + 3x_2 \geq 60$$

$$x_1, x_2 \geq 0.$$

P.T.O.

- (iv) Define the following :
- (a) Non-degenerate solution of transportation.
 - (b) Balanced Assignment Problem.
- (v) What is the condition for a stationary point X_0 to be :
- (a) Minimum point
 - (b) Maximum point
- of a function $F(X)$, $X \in \mathbf{R}^n$.
- (vi) Define the following :
- (a) Total float
 - (b) Free float.
- (vii) What are the assumptions made in the theory of games ?
Give any *two* assumptions.
- (viii) The following table shows the machine time for 5 Jobs to be processed on two machines A and B in order AB. Find the sequence in which the jobs should be processed :

Job	Machine A (in hours)	Machine B (in hours)
1	3	6
2	7	2
3	4	7
4	5	3
5	7	4

2. (A) Attempt any *one* of the following : [6]

(i) Solve the following Transportation problem by Least Cost Entry Method :

	W₁	W₂	W₃	W₄	Supply
F₁	90	30	50	10	7
F₂	70	30	40	60	9
F₃	40	8	70	20	18
Demand	5	8	7	14	

(ii) Solve the following L.P.P. by graphical method :

$$\text{Max. } Z = 0.40x_1 + 0.30x_2$$

$$\text{Subject to : } x_1 + x_2 \leq 800$$

$$2x_1 + x_2 \leq 1000$$

$$x_1 \leq 400$$

$$x_2 \leq 700$$

$$x_1, x_2 \geq 0.$$

(B) Attempt any *one* of the following : [10]

(i) Find the optimal solution of the following L.P.P. using Big M method :

$$\text{Max. } Z = 3x_1 - x_2$$

$$\text{Subject to : } 2x_1 + x_2 \leq 2$$

$$x_1 + 3x_2 \geq 3$$

$$x_2 \leq 4$$

$$x_1, x_2 \geq 0.$$

(ii) Find the dual of the following L.P.P. and solve it by Simplex method to obtain solution of primal L.P.P. :

$$\begin{aligned} \text{Min.} \quad & Z = 4x_1 + 6x_2 \\ \text{Subject to :} \quad & x_1 + 2x_2 \geq 80 \\ & 3x_1 + x_2 \geq 75 \\ & x_1, x_2 \geq 0. \end{aligned}$$

3. (A) Attempt any *one* of the following : [8]

(i) The XYZ Company has five jobs I, II, III, IV, V to be done and 5 men A, B, C, D, E to do these jobs. The number of hours each man would take to accomplish each job is given by the following table :

	A	B	C	D	E
I	16	13	17	19	20
II	14	12	13	16	17
III	14	11	12	17	18
IV	5	5	8	8	11
V	5	3	8	8	10

Find the minimum time to accomplish the jobs.

(ii) Solve the following Transportation problem by VAM method (Maximization TP) :

	A	B	C	D	E	Amount Available
1	80	90	60	75	100	80
2	55	65	40	60	50	60
3	30	25	30	50	20	75
4	15	12	25	35	10	80
Max. Invest.	75	60	50	80	100	

(B) Attempt any *one* of the following : [8]

(i) Solve the following game by graphical method :

		Player B				
		B₁	B₂	B₃	B₄	B₅
Player A	A₁	2	-1	5	-2	6
	A₂	-2	4	-3	1	0

(ii) Find the optimum sequencing for the following problem to minimize time and also obtain total elapsed time and idle time for each machine :

Jobs	Machine A	Machine B	Machine C
J ₁	13	8	13
J ₂	8	9	12
J ₃	12	10	11
J ₄	7	7	14
J ₅	10	6	15
J ₆	6	11	14

(Follow the order ABC)

4. (A) Attempt any *one* of the following : [6]

(i) A new tempo costs Rs. 80,000 and may be sold at the end of any year at the following prices :

Year	Operating Cost	Resale Value
1	10,000	50,000
2	12,000	33,000
3	15,000	20,000
4	20,000	11,000
5	30,000	6,000
6	50,000	1,000

What is the age to sell tempo so as to minimize average annual cost ?

- (ii) Draw a network diagrams of activities involved in the project :

Activities	Predecessors
A	—
B	A
C	B
D	B
E	B
F	C
G	C
H	F, G
I	D, E, H
J	I

- (B) Attempt any *one* of the following : [10]

- (i) Consider the problem :

$$\text{Minimize } f(\mathbf{X}) = x_1^2 + x_2^2 + x_3^2$$

$$\text{Subject to : } g_1(\mathbf{X}) = x_1 + x_2 + 3x_3 - 2 = 0$$

$$g_2(\mathbf{X}) = 5x_1 + 2x_2 + x_3 - 5 = 0$$

Select the independent variable as x_3 and solve it by Jacobian method.

- (ii) Find the critical path and calculate total float for each event for the network given as :

Activity	Duration (Days)
1—2	2
1—3	2
1—4	1
2—6	4
3—7	5
3—5	8
4—5	3
5—9	5
6—8	1
7—8	4
8—9	3

5. (A) Attempt any *one* of the following : [6]

(i) There are seven jobs, each of which has to go through the machines A and B in the order AB. Processing time in hours are given below as :

Jobs	Machine A	Machine B
1	3	8
2	12	10
3	15	10
4	6	6
5	10	12
6	11	1
7	9	3

Find the optimum sequence of jobs and total elapsed time.

(ii) Determine the extreme point of the function :

$$F(\mathbf{X}) = x_1^2 - 12x_1 + x_2^2 - 8x_2 + x_3^2 - 4x_3.$$

(B) Attempt any *one* of the following : [10]

(i) The data on the running cost per year and resale price of equipment A, whose purchase price is Rs. 2,00,000 are as follows :

Year	Running Cost (R(n))	Resale Value (Rs.)
1	30,000	1,00,000
2	38,000	50,000
3	46,000	25,000
4	58,000	12,000
5	72,000	8,000
6	90,000	8,000
7	1,10,000	8,000

(a) What is the optimum period of replacement ?

(b) When equipment is one year old; equipment B which is a new model for the same usage is available. The optimum period for replacement is 4 years with an average cost of Rs. 72,000. Should equipment A be changed with equipment B ? If so, when ?

(ii) A project has the following activities and other characteristics :

Activities (<i>i—j</i>)	Estimated Duration (Weeks)		
	Optimistic	Most likely	Pessimistic
1—2	1	2	9
2—3	1	4	7
2—4	2	4	12
3—4	0	0	0
3—5	2	3	4
3—7	6	8	16
4—5	4	6	8
4—6	3	5	7
5—6	0.5	1	1.5
5—7	5	7	15
6—7	3	5	13

- (a) Draw the network diagram for the project.
 (b) Identify the critical path.
 (c) Prepare the activity schedule for the project.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—7

Seat No.	

[4701]-2058

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

MATHEMATICAL STATISTICS (General)

**(Discrete Probability Distributions, Statistical Methods
and R-Software)**

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Use of calculator and statistical tables is allowed.

(iv) Graph papers will be provided on request.

1. Attempt the following :

(A) State whether the following statements are True or False :
[1 each]

(i) The R-software is used to analysis statistical data.

(ii) Marks obtained by students is an example of time series.

(iii) In NBD, mean is greater than variance.

(iv) In multinomial distribution, the covariance between any two variables is positive.

P.T.O.

(B) Choose *correct* alternative for each of the following : [1 each]

(i) The distribution of sum of i.i.d. geometric r.v.s. is :

- (a) Binomial
- (b) Uniform
- (c) Poisson
- (d) Negative-binomial

(ii) The command in R-software as `>q()` used to :

- (a) end R-programme
- (b) quit R
- (c) start R
- (d) none of the above

(iii) The multiple correlation coefficient lies in the interval :

- (a) $[0 \ 1]$
- (b) $(0 \ 1)$
- (c) $[-1 \ 1]$
- (d) $(-1 \ 1)$

(iv) The difference between actual and estimated value of response variable is known as :

- (a) Yield
- (b) Residual
- (c) Correlation
- (d) None of the above

(C) Define the following terms : [2 each]

- (i) Time series
- (ii) Truncated distribution
- (iii) Multiple correlation
- (iv) Level of significance.

2. Attempt any *four* of the following : [4×4=16]

- (a) Obtain the mgf of NBD. Hence or otherwise find its mean.
- (b) Define truncated binomial distribution. Obtain its mean.
- (c) Write the output of the following commands in R-programme :
 - (i) `> z = c(3, 5, 6, 8)`
 - (ii) `> z = seq(-3, 2, by=0.5)`
 - (iii) `> z = rep (4, 4).`

- (d) Write a note on features of R-software.
- (e) If X is truncated $B(7, 0.4)$ at zero, find $P(X > 2)$ and prove that :

$$E(X_T) > E(X).$$

- (f) Obtain the mean of truncated Poisson distribution at $X = 0$.

3. Attempt any *four* of the following : [4×4=16]

- (a) A blood bank needs 4 donors of a blood group A. There are 20% of donors of blood group A. What is the probability that 8th donor will be the 4th one of group A ?
- (b) Obtain the mgf of multinomial distribution. Hence or otherwise find mean of i th variable of multinomial distribution.
- (c) What is time series ? Describe any *two* components of time series.
- (d) Under certain conditions (to be stated), prove the Poisson approximation to NBD.
- (e) Show that the marginal distribution of multinomial distribution is binomial.
- (f) Describe any *one* method of estimation of trend in time series.

4. Attempt any *two* of the following : [2×8=16]

(a) Derive the fitted equation of regression model for trivariate data by method of least square.

(b) Define the following terms :

(i) A statistic

(ii) p-value

(iii) Null hypothesis

(iv) Critical region.

(c) Compute C.D.R. and S.T.D.R. for the population A and population B from the following data. Use direct method of standardization taking population B as standard. Also compare your result.

Age group in Years	Population A		Population B	
	No. of Persons	No. of Deaths	No. of Persons	No. of Deaths
0–10	600	18	400	16
10–20	1000	5	1500	6
20–60	3000	24	2400	24
60–100	400	20	700	21

(d) Describe various methods of obtaining vital statistics.

5. Attempt any *one* of the following : [1×16=16]

(a) (i) Define the terms inter arrival rate, service rate and traffic intensity related to queuing model. [4]

(ii) Describe the procedure to draw a sample by SRSWR and SRSWOR using R-software. [4]

(iii) Compute CBR, GFR, ASFR and TFR for the following data :

Age Group	Number of Women	Number of Births
15–19	24000	800
20–24	20000	2400
25–29	15000	2000
30–34	12000	600
35–39	6000	120
40–44	4000	10

The total population is 186300. [8]

(b) (i) Describe the procedure to test single population mean. [5]

(ii) Explain the use of R-software in *t*-test. [5]

(iii) In a random sample of 800 persons from rural area 200 were found to be smokers. In a sample of 1000 persons from urban area 350 were found to be smokers. Test whether proportion of smokers is same for both populations. Use 5% level of significance. [6]

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[4701]-2059

S.Y. BA. EXAMINATION, 2015

ENGLISH (General)

Paper II

(Study of English Language and Literature)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

Texts Prescribed :—

(i) Rainbow : A Collection of Short Stories.

Ed. Board of Editors, Orient Blackswan

(ii) Linguistics : An Introduction.

Ed. Board of Editors, Orient Blackswan

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. (A) Attempt any *one* of the following in about **100** words each : [8]

(i) Write a note on short story as a form of literature.

(ii) Trace the development of a short story as a literary form.

P.T.O.

(B) Attempt any *one* of the following in about **100** words each : [8]

(i) Analyse the *three* major characters in the story 'The Three Questions'.

(ii) Explain the significance of the title 'The Bet'.

2. Write short notes on any *four* of the following in about **100** words each : [16]

(i) Consonants in English

(ii) Places of Articulation

(iii) Front Vowels in English

(iv) Uses of Falling Tone

(v) Word Stress

(vi) Minimal Pairs.

3. Attempt any *two* of the of following in about **100** words each : [16]

(i) Comment on the ending of the story 'After Twenty Years'.

(ii) What is the climax of the story 'The Open Window' ?

(iii) Discuss the role of the narrator in 'Lawley Road'.

(iv) How do the two fathers contribute to the central theme of 'Kabuliwallah'.

4. Write notes on any *two* of the following in about **100** words each : [16]
- (i) Morphemes and Allomorphs
 - (ii) Types of bound morphemes
 - (iii) Process of prefixation
 - (iv) Morphology as a branch of linguistics.
5. Write notes on any *two* of the following in about **100** words each : [16]
- (i) Spelling differences in British and American English
 - (ii) Code mixing
 - (iii) Register as a variety of language
 - (iv) Types of style.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[4701]-2060

S.Y. BA. EXAMINATION, 2015

ENGLISH

(Special Paper I)

(APPRECIATING DRAMA)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

Texts Prescribed :— (i) *The Merchant of Venice* by William Shakespeare.

(ii) *A Doll's House* by Henrik Ibsen.

(iii) *Old Stone Mansion* by Mahesh Elkunchwar.

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *four* of the following questions : [16]

(i) Explain the types of characters.

(ii) Explain in brief the *three* unities in drama.

(iii) What are the elements of drama ?

(iv) What is climax in a play ? Give illustrations.

(v) Explain the term 'Tragi-Comedy'.

(vi) Write a note on Setting.

P.T.O.

2. Attempt any *one* of the following questions : [16]

(i) Discuss *The Merchant of Venice* as a Shakespearean comedy.

(ii) Critically analyze the character of Portia.

3. Attempt any *two* of the following questions : [16]

(i) Draw a character sketch of Torvald Helmer.

(ii) Discuss Ibsen as a dramatist of social realities in the light of *A Doll's House*.

(iii) Comment on the ending of *A Doll's House*.

4. Attempt any *two* of the following questions : [16]

(i) Comment on the significance of setting in the play *Old Stone Mansion*.

(ii) Discuss the theme of degeneration and destruction in *Old Stone Mansion*.

(iii) Comment on the role of female characters in *Old Stone Mansion*.

5. Attempt any *eight* of the following questions : [16]

- (i) Write a brief note on the use of stage properties in *Old Stone Mansion*.
- (ii) How does Mahesh Elkunchwar use humour and pathos in the play *Old Stone Mansion* ?
- (iii) Mention the flat characters in *The Merchant of Venice*.
- (iv) What is the symbolic significance of palanquin in *Old Stone Mansion* ?
- (v) Does Shakespeare observe unity of time in *The Merchant of Venice* ? Explain in brief.
- (vi) Discuss the significance of the trial scene in *The Merchant of Venice*.
- (vii) Comment on humour in *The Merchant of Venice*.
- (viii) What is the climax in *A Doll's House* ?
- (ix) Who is the antagonist in the play *A Doll's House* ? Why ?
- (x) What is the role of Christine Linde in *A Doll's House* ?

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	

[4701]-2061

S.Y. BA. EXAMINATION, 2015

ENGLISH

Special Paper II

(Appreciating Poetry)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

Text Prescribed : *Auroral Musings.*

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *four* of the following : [16]

(i) Discuss Shakespeare's "Sonnet 130" as an unconventional sonnet.

(ii) Comment on the violent imagery in 'Batter My Heart'.

(iii) Consider "The Invocation" as a poem conveying Milton's Christian faith.

(iv) Bring out the significance of the title "The Coronet".

(v) Discuss "Alexander's Feast" as a Pindaric ode.

(vi) Describe the setting in Gray's "Ode on the Death of a Favourite Cat".

P.T.O.

2. Answer any *four* of the following : [16]

- (i) Bring out the 'mock' element of the 'Toilet Scene' from Pope's *The Rape of the Lock*.
- (ii) Discuss Donne's "Broken Heart" as a love poem.
- (iii) Comment on the sound and sight imagery in "The Dover Beach".
- (iv) What is the poet's appeal to the west wind ?
- (v) Bring out the significance of the title "The Tables Turned".
- (vi) Comment on the use of flash-back technique in "La Belle Dame Sans Merci".

3. Answer any *two* of the following : [16]

- (i) Discuss the chief characteristics of Victorian Poetry.
- (ii) What is 'Lyric' ? Discuss the qualities of a perfect lyric with examples.
- (iii) What do you understand by 'Romantic Poetry' ? Discuss its chief characteristics.

4. Answer any *two* of the following : [16]

- (i) Is Thomas Gray's "On the Death of a Favourite Cat" an elegy ? Why ?

- (ii) Discuss whether Hardy's "The Oxen" supports superstition.
- (iii) Bring out the symbolism used in Yeats's "Sailing to Byzantium".

5. Explain with reference to the context any *four* of the following : [16]

- (i) Drive my dead thoughts over the universe

Like withered leaves to quicken a new birth !

And, by the incantation of this verse,

Scatter, as from an unextinguished hearth

Ashes and sparks, my words among mankind !

- (ii) Oh sir, she smiled, no doubt,

Whene'er I passed her; but who passed without

Much the same smile ? This grew; I gave commands;

Then all smiles stopped together.

- (iii) If someone said on Christmas Eve,

"Come; see the oxen kneel,"

"In the lonely barton by yonder coomb

Our childhood used to know,"

I should go with him in the gloom,

Hoping it might be so.

- (iv) O sages standing in God's holy fire
As in the gold mosaic of a wall,
Come from the holy fire, perne in a gyre,
And be the singing-masters of my soul.
- (v) They reckon ill who leave me out;
When me they fly, I am the wings;
I am the doubter and the doubt,
I am the hymn the Brahmin sings.
- (vi) And you, O My soul, where you stand,
Surrounded, surrounded, in measureless oceans of space,
Ceaselessly musing, venturing, throwing,—seeking the spheres, to
connect them;

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—8

Seat No.	

[4701]-2062

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

MATHEMATICS

(MG-2 : Discrete Mathematics and Linear Algebra)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt each of the following : [16]

(i) Construct a truth table of the following statement :

$$p \vee (q \wedge r).$$

(ii) Write De Morgan's Laws and Absorption Laws.

(iii) How many 3 digit numbers (with possible repetition) can be formed with no digit less than 5 ?

(iv) State Inclusion-Exclusion principle for three sets.

P.T.O.

(v) If W_1, W_2 are subspaces of vector space V , then show that $W_1 \cap W_2$ is also a subspace of V .

(vi) Let V, W be vector spaces over \mathbf{R} . Let

$$T : V \rightarrow W$$

be a linear transformation. Show that :

$$T(\bar{0}) = \bar{0}.$$

(vii) In \mathbf{R}^2 ,

$$\bar{x} = (x_1, x_2), \bar{y} = (y_1, y_2).$$

Define :

$$\langle \bar{x}, \bar{y} \rangle = x_1 y_1 - x_2 y_2.$$

Is this an inner product on \mathbf{R}^2 ? Justify.

(viii) Give definition of orthogonal projection.

2. (A) Attempt any *one* of the following : [6]

(i) Explain method of contradiction and use it to prove the following :

Prove that if n is an integer and $5n + 2$ is even, then n is even.

(ii) State the Rule of Addition and hence solve the following :

Suppose there are 5 junior colleges attached to senior colleges, 6 junior colleges attached to schools and 7 separate junior colleges. Then how many options are there to Mr. Patil for taking admission to his son in a junior college.

(B) Attempt any *two* of the following : [10]

(i) Express the negation of the following propositions using quantifiers. Then write the negative in verbal language :

(a) There is someone in this class who does not have a good attitude.

(b) No one can keep a secret.

(ii) A family has 2 boys and 2 girls. There are 4 boys' schools, 5 girls' schools and 3 coed schools. In how many different ways each of five children will go to different schools ?

(iii) A total 1232 students have taken a course in Spanish, 879 have taken a course in French, and 114 have taken a course in Russian. Further, 103 have taken courses in both Spanish and French, 23 have taken courses in both Spanish and Russian and 14 have taken courses in both French and Russian. If 2092 students have taken at least one of Spanish, French and Russian, how many students have taken a course in all three languages ?

3. (A) Attempt any *one* of the following : [8]

(i) How many positive integers not exceeding 1000 are divisible by 7 or 5 or 3 or 2 ?

(ii) (a) How many solutions does the equation :

$$x_1 + x_2 + x_3 = 11$$

have, where x_1, x_2, x_3 are non-negative integers.

(b) Prove that :

$$2^n = {}^nC_0 + {}^nC_1 + \dots + {}^nC_n.$$

(B) Attempt any *one* of the following : [8]

(i) If

$$B = \{\bar{u}_1, \bar{u}_2, \dots, \bar{u}_n\}$$

is a basis of vector space V , then show that every set with more than n vectors from V is linearly dependent.

(ii) State and prove Cauchy-Schwartz inequality.

4. (A) Attempt any *one* of the following : [6]

(i) Let V, W be vector spaces over \mathbf{R} . Let

$$T : V \rightarrow W$$

be a linear transformation. Prove that T is injective if and only if :

$$\ker(T) = \{\bar{0}\}.$$

(ii) Let V be an n -dimensional vector space, then prove that :

(a) Any set with n linearly independent vectors in V is a basis of V .

(b) Any set with n vectors which spans V is a basis of V .

(B) Attempt any *two* of the following : [10]

(i) Show that :

$$\{(1, 0, 0), (1, 1, 0), (1, 1, 1)\}$$

spans \mathbf{R}^3 .

(ii) Show that :

$$T(x, y) = (x + y, x - y)$$

is a linear transformation from \mathbf{R}^2 to \mathbf{R}^2 .

(iii) Is

$$W = \{(x, y) \mid x^2 + y^2 = 1\}$$

a subspace of \mathbf{R}^2 ? Justify.

5. (A) Attempt any *one* of the following : [6]

(i) Let V be an inner product space. For $\bar{u}, \bar{v}, \bar{w} \in V$ and α, β scalars, then show that :

(a)

$$(b) \quad \langle \bar{u}, \alpha\bar{v} + \beta\bar{w} \rangle = \alpha\langle \bar{u}, \bar{v} \rangle + \beta\langle \bar{u}, \bar{w} \rangle.$$

(ii) Let V be a vector space and

$$T_1, T_2 : V \rightarrow V$$

be linear transformations. Show that the set of all linear transformations form a vector space by the following operations :

$$(a) \quad (T_1 + T_2)(\bar{v}) = T_1(\bar{v}) + T_2(\bar{v}), \bar{v} \in V$$

$$(b) \quad \alpha T(\bar{v}) = T(\alpha\bar{v}), \alpha \text{-scalar.}$$

(B) Attempt any *two* of the following : [10]

(i) Show that :

$$\{(1, 0, 0), (0, 2, 0), (0, 3, 4)\}$$

is a basis of \mathbf{R}^3 .

(ii) Let :

$$\bar{u} = (-1, 1, 2), \quad = (2, -1, 2),$$

then find

,

where \langle, \rangle is Euclidean inner product on \mathbf{R}^3 .

(iii) Consider \mathbf{R}^2 with Euclidean inner product. Use Gram-Schmidt process to transform the basis

$$\{\bar{u}_1 = (1, -3), \bar{u}_2 = (2, 2)\}$$

to an orthonormal basis of \mathbf{R}^2 .

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	

[4701]-2063

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

MATHEMATICS

(MS-1 : Problem Course Based on Papers MG-2 and AMG-2)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer the following : [16]

- (a) Construct truth table for $p \leftrightarrow q$.
- (b) How many non-empty collections are possible using 5 P's and 6 Q's ?
- (c) Is $W = \{(x, y) | 2x + 3y - 4 = 0\}$ a subspace of \mathbf{R}^2 ? Justify.
- (d) Are $\bar{U}_1 = (1, 1)$ and $\bar{U}_2 = (1, -1)$ orthogonal to each other ? Justify.
- (e) If $f(x, y) = 3x^3 + 2xy^2 + y^3$, then find f_x and f_y .
- (f) Find the critical points of the function $f(x, y) = x^3 - y^3 - 2xy + 6$.
- (g) Test the continuity of $\bar{f}(t)$ at $t = 2$, where :

$$\bar{f}(t) = \begin{cases} \frac{t^3 - 8}{t^2 - 4} \bar{i} + t^2 \bar{j}, & t \neq 2 \\ 3\bar{i} + 4\bar{j}, & t = 2 \end{cases}.$$

- (h) Find the length of the helix $\bar{r}(t) = \cos t \bar{i} + \sin t \bar{j} + t \bar{k}$ from $t = 0$ to $t = 2\pi$.

P.T.O.

2. (A) Attempt any *one* of the following : [6]

(i) Write negation of :

(a) $\exists x (p(x) \wedge \neg Q(n))$.

(b) $\neg [\exists x p(x) \wedge \neg Q(n)]$.

(ii) The numbers 1 to 10000 are written on a paper. Find how many times the digit 3 is written.

(B) Attempt any *two* of the following : [10]

(i) Find approximate value of using differentials.

(ii) Find the maximum and minimum values of $f(x, y, z) =$ on the sphere

(iii) Expand $f(x, y) = x^2y + 3y - 2$ in powers of $x - 1$ and $y + 2$.

3. (A) Attempt any *one* of the following : [6]

(i) Find the number of positive integers less than 30, which are relatively prime with 30, by using Inclusion-Exclusion principle.

(ii) Evaluate :

$$\iint_R \frac{y}{x} dy dx,$$

where R is the region bounded by $x = 2$, $x = 4$, $y = x$ and $y = 2x$.

(B) Attempt any *one* of the following : [10]

(i) Use Gram-Schmidt process to convert a basis $\{\bar{U}_1 = (1, 0, 0), \bar{U}_2 = (1, 1, 0), \bar{U}_3 = (1, 1, 1)\}$ of \mathbf{R}^3 into orthonormal basis of \mathbf{R}^3 .

(ii) Evaluate $\iiint_S x^3 dydz + x^2 y dz dx + x^2 z dx dy$ by using divergence theorem, where S is the closed surface bounded by the planes $z = 0, z = b$ and the circle

4. (A) Attempt any *one* of the following : [6]

(i) Verify Cayley-Hamilton theorem for :

$$A = \begin{bmatrix} 2 & 1 & 1 \\ 2 & 3 & 4 \\ -1 & -1 & -2 \end{bmatrix}.$$

(ii) Let P_2 be a vector space with inner product

$$\langle p, q \rangle = \int_{-1}^1 p(x)q(x)dx, \quad \forall p, q \in P_2. \quad \text{Find } \|p\| \text{ for}$$

$$p = 1 - x.$$

(B) Attempt any *two* of the following : [10]

(i) Prove that the set $\{(1, 0, 1), (1, 1, 0), (0, 1, 1)\}$ is linearly independent in \mathbf{R}^3 .

(ii) Find $\ker(T)$ and $I_m(T)$, if $T = \mathbf{R}^2 \rightarrow \mathbf{R}^2$ is given by $T(x, y) = (x + y, x)$.

(iii) Verify Rank-Nullity theorem for :

$$T = \mathbf{R}^3 \rightarrow \mathbf{R}^3 \text{ given by } T(x, y, z) = (x + y + 2z, x + z, 2x + y + 3z).$$

5. (A) Attempt any *one* of the following : [6]

(i) Find the acute angle between the tangents to the curve $\vec{r}(t) = t^2\vec{i} + 2t\vec{j} - \frac{1}{2}t^2\vec{k}$ at the points $t = 1$ and $t = -3$.

(ii) Evaluate :

$$\int_C (2xy - x^2)dx + (x + y^2)dy$$

using Green's theorem, where C is the closed curve of the region bounded by $y = x^2$ and $y = x$.

(B) Attempt any *two* of the following : [10]

(i) Show that :

$$\vec{F} = (x^2 - y^2 + x)\vec{i} - (2xy + y)\vec{j}$$

is conservative and find the scalar potential of \vec{F} .

(ii) Find the curvature k for the curve $\vec{r}(t) = \cos 2t\vec{i} + \sin 2t\vec{j}$.

(iii) A particle moves along the curve $\vec{r}(t) = 2t^2\vec{i} + (t^2 - 4t)\vec{j} + (3t - 5)\vec{k}$. Find its velocity and acceleration at $t = 1$ in the direction of the vector $\vec{n} = \vec{i} - 3\vec{j} + 2\vec{k}$.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—4+1

Seat No.	

[4701]-2064

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

MATHEMATICS

(MS-2 : Number Theory and Computational Geometry)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt each of the following : [16]

(a) Prove that if n is odd, then $n^2 - 1$ is divisible by 8.

(b) Find a complete residue system mod 17 which consists of only multiples of 3.

(c) Determine the number of solutions to the congruence $15x \equiv 25 \pmod{35}$.

(d) Evaluate $\sigma(400)$ and $\phi(400)$.

(e) A square of side 'a' units is transformed under a 2×2

transformation matrix $\begin{bmatrix} 2 & 1 \\ 2 & 3 \end{bmatrix}$ into a parallelogram of area

196 sq. units. Find value of 'a'.

(f) Define Isometric projection.

P.T.O.

- (g) Find the value of $\delta\theta$ to generate 16 points on the parabolic segment in the first quadrant for $8 \leq y \leq 28$, where the equation of parabola is $y^2 = 8x$.
- (h) Write any *two* properties of Bézier curve.

2. (A) Attempt any *one* of the following : [6]

- (i) State and prove fundamental theorem of Arithmetic.
(ii) State and prove Wilson's theorem.

(B) Attempt any *two* of the following : [10]

- (i) Find g.c.d. of 1109 and 4999. Also find $m, n \in \mathbf{Z}$ such that :

$$(1109, 4999) = 1109m + 4999n.$$

- (ii) Find the remainder if $7^{202} + 11^{800}$ is divided by 101.
(iii) Prove that :

$$\prod_{d|n} d = n^{\frac{d(n)}{2}}.$$

3. (A) Attempt any *one* of the following : [8]

- (i) Let p be an odd prime. Prove that :

(a) $\left(\frac{a}{p}\right) \equiv a^{\frac{p-1}{2}} \pmod{p}$

(b) $\left(\frac{a}{p}\right)\left(\frac{b}{p}\right) = \left(\frac{ab}{p}\right)$

(c) $a \equiv b \pmod{p}$ implies that $\left(\frac{a}{p}\right) = \left(\frac{b}{p}\right)$

(d) If $(a, p) = 1$, then $\left(\frac{a^2}{p}\right) = 1$.

- (ii) Find the least positive integer such that $x \equiv 1 \pmod{3}$,
 $x \equiv 1 \pmod{5}$ and $x \equiv 1 \pmod{7}$.

(B) Attempt any *one* of the following : [8]

- (i) Derive iterative formula to generate n uniformly spaced points on the hyperbola :

$$\frac{x^2}{a^2} - \frac{y^2}{b^2} = 1.$$

- (ii) Find the parametric equation of a Bézier curve determined by control points $B_0[-2, -3]$, $B_1[-1, 2]$, $B_2[3, 5]$, $B_3[6, 2]$ and find the position vectors on the curve corresponding to parameter value $t = 0.37$, 0.65 and 0.2 .

4. (A) Attempt any *one* of the following : [6]

- (i) Suppose a line AB having slope m is transformed to line segment A^*B^* under 2×2 transformation matrix :

$$[T] = \begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix},$$

then prove that slope of segment A^*B^* is :

$$m^* = \frac{b + dm}{a + cm}.$$

- (ii) Find trimetric projection matrix using rotation about y -axis through angle 35° and rotation about x -axis through angle 70° . Also find foreshortening factors.

(B) Attempt any *two* of the following : [10]

- (i) Find the concatenated transformation matrix for rotation about the Point $[-2, 5]$ by 35° . Apply this onto the line segment AB where $A = [1, 1]$, $B = [3, -2]$.

- (ii) Find the concatenated transformation matrix for the following sequence of transformations :

(a) Shearing in x direction by 2 units.

(b) Uniform scaling by 5 units.

(c) Rotation about origin through an angle 60° .

- (iii) If the lines $L_1 : 2x + y = 4$ and $L_2 : 7x - 2y = 3$ are transformed to L_1^* and L_2^* under the transformation

$\begin{bmatrix} 3 & 1 \\ -2 & 4 \end{bmatrix}$. Find the point of intersection of L_1^* and L_2^* .

5. (A) Attempt any *one* of the following : [6]

- (i) Write an algorithm for reflection through an arbitrary plane in space.

- (ii) Generate uniformly spaced 5 points on the circle $x^2 + y^2 = 16$.

- (B) Attempt any *two* of the following : [10]
- (i) Find the concatenated transformation matrix for translation in x , y and z directions by 2, -1 , 5 units respectively followed by reflection in $x = 0$ plane followed by perspective projection onto $y = 0$ plane from centre of projection $[0, 10, 0]$.
 - (ii) Develop the cavalier and cabinet projection for $\alpha = 65^\circ$ of the point $A[1 \ 2 \ 2]$.
 - (iii) Find the concatenated transformation matrix for reflection through the line $x = 3$. Apply it on the position vector $[-5, 2]$.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—7

Seat No.	

[4701]-2065

S.Y. BA. EXAMINATION, 2015

STATISTICAL PRE-REQUISITES

(Applications of Statistics and Theory of Probability)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Use of calculator and statistical table is allowed.

(iv) Symbols have their usual meanings.

1. Attempt the following :

(a) State whether the following statements are true (T) or false (F) : [1 mark each]

(i) If A and B are the two events defined on sample space Ω and if A and B are mutually exclusive events then :

$$P(A \cup B) = P(A) + P(B) - P(A) \cdot P(B).$$

(ii) Complete independence implies pairwise independence.

P.T.O.

- (iii) If A and B are two events defined on Ω , such that $B \subset A$, then $P(A|B) = 1$.
- (iv) $R_{1.23}$ is the maximum correlation between X_1 and the linear combination of X_2 and X_3 .
- (b) Choose *correct* alternatives for the following : [1 mark each]
- (i) If A and B are two events defined on sample space Ω , then which of the following is true ?
- (I) $P(A \cup B) \leq P(A) + P(B)$
- (II) $P(A \cup B) \geq P(A) + P(B)$
- (III) $P(A \cup B) < P(A)$
- (IV) $P(A \cup B) < P(B)$
- (ii) A measure of extent of linear relationship between X_1 with the other variables X_2 and X_3 is given by :
- (I) simple correlation
- (II) multiple correlation
- (III) partial correlation
- (IV) simple regression
- (iii) The probability of drawing one white ball randomly from a bag containing 6 red, 4 white and 10 yellow balls is :
- (I) $1/5$
- (II) $1/20$
- (III) $1/4$
- (IV) $2/5$

(iv) If A and B are two events defined on sample space Ω and if A and B are independent, then :

(I) $P(A|B) = P(A)$

(II) $P(A \cap B) = P(A) \cdot P(B)$

(III) $P(A|B) = P(B)$

(IV) $P(A|B) = P(A)/P(B)$

(c) Answer in brief : [2 marks each]

(i) Explain the term 'General Fertility Rate'.

(ii) Define covariance and correlation coefficient (ρ) for a two-dimensional discrete random variable.

(iii) Define Poisson distribution. Also state the additive property of Poisson distribution.

(iv) Explain the meaning of time series, also state the various components of time series.

2. Attempt any *four* of the following : [4×4=16]

(a) In how many ways can the letters of the word 'ORANGE' be arranged ? How many of these arrangements will :

(i) start with 'A',

(ii) end with 'N'.

- (b) A random variable X follows binomial distribution with parameters n and p . If $E(X) = 4$ and $V(X) = 2.4$, find $P(X \leq 6)$.
- (c) Explain pair-wise independence and complete independence in case of three events.
- (d) Explain with one illustration each :
- (i) Sample space,
 - (ii) Elementary event.
- (e) State the additive and multiplicative models of time series and explain the terms involved in it.
- (f) Define :
- (i) Multiple correlation coefficient ($R_{i,jk}$)
 - (ii) Partial correlation coefficient ($r_{ij.k}$).

3. Attempt any *four* of the following : [4×4=16]

- (a) Define a discrete uniform distribution. State its mean and variance. State any *two* real life situations where it is applied.
- (b) The following is the probability distribution of X :

X	0	1	2	3
P[X = x]	4C	10C	8C	C

find C . Also calculate $E[2X + 6]$.

- (c) Define :
- (i) two-dimensional discrete random variable,
 - (ii) probability mass function (p.m.f.) of a two-dimensional discrete random variable.
- (d) Explain the following terms :
- (i) Crude Death Rate (CDR);
 - (ii) Age-Specific Death Rates (ASDR).
- (e) Consider the following sample space :
- $$\Omega = \{a, b, c, d, e, f, g, h\}$$
- Let $A = \{c, d, e, f\}$, $B = \{d, e, f, g, h\}$
 $C = \{g, h\}$.
- List the elements of the following events :
- (i) $A \cap B$
 - (ii) $A' \cap B$
 - (iii) $B \cup C$
 - (iv) $A' \cup B \cap C$.
- (f) Let $X \rightarrow P(m)$, $P(X = 1) = 0.03$, $P(X = 2) = 0.2$. Calculate $P(X = 0)$ and $P(X = 3)$.

4. Attempt any *two* of the following : [2×8=16]

- (a) Explain the method of estimating trend by the method of moving averages.

- (b) The mean, standard deviation and correlation coefficients obtained for three characteristics X_1 , X_2 and X_3 are given below :

$$\begin{array}{lll} \bar{X}_1 = 28.2 & \sigma_1 = 4.42 & r_{12} = 0.8 \\ \bar{X}_2 = 4.91 & \sigma_2 = 1.10 & r_{13} = 0.4 \\ \bar{X}_3 = 594 & \sigma_3 = 85 & r_{23} = 0.56 \end{array}$$

- (i) Obtain the equation of plane of regression of X_1 on X_2 and X_3 .
- (ii) Estimate X_1 when $X_2 = 5.64$ and $X_3 = 600$.
- (c) The joint probability distribution of (X, Y) is given below :

X \ Y	1	2	3
0	0.1	0.3	0.2
1	0.1	0.2	0.1

Obtain conditional variance of X given $Y = 2$.

- (d) Define Binomial distribution. Derive the Expression for $E(X)$ and $V(X)$ of binomial distribution.

5. Attempt any *one* of the following : [1×16=16]

- (a) (I) Explain the following terms :
- (i) Gross Reproduction Rate (GRR)
- (ii) Net Reproduction Rate (NRR) [8]
- (II) Define cumulative distribution function of a univariate discrete random variable and also state its properties. [8]

- (b) (I) For the following joint probability distribution of (X, Y), compute correlation coefficient between X and Y : [8]

X \ Y	0	1	2
0	1/6	0	1/12
1	1/4	1/3	1/6

- (II) Give the classical definition of probability and state its limitations. [4]
- (III) Explain the term 'time series'. Also state the Autoregression model. [4]

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—15

Seat No.	

[4701]-2066

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

LOGIC AND METHODOLOGY OF SCIENCE

(G-II : Formal and Relational Logic)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *two* of the following : [20]

(i) Symbolize the following propositions with the help of the symbols given in brackets (any *five*) :

(a) All that glitters is not gold.

(Gx-x glitters, Ax-x is gold)

(b) Not all snakes are poisonous

(Sx-x is a snake, Px-x is poisonous)

(c) All uniform and raincoats are washable

(Ux-x is a uniform, Rx-x is a raincoat, Wx-x is washable)

(d) Some students are sincere and hardworking

(Sx-x is a student, Ix-x is sincere, Hx-x is hardworking)

P.T.O.

- (e) All fruits and vegetables are delicious and nutritious
 ($Fx-x$ is a fruit, $Vx-x$ is a vegetable, $Dx-x$ is delicious,
 $Nx-x$ is nutritious).
- (f) Any student can apply for the job if he has a first
 class.
 ($Sx-x$ is a student, $Ax-x$ can apply for the job,
 $Fx-x$ has a first class).
- (ii) Explain the structure of a relational proposition using relevant
 examples and state the kinds of relational propositions according
 to the number of relata.
- (iii) Explain the validity and use of the revised rule of existential
 instantiation using appropriate examples.
- (iv) Prove validity of the following arguments (any *two*) :
- (a) $(x) [Px \supset (Mx \cdot Hx)]$
 $(x) \sim (Mx \cdot Hx) / \therefore (x) \sim Px$
- (b) $(x) (Ax \supset Bx)$
 $\sim B_C / \therefore \sim A_C$
- (c) $(x) (Nx \supset Ox)$
 $(x) (Px \supset Ox) / \therefore (x) [(Nx \cup Px) \supset Ox]$
- (d) $(x) (Kx \supset Lx)$
 $(x) [(Kx \cdot Lx) \supset Mx] / \therefore (x) (Kx \supset Mx).$

2. Answer any *two* of four : [20]

(i) Symbolize the following propositions with the help of the symbols given in brackets (any *five*) :

(a) If something is missing, then, if nobody calls the police, it will not be recovered.

(Mx-x is missing, Cx-x calls the police, Rx-x will be recovered, Px-x is a person)

(b) If any mangoes are yellow, then if all yellow mangoes are ripe, they are ripe.

(Mx-x is a mango, Yx-x is yellow, Rx-x is ripe)

(c) Everything attracts everything.

(Axy-x attracts y)

(d) Whoever visited the building was observed

(Vx-x visited the building, Oxy-x observed y)

(e) Whoever likes David, likes Tom. (d, t, Lxy-x likes y)

(f) If any survivors are women, then if all women are fortunate, they are fortunate. (Sx-x is a survivor, Wx-x is a woman, Fx-x is fortunate).

- (ii) Explain in detail the method of proving invalidity of an invalid argument using an appropriate example.
- (iii) Explain fully the notion of a propositional function and state the methods of obtaining propositions from propositional function.
- (iv) Prove validity of any *two* of the following arguments :
- (a) $(\exists x) Lx \supset (y) My / \therefore (x) [Lx \supset (y) My]$
- (b) $(x) (Ax \supset \sim Cx) / \therefore Wa \supset [(x) (Wx \supset Cx) \supset \sim Aa]$
- (c) $(x) (Ax \supset Gx)$
- $(x) (Cx \supset Hx) / \therefore (x) (Gx \supset Cx) \supset (y) (Ay \supset Hy).$
- (d) All pets are gentle. Therefore if any dogs are excitable and no excitable dogs are gentle, they are not pets (Px-x is a pet, Gx-x is gentle, Dx-x is a dog, Ex-x is excitable)

3. Answer any *one* of the following : [20]

- (i) Prove invalidity of any *four* of the following arguments :
- (a) $(\exists x) (Cx \cdot Dx)$
- $(\exists x) (Cx \cdot Ax) / \therefore (\exists x) (Dx \cdot Ax)$

(b) $(x) (Ax \supset Bx)$

$Bj / \therefore Aj$

(c) $(\exists x) (Kx \cdot Lx)$

$(\exists x) (\sim Kx \cdot \sim Lx) / \therefore (\exists x) (Lx \cdot \sim Kx)$

(d) $(x) (Kx \supset \sim Lx)$

$(\exists x) (Mx \cdot Lx) / \therefore (x) (Kx \supset \sim Mx)$

(e) $(x) (Px \supset Qx)$

$(\exists x) (Rx \cdot Qx) / \therefore (x) (Px \supset Rx)$

(f) All girls are intelligent. No girl is smart. Therefore no intelligent (person) is smart.

(G_{x-x} is a girl, I_{x-x} is intelligent, S_{x-x} is smart).

OR

(i) Prove any *four* of the following theorems with the help of the axioms given below :

Axioms :

(a) $(p \vee q) \supset p$

(b) $P \supset (p \vee q)$

(c) $(p \vee q) \supset (q \vee p)$

(d) $[p \vee (q \vee r)] \supset (q \vee (p \vee r))$

(e) $(q \supset r) \supset [(p \vee q) \supset (p \vee r)]$.

Theorems :

$$\vdash (p \supset \sim p) \supset \sim p$$

$$\vdash p \supset \sim \sim p$$

$$\vdash p \vee \sim p$$

$$\vdash p \supset p$$

$$\vdash (p \supset q) \supset ((q \supset r) \supset (p \supset r))$$

$$\vdash (p \supset (q \supset r)) \supset (q \supset (p \supset r))$$

(ii) (a) State and explain the properties of dyadic relations.

[10]

(b) Why is it necessary to revise the preliminary quantification rules ? Demonstrate using the example of rule of UG.

[10]

OR

(i) Prove any *four* of the following arguments valid :

(a) Alice is Betty's mother, Betty's Charlene's mother. Therefore, if Charlene loves only her mother, then she does not love Alice. (a-alice, b-betty, c-charlene, Mxy-x is the mother of y, Lxy-x loves y).

(b) (x) (Cab \supset Dxb)

$$(\exists x) Dxb \supset (\exists y) Dby$$

$$\therefore (\exists x) Cax \supset (\exists y) Dby.$$

(c) $(x) (Cx \supset Fx)$

$\therefore (x) (y) [(Cx \cdot Dyx) \supset (\exists z) (Fz \cdot Dyz)]$

(d) $(x) [(\exists y) Byx \supset (z) Bxz]$

$\therefore (y) (z) (Byz \supset Bzy)$

(e) $(\exists x) [Mx \cdot (y) (My \supset Dyx)]$

$\therefore (\exists x) (Mx \cdot Dxx).$

(f) Helen likes David. Whoever likes David likes Tom. Helen likes only good-looking men. Therefore, Tom is a good looking man (Gx-x is a good-looking man, Lxy-x likes y, h-helen, d-david, t-tom).

4. Write short notes on any *four* of the following : [20]

(i) Need for predicate logic

(ii) Independence as a characteristic of P.M. system

(iii) Universal and existential quantifiers

(iv) Nature of Multiply General Proposition

(v) Enthymemata argument

(vi) Identify as a dyadic relation.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही दोनांची उत्तरे द्या : [20]

(i) कंसात दिलेल्या चिन्हांचा वापर करून खालील विधाने चिन्हांकित करा (कोणतीही पाच) :

(a) चमकणाऱ्या सर्वच गोष्टी सोने नसतात.

(Gx-x चमकते, Ax-x सोने)

(b) सर्वच साप विषारी नसतात

(Sx-x साप, Px-x विषारी)

(c) सर्व गणवेश व रेनकोट धूता येण्यासारखे असतात.

(Ux-x गणवेश, Rx-x रेनकोट, Wx-x धूता येण्यासारखे)

(d) सर्व विद्यार्थी प्रामाणिक व मेहनती असतात

(Sx-x विद्यार्थी, Ix-x प्रामाणिक, Hx-x मेहनती)

(e) सर्व फळे व भाज्या पौष्टिक व चविष्ट असतात

(Fx-x फळे, Vx-x भाजी, Dx-x चविष्ट, Nx-x पौष्टिक)

(f) कोणताही विद्यार्थी जर प्रथम श्रेणी मिळाली असेल तर ह्या कामासाठी अर्ज करू शकतो

(S_{x-x} विद्यार्थी, F_{x-x} प्रथम श्रेणी मिळालेला, A_{x-x} अर्ज करू शकतो)

(ii) संबंधवाची विधानाची रचना सांगून संबंधकारकांच्या संख्येनुसार होणारे त्याचे प्रकार स्पष्ट करा.

(iii) अस्तित्वाची उदाहरणीकरणाच्या नियमाच्या सुधारित आवृत्तीची वैधता आणि वापर योग्य उदाहरणाद्वारे स्पष्ट करा.

(iv) खालीलपैकी कोणत्याही दोन युक्तिवादांची युक्तता सिद्ध करा :

(a) (x) [P_x ⊃ (M_x . H_x)]

(x) ~ (M_x . H_x) / ∴ (x) ~ P_x

(b) (x) (A_x ⊃ B_x)

~ B_C / ~ A_C

(c) (x) (N_x ⊃ O_x)

(x) (P_x ⊃ O_x) / ∴ (x) [(N_x ∪ P_x) ⊃ O_x]

(d) (x) (K_x ⊃ L_x)

(x) [(K_x . L_x) ⊃ M_x] / ∴ (x) (K_x ⊃ M_x).

2. खालीलपैकी कोणत्याही दोनांची उत्तरे लिहा :

[20]

(i) कंसात दिलेल्या चिन्हांचा वापर करून खालील विधाने चिन्हांकित करा (कोणतेही पाच) :

(a) जर काही हरवले, तर, जर कोणी पोलिसांना बोलावले नाही तर ते परत मिळणार नाही. (M_{x-x} हरवले आहे, C_{x-x} पोलिसांना बोलवतो, R_{x-x} परत मिळेल, P_{x-x} व्यक्ती आहे)

(b) जर कोणतेही आंबे पिवळे असतील तर, जर सर्व पिवळे आंबे पिकलेले असतील, तर ते पिकलेले असतील.

(M_{x-x} आंबा आहे, Y_{x-x} पिवळ आहे, R_{x-x} पिकलेला आहे)

(c) सर्व गोष्टी सर्व गोष्टींना आकर्षित करतात.

(A_{xy-x} हे y ला आकर्षित करते)

(d) जो कोणी इमारतीमधे गेला त्याच्यावर लक्ष ठेवले गेले.

(V_{x-x} इमारतीमधे गेला, O_{xy-x} ने y वर लक्ष ठेवले)

(e) ज्याला डेव्हिड आवडतो, त्याला टॉम आवडतो.

(d -डेव्हिड, t -टॉम, L_{xy-x} ला y आवडतो)

- (f) जर वाचलेले कोणी (व्यक्ती) स्त्रीया असतील, तर, जर सर्व स्त्रीया नशीबवान असतील, तर त्या नशीबवान असतील. (S_{x-x} वाचलेला आहे, W_{x-x} स्त्री आहे, F_{x-x} नशीबवान आहे)
- (ii) अयुक्त युक्तिवादांची अयुक्तता सिद्ध करण्याची पद्धती योग्य उदाहरणांद्वारे स्पष्ट करा.
- (iii) विधानीय फलनाची संकल्पना स्पष्ट करून विधानीय फलनापासून विधाने संपादन करण्याच्या पद्धती विशद करा.
- (iv) खालीलपैकी दोनांची युक्तता सिद्ध करा :
- (a) $(\exists x) Lx \supset (y) My / \therefore (x) [Lx \supset (y) My]$
- (b) $(x) (Ax \supset \sim Cx) / \therefore Wa \supset [(x) (Wx \supset Cx) \supset \sim Aa]$
- (c) $(x) (Ax \supset Gx)$
- $(x) (Cx \supset Hx) / \therefore (x) (Gx \supset Cx) \supset (y) (Ay \supset Hy).$
- (d) सर्व पाळीव प्राणी मवाळ असतात. म्हणून जर काही कुत्री उत्साही असतील आणि कुठलीही उत्साही कुत्री मवाळ नसतील, तर ते पाळीव प्राणी नाहीत. (P_{x-x} पाळीव प्राणी आहे, G_{x-x} मवाळ आहे, D_{x-x} कुत्रा आहे, E_{x-x} उत्साही आहे).

3. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर द्या :

[20]

(i) कोणत्याही चारांची अयुक्तता सिद्ध करा :

(a) $(\exists x) (Cx \cdot Dx)$

$(\exists x) (Cx \cdot Ax) / \therefore (\exists x) (Dx \cdot Ax)$

(b) $(x) (Ax \supset Bx)$

$Bj / \therefore Aj$

(c) $(\exists x) (Kx \cdot Lx)$

$(\exists x) (\sim Kx \cdot \sim Lx) / \therefore (\exists x) (Lx \cdot \sim Kx)$

(d) $(x) (Kx \supset \sim Lx)$

$(\exists x) (Mx \cdot Lx) / \therefore (x) (Kx \supset \sim Mx)$

(e) $(x) (Px \supset Qx)$

$(\exists x) (Rx \cdot Qx) / \therefore (x) (Px \supset Rx)$

(f) सर्व मुली बुद्धिमान असतात. कुठलीही मुलगी चतुर नसते. म्हणून कुठलीही चतुर व्यक्ती बुद्धिमान नसते. ($Gx-x$ मुलगी आहे, $Ix-x$ बुद्धिमान आहे, $Sx-x$ चतुर आहे).

किंवा

(i) खालीलपैकी कोणतीही चार प्रमेये मूलाधारांच्या आधारे सिद्ध करा :

मूलाधार :

$$(a) (p \vee q) \supset p$$

$$(b) p \supset (p \vee q)$$

$$(c) (p \vee q) \supset (q \vee p)$$

$$(d) [p \vee (q \vee r)] \supset (q \vee (p \vee r))$$

$$(e) (q \supset r) \supset [(p \vee q) \supset (p \vee r)].$$

प्रमेये :

$$\vdash (p \supset \sim p) \supset \sim p$$

$$\vdash p \supset \sim \sim p$$

$$\vdash p \vee \sim p$$

$$\vdash p \supset p$$

$$\vdash (p \supset q) \supset ((q)r \supset (p)r)$$

$$\vdash (p \supset (q \supset r)) \supset (q \supset (p \supset r))$$

(ii) (a) द्वित्व संबंधाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [10]

(b) उदाहरणीकरण व सामान्यीकरणाच्या नियमांच्या सुधारित आवृत्तीची आवश्यकता

काय ? सर्ववाची सामान्यीकरणाच्या नियमाच्या आधारे स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

(i) कोणत्याही चर युक्तिवादांची युक्तता सिद्ध करा :

(a) अॅलिस ही बेट्टी ची आई आहे. बेट्टी ही शार्लिनची आई आहे. म्हणून, जर शार्लिन फक्त तिच्या आईवरच प्रेम करते, तर ती अॅलिसवर प्रेम करत नाही. (a-अॅलिस, b-बेट्टी, c-शार्लिन, M_{xy-x} हे y ची आई आहे, L_{xy-x} हे y वर प्रेम करते).

(b) (x) (Cab \supset Dxb)

$(\exists x) Dxb \supset (\exists y) Dby / \therefore (\exists x) Cax \supset (\exists y) Dby$

(c) (x) (Cx \supset Fx) / $\therefore (x) (y) [(Cx \cdot Dyx) (\exists z) (Fz \cdot Dyz)]$

(d) (x) $[(\exists y) Byx \supset (z) Bxz] / \therefore (y) (z) (Byz \supset Bzy)$

(e) $(\exists x) [Mx \cdot (y) (My \supset Dyx)] / \therefore (\exists x) (Mx \cdot Dxx).$

(f) हेलनला डेव्हिड आवडतो. ज्याला डेव्हिड आवडतो त्याला टॉम आवडतो.

हेलनला फक्त देखणे पुरुष आवडतात. म्हणून टॉम देखणा पुरुष आहे.

(h-हेलन, d-डेव्हिड, t-टॉम, G_{x-x} देखणा पुरुष आहे, L_{xy-x} ल y आवडतो)

4. कोणत्याही चारांवर थोडक्यात टीपा लिहा :

[20]

- (i) विधेयतर्कशास्त्राची आवश्यकता
- (ii) P.M. प्रणालीचे एक वैशिष्ट्य : स्वतंत्रता
- (iii) सर्ववाची आणि अस्तित्वाची संख्यापके
- (iv) बहुसामान्यवाची विधानाचे स्वरूप
- (v) निगमनिका
- (vi) तादात्म्य-एक द्वित्व संबंध.

Total No. of Questions—4+4]

[Total No. of Printed Pages—7

Seat No.	

[4701]-2067

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

SOCIOLOGY

Group A (G-2) : Population and Society

Or

Group B (G-2) : Introduction to Social Welfare and

Social Legislation in India

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt Group 'A' or Group 'B'.

(ii) All questions are compulsory.

(iii) Figures to the right indicate full marks.

Group A (G-2) : Population and Society

1. Answer the following questions in 100 words each (any four) : [20]

(1) Demographic Transition theory

(2) Causes of AIDS

P.T.O.

- (3) Concept of population education
- (4) Relation between population and poverty
- (5) Uses of census
- (6) Meaning of population studies.

2. Answer the following questions in **200** words each (any *two*) : [20]

- (1) Explain the scope of population studies.
- (2) Describe the pre-independence population policy.
- (3) Explain the characteristics of population in India.
- (4) Explain the factors of infant mortality in India.

3. Answer the following questions in **400** words each (any *one*) : [20]

- (1) Explain the factors affecting on population growth.
- (2) Explain the achievements and failures of family planning programme in India.

4. Write short notes (any *four*) : [20]

- (1) Marxist perspective of population
- (2) Human Development Report
- (3) Concept of family welfare
- (4) Socio-cultural factors of population
- (5) Concept of sex education
- (6) Growth of population in India.

OR

**(Group B (G-2) : Introduction to Social Welfare and
Social Legislation in India**

1. Answer the following questions in **100** words each (any *four*) : [20]

- (1) Concept of social welfare
- (2) Meaning of social justice
- (3) Meaning of social action
- (4) Fundamental right
- (5) National Commission for Women
- (6) Integrated Child Development Scheme.

- 2.** Answer the following questions in **200** words each (any *two*) : [20]
- (1) Discuss the meaning and characteristics of welfare state.
 - (2) Critically assess the Right to Education Act, 2011
 - (3) Explain Mid-day Meal Scheme and its impact on children.
 - (4) Discuss the role of NGO's in dealing with the issues of the marginalized group.
- 3.** Answer the following questions in **400** words each (any *one*) : [20]
- (1) Discuss the types and causes of violence against women.
 - (2) Describe the issues and problems of children in India.
- 4.** Write short notes (any *four*) : [20]
- (1) Types of human rights
 - (2) Components of social development
 - (3) Child Labour Act, 1986
 - (4) National Commission for Scheduled Castes
 - (5) Role of social movements in empowering women.
 - (6) The Criminal Law Act, 2013.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) गट 'अ' किंवा गट 'ब' प्रश्नपत्रिका सोडवावी.

(ii) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(iii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iv) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

(गट 'अ')

1. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : [20]

- (1) लोकसंख्या संक्रमण सिद्धांत
- (2) एड्स्ची कारणे
- (3) लोकसंख्या शिक्षणाची संकल्पना
- (4) लोकसंख्या आणि दारिद्र्य यांतील परस्पर संबंध
- (5) जनगणनेचे उपयोग
- (6) लोकसंख्या अभ्यासाचा अर्थ.

2. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 200 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (1) लोकसंख्या अभ्यासाची व्याप्ती स्पष्ट करा.
- (2) स्वातंत्र्यपूर्व काळातील लोकसंख्या धोरण विशद करा.
- (3) भारतातील लोकसंख्येची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (4) भारतातील अर्भक मृत्युची घटक स्पष्ट करा.

3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 400 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणताही एक) : [20]

- (1) लोकसंख्या वाढीवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
- (2) भारतातील कुटुंब नियोजन कार्यक्रमाचे यश आणि अपयश स्पष्ट करा.

4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही चार) : [20]

- (1) लोकसंख्येचा मार्क्सवादी दृष्टिकोन
- (2) मानवी विकास अहवाल
- (3) कुटुंब कल्याणाची संकल्पना
- (4) लोकसंख्येचे सामाजिक-सांस्कृतिक घटक
- (5) लैंगिक शिक्षणाची संकल्पना
- (6) भारतातील लोकसंख्या वाढ.

किंवा

(गट 'ब')

1. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : [20]

- (1) समाज कल्याण संकल्पना
- (2) सामाजिक न्यायाचा अर्थ
- (3) सामाजिक क्रियेचा अर्थ
- (4) मुलभूत हक्क
- (5) राष्ट्रीय महिला आयोग
- (6) एकात्मिक बाल विकास योजना.

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (1) कल्याणकारी राज्याचा अर्थ व वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- (2) शिक्षण हक्क कायदा, 2011 चे चिकित्सक परिक्षण करा.
- (3) बालकांसाठीची मध्याह्न भोजन योजना आणि त्याचा प्रभाव स्पष्ट करा.
- (4) सीमांतिक समुहाच्या समस्यांची हाताळणी करतांना स्वयंसेवी संघटनांच्या भूमिकेची चर्चा करा.

3. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 500 शब्दांत लिहा (कोणताही एक) : [20]

- (1) महिलांविरुद्धाच्या अत्याचारांचे प्रकार व कारणांची चर्चा करा.
- (2) भारतातील बालकांशी संबंधित मुद्दे व समस्या विशद करा.

4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही चार) : [20]

- (1) मानवी हक्काचे प्रकार
- (2) सामाजिक विकासाचे घटक
- (3) बाल मजुर कायदा, 1986
- (4) अनूसूचित जातींसाठीचा राष्ट्रीय आयोग
- (5) महिला सबळीकरणात सामाजिक चळवळीची भूमिका
- (6) गुन्हेगारी कायदा, 2013

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	

[4701]-2068

S.Y. BA. EXAMINATION, 2015

SOCIOLOGY

(S-1 : Foundations of Sociological Thought)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer the following questions in **100** words each (any *four*) : [20]

- (1) Industrial Revolution
- (2) Social facts
- (3) Class struggle – Marx
- (4) Indological perspective
- (5) Concept of Sankritization
- (6) Indian Nationalism.

P.T.O.

2. Answer the following questions in **200** words each (any *two*) : [20]

- (1) Discuss the theory of social facts
- (2) Explain the theory of social action
- (3) Explain the development of Sociology in India
- (4) Discuss the theory of caste by G.S. Ghurye.

3. Answer the following question in **400** words (any *one*) : [20]

- (1) Explain the theory of class struggle.
- (2) Elaborate Dr. B.R. Ambedkar's theory of origin of caste.

4. Write short notes (any *four*) : [20]

- (1) Positivism
- (2) Alienation
- (3) Social Action
- (4) Colonial background
- (5) Dominant caste
- (6) Concept of religion.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : [20]

- (1) औद्योगिक राज्यक्रांती
- (2) सामाजिक तथ्य
- (3) वर्ग-संघर्ष - मार्क्स
- (4) प्राच्यविद्या दृष्टीकोन
- (5) संस्कृतीकरणाची संकल्पना
- (6) भारतीय राष्ट्रवाद.

2. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 200 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (1) सामाजिक तथ्य सिद्धांतावर चर्चा करा.
- (2) सामाजिक कृतीचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (3) भारतातील समाजशास्त्राचा विकास स्पष्ट करा.
- (4) जी. एस. घुर्ये यांनी सांगितलेल्या जातीच्या सिद्धांतावर चर्चा करा.

3. खालील प्रश्नचे 400 शब्दांत उत्तर लिहा (कोणताही एक) : [20]

- (1) वर्ग संघर्षाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (2) डॉ. बी. आर. आंबेडकरांचा जातीच्या उत्पत्तीचा सिद्धांत विशद करा.

4. टिपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]

- (1) प्रत्यक्षवाद
- (2) अलगीकरण
- (3) सामाजिक क्रिया
- (4) वसाहतवादाची पार्श्वभूमी
- (5) प्रभावी जात
- (6) धर्माची संकल्पना

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	

[4701]-2069

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

SOCIOLOGY

(S2 : Indian Society : Issues and Problems)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer the following questions in **100** words each (any *four*) : [20]

- (1) Nature of social problems
- (2) Causes of caste discrimination
- (3) Problem of sex selective abortion
- (4) Displacement with examples
- (5) Consequences of cyber crime
- (6) Role of state dealing with social problems.

P.T.O.

2. Answer the following questions in **200** words each (any *two*) : [20]

- (1) Explain the causes of regional imbalance
- (2) Describe the problems of religious minorities.
- (3) State the meaning and causes of juvenile delinquency.
- (4) Explain corporate crime with examples.

3. Answer the following question in **400** words (any *one*) [20]

- (1) Discuss the nature, causes and consequences of violence against women.
- (2) Explain the meaning, nature and causes of corruption in India.

4. Write short notes (any *four*) : [20]

- (1) Characteristics of social problems
- (2) Nature of poverty
- (3) Sexual violence
- (4) Environmental degradation
- (5) Causes of suicide among youth
- (6) Health related problems of aged.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : [20]

- (1) सामाजिक समस्यांचे स्वरूप
- (2) जाती विषमतेची कारणे
- (3) स्त्रि भ्रुणहत्येची समस्या
- (4) विस्थापन उदाहरणासह
- (5) संगणकिय (सायबर) गुन्ह्यांचे परिणाम
- (6) सामाजिक समस्यांची हाताळणी करतांना राज्यांची भूमिका.

2. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 200 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (1) प्रादेशिक असमतोलाची कारणे स्पष्ट करा.
- (2) धार्मिक अल्पसंख्याकांच्या समस्या विशद करा.
- (3) बालगुन्हेगारीचा अर्थ व कारणे सांगा.
- (4) खाजगी क्षेत्रातील गुन्हे उदाहरणासह स्पष्ट करा.

3. खालील प्रश्नांचे 400 शब्दांत उत्तर लिहा (कोणताही एक) : [20]

- (1) महिलांविरुद्धच्या अत्याचारांचे स्वरूप, कारणे व परिणामांची चर्चा करा.
- (2) भारतातील भ्रष्टाचाराचा अर्थ, स्वरूप व कारणे स्पष्ट करा.

4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]

- (1) सामाजिक समस्यांची वैशिष्ट्ये
- (2) दारिद्र्याचे स्वरूप
- (3) लैंगिक अत्याचार
- (4) पर्यावरणीय न्हास
- (5) युवांमधील आत्महत्येचे कारणे
- (6) वयस्कांशी निगडीत आरोग्यविषयक समस्या.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—8+1

Seat No.	

[4701]-2070

S.Y. B.A EXAMINATION, 2015

STATISTICS (DESCRIPTIVE)

(General—II)

(Sampling Techniques and Statistical Process Control)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

- N.B. :—**
- (i) All questions are compulsory.
 - (ii) Figures to the right indicate full marks.
 - (iii) Use of calculator and statistical table is allowed.
 - (iv) Symbols and abbreviations have their usual meanings.

1. Attempt each of the following :

- (a) State whether each of the following statements is True or False : [1 each]
- (i) AOQ of single sampling plan and double sampling plan is always same.
 - (ii) If the regression of y on x is perfectly linear, then the variance of regression estimate is zero.
 - (iii) SRSWOR is an equal probability sampling scheme.
 - (iv) In P chart, sample point below LCL is called high spot.

P.T.O.

(b) In each of the following cases, choose the *correct* alternative : [1 each]

(i) If a lot with high fraction defectives is rejected and subsequently all defective pieces of the lot are replaced by good pieces. After cent percent inspection of the lot such a policy is known as :

- (A) double sampling
- (B) acceptance sampling
- (C) rectifying sampling
- (D) stratified sampling

(ii) In a stratified random sampling with 2 strata, the values of W_i and S_i are as follows :

Stratum	W_i	S_i
1	0.2	5
2	0.8	10

If the total sample size is 1800, under Neyman's allocation sample sizes are :

- (A) 1600,200
- (B) 200,1600
- (C) 900,900
- (D) 1000,800

(iii) When lot accepted on the basis of second sample in double sampling plan, then total inspection is :

- (A) n_1
- (B) n_2
- (C) $n_1 + n_2$
- (D) N

(iv) With usual notations, if finite population correction (f.p.c.) is ignored the relationship between the variances are :

- (A) $\text{var}(\bar{x})_{\text{SRSWOR}} \geq \text{var}(\bar{x}_{st})_{\text{P.A.}} \geq \text{var}(\bar{x}_{st})_{\text{N.A.}}$
- (B) $\text{var}(\bar{x})_{\text{SRSWOR}} \geq \text{var}(\bar{x}_{st})_{\text{N.A.}} \geq \text{var}(\bar{x}_{st})_{\text{P.A.}}$
- (C) $\text{var}(\bar{x}_{st})_{\text{N.A.}} \geq \text{var}(\bar{x}_{st})_{\text{P.A.}} \geq \text{var}(\bar{x})_{\text{SRSWOR}}$
- (D) $\text{var}(\bar{x}_{st})_{\text{P.A.}} \geq \text{var}(\bar{x}_{st})_{\text{N.A.}} \geq \text{var}(\bar{x})_{\text{SRSWOR}}$

(c) Answer in brief : [2 each]

(i) Write down the control limits for p-chart, when specified fraction defective is p_0 .

(ii) State *two* advantages of double sampling plan.

(iii) Explain the sampling method SRSWOR.

(iv) State single and double inclusion probabilities, if a sample of size n is drawn from a population of N units using simple random sampling without replacement (SRSWOR) method.

2. Attempt any *four* of the following : [4×4=16]

(a) Define the following terms :

(i) AOQ

(ii) ATI

(iii) AOQL

(iv) ASN.

(b) Write a note on cause and effect diagram.

(c) The following data give yield in 25 plots :

30, 35, 38, 45, 43, 41, 32, 36, 44, 33, 34, 40, 42,

48, 44, 41, 43, 32, 35, 39, 49, 45, 42, 46, 48.

From the given data, draw a systematic sample of size 5 if first selected observation is 35. Also obtain unbiased estimator of population mean using your sample.

(d) In a population of 10000 units, population variance is 100.

What should be the size of the sample selected by SRSWOR from this population so that 95% of the sample means may differ from population mean by not more than 0.5 ?

(e) Construct appropriate control chart for the following data :

Sample No.	No. of Defects
1	6
2	5
3	4
4	5
5	2
6	3
7	4
8	2
9	4
10	5

(f) Explain the construction of OC curve in double sampling plan.

3. Attempt any *four* of the following : [4×4=16]

(a) Distinguish between the specification limits and natural tolerance limit.

(b) Consider a population of 5 units with values 5, 6, 8, 9, 2. Write down all possible sample of size 2 without replacement from this population and verify that :

$$E(\bar{y}) = \bar{Y}.$$

- (c) Define the following terms :
- (i) Population
 - (ii) Sample
 - (iii) Sampling Frame
 - (iv) Sampling Unit.
- (d) Write note on size of subgroup and frequency of subgroup for the attribute control chart.
- (e) For a double sampling plan with $n_1 = 50$, $c_1 = 1$, $n_2 = 100$, $c_2 = 2$, $p = 0.05$. Compute probability of acceptance.
- (f) Discuss the criterion for detecting lack of control in control chart.

4. Attempt any *two* of the following : [2×8=16]

- (a) Construct a p-chart, where use control limits based on average sample size for the following data :

n_i	D_i
200	14
180	10
200	17
120	8
300	20

250	18
400	25
180	20
210	27
380	30
190	15
380	26
200	10
210	14
390	24
120	15
190	18
380	19
200	11
180	12

- (b) Define ratio and regression estimator of population mean. State any *two* properties of both estimators. Also state the expression for variance of both estimators.
- (c) (i) Distinguish between chance causes and assignable causes of variation.
- (ii) Write a note on Pareto diagram.

(d) Define capability index C_p , C_{pu} , C_{pl} and C_{pk} for a stable process. Also interpret the following :

(i) $C_{pk} = 1$

(ii) $C_p = C_{pk}$.

5. Attempt any *one* of the following : [1×16=16]

(a) (i) Write a note on CRL chart. Using CRL chart with $\alpha = 5\%$ and fraction defective is 1% comment on the given data :

GGDGGGDGGGGGDGGDG.

(ii) For stratified sampling, explain proportional allocation. Also show that the proportional allocation will always lead to gain in precision over simple random sampling from the whole population.

(b) From factory producing metal sheets, a sample of 5 sheets is taken every hour and 10 such samples were taken. Draw

a control chart for the following data :

Mean	Range
0.025	0.025
0.032	0.048
0.042	0.012
0.022	0.012
0.028	0.039
0.01	0.01
0.025	0.006
0.04	0.046
0.026	0.01
0.025	0.032

Find the future limits for \bar{X} and R chart.

(Given : $A_2 = 0.577$, $d_2 = 2.326$, $D_3 = 0$, $D_4 = 2.115$).

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—8

Seat No.	

[4701]-2072

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

APPLIED MATHEMATICS

(AMG-2 : Multivariable Calculus I and II)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt each of the following :

[16]

(i) Show that :

$$\lim_{(x,y) \rightarrow (0,0)} \frac{2xy}{x^2 + y^2}$$

does not exist.

(ii) If

$$u = \log (x^2 + y^2),$$

show that :

$$\frac{\partial^2 u}{\partial x^2} + \frac{\partial^2 u}{\partial y^2} = 0.$$

P.T.O.

(iii) If

$$w = f(y - x, z - y)$$

prove that :

(iv) Find directional derivative :

$$f(x, y) = x e^y + \cos(x y)$$

at the point (2, 0) in the direction of :

$$v = 3i - 3j.$$

(v) If

$$\vec{f}(t) = \cos t i + \sin t j + t k,$$

find :

$$\lim_{t \rightarrow \frac{\pi}{4}} \vec{f}(t).$$

(vi) Find the unit tangent vector of the curve :

$$\vec{r}(t) = t^2 i + 2 \cos t j + 2 \sin t k.$$

(vii) Find curl of :

$$\vec{f} = x^2 y i + 2y^3 z j + 3z k.$$

(viii) If

$$\bar{f} = (2y + 3) i + (xz)j + (yz - x)k,$$

then evaluate :

$$\int_C \bar{f}(r) dr$$

along the path :

$$C : r(t) = 2t^2i + t_j + t^3k$$

from $t = 0$ to 1 .

2. (A) Attempt any *one* of the following : [6]

(i) Let f be a real valued function defined on a neighbourhood of (a, b) . If f is differentiable at (a, b) , then prove that :

(a) f is continuous at (a, b)

(b) $f_x(a, b)$ and $f_y(a, b)$ both exist

(ii) Find the maximum and minimum of :

$$f(x, y) = x^3 + y^3 - 12x - 3y + 5.$$

(B) Attempt any *two* of the following : [10]

(i) Using $\epsilon - \delta$ definition, prove that :

(ii) Find the directional derivative of :

$$f(x, y, z) = x^2 + 2y^2 - 3z^2 \text{ at } (1, 1, 1)$$

in the direction of :

$$\vec{v} = i + j + k$$

(iii) Sketch the region of integration and evaluate the integral :

$$\int_0^{\pi} \int_0^{\sin x} y \, dy \, dx$$

3. (A) Attempt any *one* of the following : [8]

(i) If $u = f(x, y)$ is a differentiable function of x and y and :

$$x = \phi(t) \text{ and}$$

are differentiable function of t , then prove that the composite function :

is a differentiable function of t and its total derivative is given by :

$$\frac{du}{dt} = \frac{\partial u}{\partial x} \frac{dx}{dt} + \frac{\partial u}{\partial y} \frac{dy}{dt}.$$

(ii) Change the order of integration and evaluate :

$$I = \int_0^{\infty} \int_x^{\infty} \frac{e^{-y}}{y} dy dx.$$

$\bar{u} = f(\phi(t), \psi(t))$ (B) Attempt any *one* of the following : [8]

(i) Let R be a simply connected plane region whose boundary is a simple, closed, piecewise, smooth curve C oriented counter clockwise. If M and N are continuous functions of x and y having continuous partial derivatives in R , then prove that :

$$\oint_C M dx + N dy = \iint_R \left(\frac{\partial N}{\partial x} - \frac{\partial M}{\partial y} \right) dx dy.$$

(ii) Verify Stokes' theorem for the field :

$$\bar{\mathbf{F}} = y_i - x_j$$

over the hemisphere :

$$S : x^2 + y^2 + z^2 = 9, \quad z \geq 0$$

4. (A) Attempt any *one* of the following : [6]

(i) Prove that the field $\bar{\mathbf{F}}$ is conservative on D if and only if :

$$\int \bar{\mathbf{F}} \cdot d\bar{\mathbf{r}} = 0$$

around every closed loop in D.

(ii) Using Green's theorem, evaluate :

$$\oint_C (e^x + y^2) dx + (e^y + x^2) dy$$

where C is the boundary of the region between

$$y = x^2 \text{ and } y = x.$$

(B) Attempt any *two* of the following : [10]

(i) Find unit tangent vector $(\bar{\mathbf{T}})$ and principal unit normal $(\bar{\mathbf{N}})$ for the circular motion :

$$\bar{\mathbf{r}}(t) = t_i + t^2_j.$$

(ii) Show that :

$$\bar{r} = e^{-t} (a \cos 2t + b \sin 2t)$$

where a, b are constant vectors is a solution of the differential equation :

$$\frac{d^2 \bar{r}}{dt^2} + 2 \frac{d\bar{r}}{dt} + 5\bar{r} = 0.$$

(iii) Show that :

$$\bar{F} = 2xy^3 i + (1 + 3x^2y^2)j$$

is conservative and find a potential function for it.

5. (A) Attempt any *one* of the following : [6]

(i) Let \bar{F} be a vector field whose components are continuous through an open connected region D in space. If there exists a differentiable function f such that $\bar{F} = \nabla f$, then prove that for all points A and B in D the value of

$$\int_A^B \bar{F} \cdot d\bar{r}$$

is independent of the path from A to B in D .

(ii) By using parameterization find the surface area of a sphere of radius a .

(B) Attempt any *two* of the following : [10]

(i) Find arc length of the curve :

$$\vec{r}(t) = \cos t i + \sin t j + tk$$

from $t = 0$ to $t = 2\pi$.

(ii) Evaluate the integral :

from $(0, 0, 0)$ to $(1, 1, 1)$ along the line segment C.

(iii) Find work done by the gradient of :

$$f(x, y) = (x + y^2)$$

counterclockwise around the circle $x^2 + y^2 = 4$ from

$(2, 0)$ to itself.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[4701]-2073

S.Y. BA. EXAMINATION, 2015

MATHEMATICS

(Mathematical Prerequisites)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

- N.B. :—** (i) *All* questions are compulsory.
(ii) Figures to the right indicate full marks.
(iii) Use of calculator is allowed.

1. Attempt any *ten* of the following : **[20]**

(i) Use logarithm to solve :

$$y = 950 \times 80.$$

(ii) Express $y = 2^{7x}$ into logarithm.

(iii) Define homogenous function.

(iv) Find the degree of homogenous function :

$$z = 8x + 9y.$$

(v) Find $\frac{dy}{dx}$ if $y = x^{\frac{1}{4}}$.

(vi) If :

$$u = x^{0.6}y^{0.3},$$

then find u_x .

P.T.O.

(vii) Define indefinite integral.

(viii) Evaluate :

$$\int \sqrt{x} \, dx$$

(ix) Write integration by parts formula.

(x) Evaluate :

$$\int_1^4 10x \, dx .$$

(xi) Write degree and order of :

$$\frac{dy}{dx} = 2x + 6 .$$

(xii) Define exact differential equation.

(xiii) What is difference equation ?

2. Attempt any *two* of the following : [10]

(i) Find $y = (1.06)^{10}$ using logarithm.

(ii) Find the future value of Rs. 1,000 at 6 percent for three years when principal is compounded annually.

(iii) Find critical value of :

$$y = 2xe^{4x} .$$

3. Solve any *two* of the following : [20]

(i) Use integration by parts to solve :

$$\int 16x e^{-(x+9)} \, dx$$

(ii) Evaluate :

$$\int_1^2 x^2 (x^3 - 5)^2 dx$$

by method of substitution.

(iii) Solve differential equation :

$$(4y + 8t^2)dy + (16yt - 3)dt = 0.$$

4. Solve any *two* of the following : [30]

(i) Explain COBWEB MODEL.

(ii) Solve Bernoulli equation :

$$\frac{dy}{dt} + y = ty^3.$$

(iii) State two properties of definite integral and show that :

$$\int_1^3 5xe^{x+2} dx = \int_1^2 5xe^{x+2} dx + \int_2^3 5xe^{x+2} dx.$$

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—8+2

Seat No.	

[4701]-2074

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

APPLIED STATISTICS (GENERAL)

(Applications of Statistics and Theory of Probability)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

- N.B. :—**
- (i) All questions are compulsory.
 - (ii) Figures to the right indicate full marks.
 - (iii) Use of statistical tables and scientific calculator is allowed.
 - (iv) Symbols have their usual meaning.
 - (v) Graph papers will be provided on request.

1. Attempt each of the following :

(a) State whether the following statements are True or False :
[1 each]

- (i) $P(A \cup B) = P(A) + P(B) - P(A \cap B)$
- (ii) If $R_{1.23} = 1$, then $R_{2.13} = 1$ and $R_{3.12} = 1$.
- (iii) If X follows $b(5, 0.6)$ distribution, then its mean is 3.5.
- (iv) The probability mass function of a discrete random variable X is :

$$P(x) = kx, x = 21, 22, \dots, 30.$$
$$= 0 \text{ otherwise}$$

Then the value of k will be $1/10$.

P.T.O.

- (b) Choose the *correct* alternative : [1 each]
- (i) If the equation of plane of regression of X_1 on X_2 and X_3 is $X_1 = 20.5 + 3.2 * X_2 + 0.56 X_3$, then estimate of X_1 when $X_2 = 20$ and $X_3 = 72$ will be :
- (a) 124.82
 - (b) 125.92
 - (c) 20.5
 - (d) 112.5
- (ii) Let A and B be any two events associated with an experiment. Suppose that $P(A) = 0.5$ and $P(A \cup B) = 0.9$ then what will be the value of $P(B)$ if events A and B are mutually exclusive ?
- (a) 0
 - (b) 0.4
 - (c) 0.45
 - (d) 0.5
- (iii) If X follows Poisson distribution with mean 25, then $sd(X)$ is :
- (a) 20
 - (b) 25
 - (c) 50
 - (d) 5

(iv) For a discrete random variable X, if $E(X^2) = 18$ and $E(X) = 2$, then variance of X will be :

(a) 16

(b) 20

(c) 14

(d) 10

(c) Answer in brief : [2×4=8]

(i) State the axioms of probability.

(ii) State any *two* practical situations where multiple regression can be used.

(iii) If X and Y are two independent discrete random variables with :

$$\sigma_x^2 = 16 \text{ and } V(X + 2Y) = 32$$

then compute σ_y^2 .

(iv) For a certain population, the agewise distribution of number of deaths is given in the table below :

Age group (in years)	No. of Persons	No. of Deaths
0—10	1000	20
10—20	1200	10
20—60	3000	25
60—100	500	25

Compute the CDR.

2. Attempt any *four* of the following : [4×4=16]

(a) Explain the following terms :

(i) Sample space

(ii) Event

(iii) Mutually exclusive events.

(b) One card is drawn from a full pack of playing cards. Three events A, B and C are defined as follows :

A : A red card is drawn,

B : A spade card is drawn,

C : King of spade is drawn.

Check whether the events A, B, C are pairwise independent.

(c) Explain the concept of multiple correlation and partial correlation in case of trivariate data.

(d) Explain the following components of time series :

(i) Secular Trend

(ii) Cyclical variations.

(e) The data given below are the average quarterly prices of a certain variety of Dutch Rose Flowers (in Rs. per bunch) for

different years. Compute seasonal indices by simple average method for these data :

Year	Quarter			
	I	II	III	IV
2006	65	55	60	60
2007	65	65	55	68
2008	75	60	65	65
2009	125	80	75	100

(f) The price index numbers for year 2010 calculated with the base year 2005 using Laspeyre's and Paasche's formula are given by 150.5 and 120.2 respectively. Compute the price index number by Fisher's and Dorbish Bowley's formula.

3. Attempt any *four* of the following : [4×4=16]

(a) In how many ways can 6 Indian officials and 2 foreign delegates be arranged in a row to attend a certain ceremony so that :

(i) Two foreign delegates are side by side,

(ii) Two foreign delegates are strictly in one corner.

- (b) Describe the method of estimating seasonal indices by ratio to moving average method.
- (c) The mean, standard deviation and correlation coefficients obtained for three characteristics X_1 , X_2 and X_3 are given below :

$$\sigma_1 = 25, \quad r_{12} = 0.6$$

$$\sigma_2 = 40, \quad r_{23} = 0.7$$

$$\sigma_3 = 12, \quad r_{13} = 0.65$$

Compute $b_{12.3}$ and $b_{13.2}$.

- (d) (i) Give classical definition of probability.
- (ii) Discuss the limitations of classical definition of probability.
- (e) (i) Define permutation and combination of n objects taken r at a time.
- (ii) Define conditional probability.
- (f) What is autoregressive model in time series ? Discuss its uses in practical situations.

4. Attempt any *two* of the following : [2×8=16]

(a) (i) Define discrete uniform distribution and state its mean and standard deviation. Also give any *two* real life situations where the uniform distribution is applicable. [4]

(ii) Define :

(I) Discrete random variable (r.v.) and give one illustration of it.

(II) Expectation of a discrete r.v. [4]

(b) The joint distribution of (X, Y) is given below : [8]

X \ Y	1	2	3
1	c	0	$2c$
2	c	$2c$	$3c$
3	$3c$	$3c$	c

Find :

(i) The value of c

(ii) $P(XY \text{ is odd})$

(iii) $P(X > 1 | Y \text{ is odd})$

(iv) $E(X)$.

- (c) Compute GFR, ASFR, TFR, GRR and NRR for the following data assuming the sex ratio at birth as 100 males : 100 females. : [8]

Age	No. of Women	No. of Births	Survival Factor
(in 1000)			
15—19	400	20000	0.91
20—24	350	69950	0.90
25—29	270	62750	0.89
30—34	240	29000	0.88
35—39	260	12000	0.87
40—44	280	1000	0.86
45—49	250	240	0.85

- (d) (i) Define Poisson distribution. State the additive property of Poisson distribution. Also give real life situations where this distribution is applied. [4]
- (ii) An unbiased coin is tossed three times. Let X be the number of heads observed in the three tosses. Obtain the probability distribution of X. Further obtain E(X). [4]

5. Attempt any *one* of the following : [1×16=16]

(a) (i) What is demography ? Discuss the need of vital statistics and the methods of obtaining vital statistics. [8]

(ii) The probability distribution of a random variable X is given in the table below : [4]

X	P(X = x)
-3	0.1
-1	0.1
1	0.2
3	0.3
5	0.2
7	0.1

Find $E(X)$ and $V(X)$.

(iii) The number of cars crossing a bridge during a certain interval (X) follows Poisson distribution with mean 4. Find the probability that during a randomly chosen interval of time : [4]

(I) No car will cross the bridge.

(II) At least two cars will cross the bridge.

(b) (i) For two-dimensional discrete random variable (X, Y) define : [8]

(I) Probability mass function of (X, Y)

(II) Marginal probability distributions of X and Y

(III) Conditional probability distribution of X given $Y = y$

(IV) Conditional mean of X given $Y = y$.

(ii) Let $X \rightarrow B(4, 0.6)$ and $Y \rightarrow B(6, 0.6)$ be independent variables. [8]

Find :

(I) $P[X + Y \leq 8]$

(II) $P[10 - (X + Y) \geq 9]$

(III) $E[(X + Y)^2]$.

Total No. of Questions—4+4]

[Total No. of Printed Pages—8

Seat No.	

[4701]-2075

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

PHILOSOPHY

General Paper II

(Philosophy of Indian Saints)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *four* of the following questions in **100** words each : [20]

- (1) Explain the characteristics of a Saint.
- (2) Explain the concept of 'Jangama' by Saint Basaveshvara.
- (3) Explain the criticism of social inequalities by Saint Tukaram.
- (4) Elaborate in detail the concept of Bhakti by Saint Bahenabai.
- (5) Elaborate on Prayatnavada of Ramadas.
- (6) Explain the term "Vishvatmaka Deva".

P.T.O.

2. Answer any *two* of the following questions in **200** words each : [20]

- (1) Explain in detail the nature of ultimate reality according to Saint Kabir.
- (2) Explain Guru Nanak's concepts of 'Hukum' and 'Bhai'.
- (3) Explain the role of saints as socio-cultural reformers.
- (4) Explain the impact of Nath cult on the philosophy of Saint Jnaneshvara.

3. Answer any *one* of the following questions in **400** words : [20]

- (1) Explain the nature and role of Bhakti movement in medieval India.
- (2) Explain Saint Tukarama's concept of True Dharma and Pakhanda.

4. Write short notes on any *four* of the following : [20]

- (1) Basaveshvara's Kayak Siddhanta.
- (2) Criticism on the social customs of Hindu and Muslims by Saint Kabir.

- (3) Saint Tukarama's concept of God
- (4) Synthesis of Prapanch and Paramartha.
- (5) The concept of Pativratiya by Bahenabai.
- (6) Difference between Avyabhichari and Para-Bhakti.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्लिश प्रश्न-पत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) संतांची लक्षणे विशद करा.
- (2) संत बसवेश्वरांची 'जंगम' संकल्पना स्पष्ट करा.
- (3) संत तुकारामांची सामाजिक विषमतेवरील टिका स्पष्ट करा.
- (4) संत बहेणाबाईंचा भक्ती संकल्पना सविस्तर सांगा.
- (5) रामदासांचा प्रयत्नवाद सविस्तर सांगा.
- (6) 'विश्वात्मक देव' संकल्पना सांगा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **200** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) संत कबीरांना अभिप्रेत असलेल्या अंतिम सद्सत्तेचे स्वरूप सविस्तर विशद करा.
- (2) गुरू नानकांची 'हुकूम' व 'भय' या संकल्पना विशद करा.
- (3) संत : सामाजिक-सांस्कृतिक सुधारक आहेत हे विशद करा.
- (4) संत ज्ञानेश्वरांच्या तत्त्वज्ञानावरील 'नाथ' संप्रदायाचा प्रभाव स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **400** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) मध्ययुगीन भारतातील भक्ती चळवळीचे स्वरूप व भूमिका याविषयी चर्चा करा.
- (2) संत तुकारामांची खऱ्या धर्माची व पाखंड संकल्पना विशद करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही **चार**वर संक्षिप्त टिपण लिहा : [20]

- (1) बसवेश्वरांचा 'कायक सिद्धांत'
- (2) संत कबीरांची हिंदू व मुस्लिम यांच्या सामाजिक रूढीवरील टिका
- (3) संत तुकारामांची ईश्वर संकल्पना
- (4) प्रपंच व परमार्थाचा मेळ.
- (5) बहेणाबाईची पातिव्रत्य संकल्पना
- (6) अव्यभिचारी व पराभक्तीतील फरक.

[4701]-2075

(Introduction to Applied Ethics)

(Alternative Course)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *four* of the following questions in **100** words each : [20]

- (1) Describe the nature of applied ethics.
- (2) State the ethical issues regarding experimentation on animals.
- (3) Explain the concept of corporate social responsibility.
- (4) What is the role of media in democracy ?
- (5) State patient's rights.
- (6) Discuss the conservative view of prostitution.

2. Answer any *two* of the following questions in **200** words each : [20]

- (1) Discuss the concept of Animal Rights

- (2) What is biocentrism ? What are its arguments against anthropocentrism.
 - (3) What is the liberal view on homosexuality ?
 - (4) What according to you is the abuse of one's own official position ?
- 3.** Answer any *one* of the following questions in **400** words : [20]
- (1) Critically discuss ethical issues regarding abortion.
 - (2) What is friendship ? Discuss elaborately in the light of the classical views.
- 4.** Write short notes on any *four* of the following in **50** words each : [20]
- (1) Hippocratic oath
 - (2) Corporation as a moral agent
 - (3) Capital punishment
 - (4) Sustainable development
 - (5) Traditional view of marriage and family
 - (6) Nature of social media.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) प्रश्नांच्या उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे 100 शब्दांत द्या : [20]

- (1) उपयोजित नीतिशास्त्राचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (2) प्राण्यांवरील प्रयोगासंबंधातील नैतिक प्रश्न कोणते ?
- (3) 'उद्योगधंद्यांची सामाजिक जबाबदारी' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- (4) लोकशाहीतील माध्यमांचे स्थान सांगा.
- (5) रुग्णांचे हक्क कोणते ?
- (6) वेश्याव्यवसायासंबंधीचा पारंपारिक दृष्टीकोण स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे 200 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) प्राणीहक्कांची संकल्पना स्पष्ट करा.
- (2) जैवकेंद्रिततावाद म्हणजे काय ? मानवकेंद्रिततावादाच्या विरोधात जैवकेंद्रिततावादाचे युक्तिवाद सांगा.
- (3) समलिंगी संबंधाविषयीचा उदारमतवादी दृष्टीकोण कोणता ?
- (4) आपल्या स्वतःच्या कार्यालयीन स्थानाचा गैरवापर म्हणजे काय असे तुम्हाला वाटते ?

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 400 शब्दांत द्या : [20]

- (1) गर्भपाताविषयीच्या नैतिक प्रश्नांची सटीक चर्चा करा.
- (2) मैत्री म्हणजे काय ? मैत्रीविषयीच्या अभिजात दृष्टीकोणाच्या संदर्भात चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार संक्षिप्त टिपा 50 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) हिप्पोक्रेटिसची शपथ
- (2) उद्योगधंदे—नैतिक कर्ता
- (3) फाशीची शिक्षा
- (4) दीर्घकालीन विकास
- (5) विवाह व कुटुंबाविषयीचा पारंपारिक दृष्टीकोण
- (6) सामाजिक माध्यमांचे स्वरूप.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	

[4701]-2076

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

PHILOSOPHY

(S-1 : Indian Philosophical Approach)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (a) State the classification of Indian Philosophical systems.
- (b) State the nature of upamana pramana.
- (c) Explain the Jaina notions of Anuvratas and Mahavratas
- (d) Explain Buddhist doctrine of Anityata.
- (e) Explain the notions of Chit, Chittavritti and Chittavrittinirodha with reference to Yoga Darsan.
- (f) State and explain akhyati with reference to Purvamimansa Darsan.

P.T.O.

2. Answer any *two* of the following in **200** words each : [20]
- (a) State and discuss Carvak theory of Pramanas.
 - (b) State and discuss Jaina view of Anekantavada.
 - (c) Explain Buddhist view regarding Pratityasamutpada.
 - (d) State and discuss Satkaryavada of Samkhya Darsan.
3. Answer any *one* of the following in **400** words : [20]
- (a) Elaborately explain the nature of Pancavayavi Vakya.
 - (b) Elaborately explain the concept of Brahman, Jiva and Jagat (Advaita Vedanta)
4. Write notes on any *four* of the following in **50** words each : [20]
- (a) Abhava Padartha (Vaisesika Darsan)
 - (b) Dehatmavada (Carvak Darsan)
 - (c) Concept of Pudgal (Jaina Darsan)
 - (d) Concept of Nirvana (Bauddha Darsan)
 - (e) Concept of Prakriti (Samkhya Darsan)
 - (f) Arthvidhivada (Purvamimansa)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

(अ) भारतीय तात्त्विक दर्शनांचे वर्गीकरण सांगा.

(ब) उपमान प्रमाणाचे स्वरूप सांगा.

(क) जैन दर्शनातील अनुव्रत आणि महाव्रत या कल्पना स्पष्ट करा.

(ड) बौद्ध दर्शनाचा अनित्यता सिद्धांत स्पष्ट करा.

(इ) योग दर्शनाच्या संदर्भात चित्त, चित्तवृत्ती आणि चित्तवृत्तीनिरोध या कल्पना स्पष्ट करा.

(फ) पूर्वमीमांसा दर्शनाला अनुसरून अख्याति म्हणजे काय हे सांगा आणि स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा : [20]

(अ) चार्वाकांची प्रमाणविषयक उपपत्ती सांगून तिची चर्चा करा.

(ब) जैन दर्शनाचा अनेकांतवादाचा दृष्टिकोन सांगून त्याची चर्चा करा.

(क) बौद्ध दर्शनाचा प्रतीत्यसमुत्पाद विषयक दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

(ड) सांख्य दर्शनाचा सत्कार्यवाद सांगून त्याची चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे उत्तर 400 शब्दांत लिहा : [20]

(अ) पंचावयवी वाक्याचे स्वरूप विस्ताराने स्पष्ट करा.

(ब) ब्रह्मन्, जीव आणि जगत् या संकल्पना विस्ताराने स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर प्रत्येकी 50 शब्दांत टिपा लिहा : [20]

(अ) अभाव पदार्थ (वैशेषिक दर्शन)

(ब) देहात्मवाद (चार्वाक दर्शन)

(क) पुद्गल ही संकल्पना (जैन दर्शन)

(ड) निर्वाण संकल्पना (बौद्ध दर्शन)

(इ) प्रकृति ही संकल्पना (सांख्य दर्शन)

(फ) अर्थविधीवाद (पूर्वमीमांसा)

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	

[4701]-2077

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

PHILOSOPHY

Special Paper II

(History of Western Philosophy)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *four* of the following questions in **100** words each : [20]

(i) Explain Thales's views regarding the nature of reality.

(ii) Describe the nature of substance according to Spinoza.

(iii) State Plato's theory of knowledge as recollection.

(iv) What, according to St. Augustine, is the relation between man and God ?

(v) Explain the concept of immaterialism.

(vi) What is absolute idealism ?

P.T.O.

- 2.** Answer any *two* of the following questions in **200** words each : [20]
- (i) State and discuss Hume's views on induction and bring out their significance.
 - (ii) How does Plato distinguish between knowledge and opinion ?
 - (iii) Write a note on the debate between faith and reason in the medieval period.
 - (iv) Explain the distinction between truths of reason and truths of facts.
- 3.** Answer any *one* of the following questions in **400** words : [20]
- (i) Elaborately discuss the salient features of Kant's Critical Philosophy.
 - (ii) What is substance according to Aristotle ? Discuss fully the significance of the category of substance in Aristotle's Metaphysics.
- 4.** Write short notes on any *four* of the following in **50** words each : [20]
- (i) Locke's criticism of innate ideas
 - (ii) Hegel's notion of dialectic

- (iii) Aristotle's criticism of Plato's concept of forms
- (iv) Clear and distinct ideas
- (v) Relativism of Sophists
- (vi) Pythagoras.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिकाही पहावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही चारांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

(i) विश्वाच्या स्वरूपाविषयीचे थेलिसचे विचार स्पष्ट करा.

(ii) स्पिनोझाला अनुसरून द्रव्याच्या स्वरूपाचे वर्णन करा.

(iii) ज्ञान म्हणजे अनुस्मरण ही प्लेटोची उपपत्ती सांगा.

(iv) संत ऑगस्टीनच्या मतानुसार मानव आणि ईश्वर यांतील संबंध काय आहे ?

(v) अजडवाद ही संकल्पना स्पष्ट करा.

(vi) केवल चिद्वाद म्हणजे काय ?

2. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा : [20]

- (i) विगमनाबाबतचे ह्यूम यांचे विचार मांडून त्यांची चर्चा करा आणि महत्व विशद करा.
- (ii) ज्ञान आणि मत यांत प्लेटो कसा फरक करतात ?
- (iii) मध्ययुगीन कालखंडात श्रद्धा आणि बुद्धी यासंदर्भात झालेल्या वादावर टिप लिहा.
- (iv) बुद्धीशी निगडीत सत्य आणि तथ्याशी (घटनांशी) निगडीत सत्य यांतील भेद सांगा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे उत्तर 400 शब्दांत लिहा : [20]

- (i) कांटच्या चिकित्सक तत्त्वज्ञानाच्या वैशिष्ट्यपूर्ण घटकांची सविस्तर चर्चा करा.
- (ii) अॅरिस्टॉटलच्या मते द्रव्य म्हणजे काय ? अॅरिस्टॉटलच्या सत्तामीमांसेत द्रव्य या कोटीला असलेल्या महत्वाची पूर्णतः चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर प्रत्येकी 50 शब्दांत टिपा लिहा : [20]

- (i) उपजत कल्पना सिद्धांतावरील लॉकची टीका
- (ii) हेगेलची द्वंद्वविकास कल्पना
- (iii) अॅरिस्टॉटलने प्लेटोच्या आकार संकल्पनेवर केलेली टीका
- (iv) स्वच्छ आणि स्पष्ट कल्पना
- (v) सोफिस्टांचा सापेक्षतावाद
- (vi) पायथॅगोरस.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[4701]-2078

S.Y. BA. EXAMINATION, 2015

SOCIAL WORK

(I—Introduction : Fields of Social Work)

(II—Population Education)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Highlight the importance of social work for Social Development. [16]

Or

Specify the need of medical and Psychiatric Social Work in present time.

2. Specify changing nature of family and state its problems. Suggest some remedies. [16]

Or

Discuss population growth in India.

3. Discuss female foeticide. [16]

Or

Discuss reasons for migration towards urban area.

P.T.O.

4. Discuss reasons for large size family in olden society. [16]

Or

Specify socio-cultural factors affecting population growth.

5. Write short notes on any two : [16]

(i) Demerits of small family size

(ii) Challenges of AIDS in world

(iii) Workers in Unorganised sectors

(iv) Scope of social welfare for youth.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. सामाजिक विकासात समाजकार्याच्या महत्वावर प्रकाशझोत टाका. [16]

किंवा

सद्यःस्थितीत वैद्यकिय व मानसोपचार समाजकार्याची गरज स्पष्ट करा.

2. कुटूंबाचे बदलते स्वरूप सांगून त्याच्या समस्या विशद करा. त्या समस्यांवर काही उपाय

सूचवा ?

[16]

किंवा

भारतातील लोकसंख्या वाढीची चर्चा करा.

3. स्त्री-भ्रूणहत्या : चर्चा करा. [16]

किंवा

शहरी भागाकडे होणाऱ्या स्थलांतराची कारणे स्पष्ट करा.

4. पुर्वीच्या समाजातील मोठ्या आकाराच्या कुटूंबाची कारणे यावर चर्चा करा. [16]

किंवा

लोकसंख्या वाढीवर परिणाम करणाऱ्या सामाजिक-सांस्कृतिक कारणांची चर्चा करा.

5. कोणत्याही दोहोंवर थोडक्यात टिपा लिहा : [16]

- (i) लहान आकाराच्या कुटूंबाचे तोटे
- (ii) जागतिक पातळीवर एडस्चे आव्हान
- (iii) असंघटित क्षेत्रांतील कामगार
- (iv) युवकांसाठी समाजकल्याणाची व्याप्ती.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	

[4701]-2079

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

PUBLIC ADMINISTRATION

(G-2 : Indian Administration)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer the following questions in **100** words each (any *four*) : [20]

(i) *Any four* reforms of 1935 Act

(ii) Significance of 1947 Act

(iii) Welfare State

(iv) Role of Chief Minister

(v) Lokpal

(vi) Planning Commission.

P.T.O.

2. Answer the following questions **200** words each (any *two*) : [20]

(i) Mayor

(ii) Functions of Chief Executive Officer

(iii) Composition of Supreme Court

(iv) Gram Sabha.

3. Answer any *one* of the following questions in **400** words : [20]

(i) Explain the powers and functions of the President of India.

(ii) Explain the structure, power and functions of Vidhan Sabha.

4. Write short notes on (any *four*) : [20]

(i) Features of Indian Administration

(ii) Functions of Lok Sabha

(iii) Vice-President of India

(iv) Union Public Service Commission

(v) Functions of Municipal Council

(vi) National Human Rights Commission.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा (कोणतेही चार) : [20]

(i) 1935च्या कायद्यातील कोणत्याही चार सुधारणा

(ii) 1947च्या कायद्याचे महत्व

(iii) कल्याणकारी राज्य

(iv) मुख्यमंत्र्यांची भूमिका

(v) लोकपाल

(vi) नियोजनमंडळ.

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

(i) महापौर

(ii) मुख्य कार्यकारी अधिकाऱ्याची कार्ये

(iii) सर्वोच्च न्यायालयाची रचना

(iv) ग्रामसभा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 400 शब्दांत लिहा : [20]

(i) भारताच्या राष्ट्रपतीचे अधिकार आणि कार्ये स्पष्ट करा.

(ii) विधानसभेची रचना, अधिकार आणि कार्ये स्पष्ट करा.

4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही चार) : [20]

(i) भारतीय प्रशासनाची वैशिष्ट्ये

(ii) लोकसभेचे कार्ये

(iii) भारताचा उपराष्ट्रपती

(iv) केंद्रीय लोकसेवा आयोग

(v) नगरपालिकेची कार्ये

(vi) राष्ट्रीय मानवी हक्क आयोग.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	

[4701]-2080

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

PUBLIC ADMINISTRATION

Special Paper I

(Personnel Administration)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer the following questions in **100** words each (any *four*) : [20]

(i) Importance of civil service

(ii) Objective of training

(iii) Meaning of recruitment

(iv) Benefits of retirement

(v) Performance of civil servants

(vi) Right to form association.

P.T.O.

2. Answer the following questions in **200** words each (any *two*) : [20]

(i) Bureaucratic system for Personnel Administration

(ii) Direct recruitment

(iii) Special qualifications of the civil servants

(iv) Administrative tribunal.

3. Answer any *one* of the following questions in **400** words : [20]

(i) Explain the principles of promotion in detail.

(ii) Write the types of training.

4. Write short notes on (any *four*) : [20]

(i) Importance of Personnel Administration

(ii) Demerits of civil service

(iii) Tress management

(iv) Right to Strike

(v) Administrative Accountability

(vi) Whitely Council.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा (कोणतेही चार) : [20]

- (i) सनदी सेवेचे महत्व
- (ii) प्रशिक्षणाचा हेतू
- (iii) भरतीचा अर्थ
- (iv) निवृत्तीचे फायदे
- (v) सनदी सेवकांचे कार्य मुल्यमापन
- (vi) संघटना स्थापन करण्याचा अधिकार.

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (i) सेवक प्रशासनातील नोकरशाही व्यवस्था
- (ii) प्रत्यक्ष भरती
- (iii) सनदी सेवकांची विशेष योग्यता
- (iv) प्रशासकीय न्यायाधिकरण.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 400 शब्दांत लिहा : [20]

(i) बढतींच्या तत्त्वांचे स्पष्टीकरण सविस्तर करा.

(ii) प्रशिक्षणाचे प्रकार लिहा.

4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]

(i) सेवक प्रशासनाचे महत्व

(ii) सनदी सेवेतील दोष

(iii) ताणतणावाचे व्यवस्थापन

(iv) संपकरण्याचा अधिकार

(v) प्रशासकीय उत्तरदायित्व

(vi) व्हीटले कौन्सिल.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	

[4701]-2081

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

PUBLIC ADMINISTRATION

Special Paper II

(Local Self Government of Maharashtra)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer the following questions in **100** words each (any *four*) : [20]

(i) Meaning of Local Self Government

(ii) Importance of Gram Sabha

(iii) Chairman of Panchayat Samiti

(iv) Financial sources of municipal corporation

(v) Mahatma Gandhi Tanta Mukti Abhiyan

(vi) Corruption in Local Self Government.

P.T.O.

- 2.** Answer the following questions in **200** words each (any *two*) : [20]
- (i) Importance of local self government
 - (ii) Functions of B.D.O.
 - (iii) Balwantrai Mehta Committee
 - (iv) 74th Constitutional Amendment
- 3.** Answer any *one* of the following questions in **400** words : [20]
- (i) Explain composition, power and functions of Zilla Parishad.
 - (ii) Explain the composition, power and functions of Cantonment Board.
- 4.** Write short notes on (any *four*) : [20]
- (i) Functions of Sarpanch
 - (ii) Mayor
 - (iii) Chief Officer of Municipal Council
 - (iv) Sant Gadagebaba Gram Swachhata Abhiyan.
 - (v) Political interference
 - (vi) Financial problem.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा (कोणतेही चार) : [20]

- (i) स्थानिक स्वशासनाचा अर्थ
- (ii) ग्रामसभेचे महत्व
- (iii) पंचायत समितीचा सभापती
- (iv) महानगरपालिकेच्या उत्पन्नाची साधने
- (v) महात्मा गांधी तंटामुक्ति अभियान
- (vi) स्थानिक स्वशासनातील भ्रष्टाचार.

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (i) स्थानिक स्वशासनाचे महत्व
- (ii) गटविकास अधिकाऱ्याची कामे
- (iii) बलवंतराय मेहता समिती
- (iv) 74वी घटना दुरुस्ती.

3. खालीलपैकी कोणताही एका प्रश्नाचे उत्तर 400 शब्दांत लिहा : [20]

(i) जिल्हा परिषदेची रचना सांगून अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा.

(ii) छावणी मंडळाची रचना सांगून अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा.

4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]

(i) सरपंचाचे अधिकार

(ii) महापौर

(iii) नगरपालिकेचा मुख्याधिकारी

(iv) संत गाडगेबाबा ग्रामस्वच्छता अभियान

(v) राजकीय हस्तक्षेप

(vi) आर्थिक समस्या.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—4+2

Seat No.	

[4701]-2083

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

ADULT EDUCATION (General)

(Content, Approach, Method and Evaluation)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *two* of the following questions in **50** words each : [10]

(i) Describe the literacy status in India since 1951 and mention the status of women in it.

(ii) Enlist the objectives of Adult Education.

(iii) Explain discussion method for Adult Education.

(iv) Explain various tools of evaluation of learners in Adult Education.

P.T.O.

2. Answer any *four* of the following questions in **100** words each : [20]

(i) State the need of Adult Education Programme in India.

(ii) Describe the various types of surveys suitable to Adult Education.

(iii) Comment on “Each one-Teach-one approach” is most suitable for educating adults.

(iv) Specify the place of survey method in evaluating any adult education programme.

(v) Highlight the contribution of peer group and society in Adult Education.

(vi) Explain the areas of functionality of Adult Education.

3. Answer any *three* of the following questions in **200** to **250** words each : [30]

(i) Critically evaluate the place and contribution of Audio-Visual aids in Adult Education Programme.

- (ii) Review the progress of Adult Education Programme with reference to SCs, STs and rural areas.
- (iii) Analyse the role of an instructor and the supervisor in the success of National Adult Education Programme.
- (iv) Explain the contribution of Adult Education Programme in establishing equality and social justice in India.
- (v) Describe any Adult Education Programme you observed with its merits and demerits.

4. Write any *one* of the following questions in **500** words : [20]

- (i) Describe the contribution of survey method in implementation of existing Adult Education Programme. Also explain the merits and demerits of survey method with reference to Adult Education.
- (ii) Evaluate and describe the various methods of Adult Education with suitable examples.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 50 शब्दांत लिहा : [10]

(i) 1951 पासून भारतातील साक्षरता स्थिती सांगा. त्यातील महिलांच्या स्थितीचे वर्णन करा.

(ii) प्रौढ शिक्षणाच्या उद्दिष्टांची यादी करा.

(iii) प्रौढ शिक्षणाची चर्चा पद्धती स्पष्ट करा.

(iv) प्रौढ शिक्षणातील शिकणाऱ्याच्या (अध्ययनकर्त्याच्या) मूल्यमापनाची विविध साधने स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **चार** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांमध्ये लिहा : [20]

(i) भारतामध्ये प्रौढशिक्षण कार्यक्रमाची गरज स्पष्ट करा.

(ii) प्रौढशिक्षणासाठी योग्य असणाऱ्या सर्वेक्षणाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

(iii) भाष्य करा—एकाने एकाला शिकवावे (each one teach one) उपागम (approach) हा प्रौढ शिक्षणासाठी सुयोग्य आहे.

- (iv) कोणत्याही प्रौढशिक्षण कार्यक्रमाचे मूल्यमापन करताना सर्वेक्षण पद्धतीचे स्थान अधोरेखित करा.
- (v) समवयस्क समूह व समाज यांचे प्रौढशिक्षणातील योगदान अधोरेखित करा.
- (vi) प्रौढशिक्षणाच्या कार्यात्मकतेची क्षेत्रे स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 ते 250 शब्दांमध्ये लिहा : [30]

- (i) प्रौढशिक्षण कार्यक्रमात दृकश्राव्य साधनांचे स्थान व योगदान याचे चिकीत्सक समिक्षण करा.
- (ii) अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती आणि ग्रामीण भाग यांच्या संदर्भात प्रौढशिक्षण कार्यक्रमाच्या प्रगतीचा आढावा घ्या.
- (iii) राष्ट्रीय प्रौढशिक्षण कार्यक्रमाच्या यशात त्यातील संघटक व पर्यवेक्षकांच्या भूमिकांचे विश्लेषण करा.
- (iv) भारतात सामाजिक न्याय व समता प्रस्थापित करण्यात प्रौढशिक्षण कार्यक्रमाचे योगदान स्पष्ट करा.
- (v) तुम्ही निरीक्षण केलेल्या एखाद्या प्रौढशिक्षण कार्यक्रमाचे गुणदोषासह वर्णन करा.

4. खालीलपैकी कोणताही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांमध्ये लिहा : [20]

(i) सद्याच्या प्रौढशिक्षण कार्यक्रमाच्या उपयोजनात (अंमलबजावणीत) सर्वेक्षण, पद्धतीच्या योगदानाचे वर्णन करा. प्रौढशिक्षणासंदर्भात सर्वेक्षण पद्धतीचे गुण-दोष स्पष्ट करा.

(ii) प्रौढशिक्षणाच्या विविध पद्धतींचे योग्य उदाहरणांसह वर्णन करून त्यांचे मूल्यमापन व वर्णन करा.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[4701]-2084

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

PHYSICAL EDUCATION

(2013 PATTERN)

Time : Two Hours

Maximum Marks : 40

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Draw neat diagrams wherever necessary.

1. Answer the following in **50** words each (any *two*) : [5]

(i) Define BMI and write down its formula.

(ii) List out the 5 skills in Kho-Kho.

(iii) List down the jumping events in Athletics.

2. Answer the following in **100** words each (any *two*) : [10]

(i) List out the Aasanas involved in Suryanamaskara.

(ii) Write briefly about Sit and Reach Test.

(iii) Importance of exercise in human life.

P.T.O.

3. Answer the following in **250** words each (any *two*) : [15]

- (i) List out the training methods and describe weight training method.
- (ii) Draw a diagram of Handball ground and explain fundamental skills in Handball.
- (iii) Define Physical Fitness and list out the components of Health Related Physical fitness in detail.

4. Answer the following in **500** words (any *one*) : [10]

- (i) Describe historical background of Olympics.
- (ii) List out the various committees and their importance during the organisation of tournaments.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : दोन तास

एकूण गुण : 40

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी **50** शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही **दोन**) : [5]

- (i) बी. एम. आय. म्हणजे काय ते सांगून त्याचे सूत्र लिहा.
- (ii) खो-खो खेळातील 5 कौशल्य सांगा.
- (iii) मैदानी स्पर्धेतील उड्याच्या प्रकाराची यादी द्या.

2. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [10]
- (i) सूर्यनमस्कारामध्ये समाविष्ट असणाऱ्या आसनांची नावे लिहा.
- (ii) सिट अँड रीच या कसोटीचे थोडक्यात वर्णन करा.
- (iii) मानवी जीवनात व्यायामाचे महत्व सांगा.
3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [15]
- (i) विविध प्रशिक्षण पद्धतीची यादी देवून, वेट ट्रेनिंग पद्धतीचे वर्णन करा.
- (ii) हॅण्डबॉल खेळाच्या मैदानाची आकृती काढून, मूलभूत कौशल्य लिहा.
- (iii) शारीरिक सुदृढतेची व्याख्या देवून, आरोग्याधिष्ठीत शारीरिक सुदृढतेचे घटक स्पष्ट करा.
4. खालीलपैकी कोणताही एका प्रश्नाचे उत्तरे 500 लिहा : [10]
- (i) ऑलीम्पिकची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी सविस्तर स्पष्ट करा.
- (ii) क्रीडा स्पर्धा आयोजनातील विविध समीतींची यादी करून त्याचे महत्व स्पष्ट करा.

Total No. of Questions—2]

[Total No. of Printed Pages—2

Seat No.	

[4701]-2085

S.Y. BA. EXAMINATION, 2015

COMPUTER APPLICATION

(Vocational)

Paper III

(Computer Network Fundamentals)

(2013 PATTERN)

Time : Two Hours

Maximum Marks : 40

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer the following (any *four*) : [20]

- (a) Explain the advantages of database management system over manual file system.
- (b) Explain DDL commands.
- (c) Explain DML commands.
- (d) Explain database constraints.
- (e) Explain trigger with an example.

P.T.O.

2. Write short notes on (any *four*) :

[20]

- (a) Primary key
- (b) Foreign key
- (c) PISQL block
- (d) Aggregate functions
- (e) Views in SQL.

Total No. of Questions—2]

[Total No. of Printed Pages—2

Seat No.	

[4701]-2090

S.Y. B.A. EXAMINATION, 2015

(Vocational Course)

COMPUTER APPLICATIONS

Paper IV (Theory)

(Software Engineering)

(2013 PATTERN)

Time : Two Hours

Maximum Marks : 40

- N.B. :—** (i) Draw a neat labelled diagram wherever necessary.
(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer the following (any *four*) : [20]
- (a) Define system. Explain the different elements of a system.
 - (b) Explain system development life cycle with diagram.
 - (c) What is normalisation ? Explain the different forms of normalisation.
 - (d) Explain with example Decision tree and Decision table.
 - (e) What is software testing ? What are the different types of testing ?

P.T.O.

2. Write short notes on (any *four*) :

[20]

- (a) DFD and the symbols used in DFD.
- (b) Software quality
- (c) Input and output design
- (d) Flowcharting
- (e) Pseudo code and Structured English.